

POROČILA

SLOVENSKE FRANČIŠKANSKE PROVINCE SVETEGA KRIŽA

LETO 2023 • LXXVI • ŠTEVILKA

1

NASLOVNIK PROVINCE	
CURIA GENERALIS Via S. Maria Mediatrice, 25 IT - 00165 ROMA	0039 06 684 919 0039 06 638 02 92
Stane Zore ljubljski nadškof in metropolit Ciril-Metodov trg 4 p.p. 1990, 1001 Ljubljana stane.zore@ofm.si	01 234 26 00
Provincialni minister Marjan Čuden Prešernov trg 4 1000 Ljubljana	+386 1 242 9310
BREZJE Brezje 72 4243 BREZJE brezje@ofm.si	04 537 07 **
<i>Viktor</i> <i>Polikarp</i> <i>Krizostom</i> <i>Tomaž</i> <i>Milan</i> <i>Robert</i> <i>Tadej I.</i> <i>Zakristija</i> <i>Romarski urad</i>	02 04 06 09 11 18 041 802 341 26 00
KAMNIK Frančiškanski trg 2 1241 KAMNIK http://franciskani-kamnik.rkc.si franciskani.kamnik@t-2.si kamnik@ofm.si	064 179 910
<i>p. mag. Ciril A. Božič</i> <i>p. Franci Seničar</i>	031 773 900 059 366 484 <i>mobitel:</i> 041 674 297
KOPER/STRUNJAN Destradijev trg 10a 6000 KOPER koper@ofm.si	0590 73 470
<i>Bogdan</i> <i>Andrej Vovk</i> <i>Duhovniški dom Mane nobiscum</i> <i>Lepi pot 26, 1000 Ljubljana</i>	72 01 200 51 60
LJUBLJANA - CENTER Prešernov trg 4 1000 LJUBLJANA	01 242 9***
<i>porta</i> <i>gost/podstrešje 1</i> <i>provincial</i> <i>sam./žup. arhiv</i> <i>faks - hiša, ZBF</i> <i>ZBF</i> <i>prov. arhiv</i> <i>Janko</i> <i>Marko</i> <i>faks - Marko</i> <i>Edvard</i> <i>Ksaver</i> <i>pevski kor</i> <i>regens chori/I. nad. 29</i> <i>Vid</i> <i>Pavle, vikar in župnik</i> <i>rekreacijska soba</i> <i>knjižnica</i> <i>šivalnica</i> <i>župnijska pisarna</i> <i>zakristija</i> <i>obednica</i> <i>Domen</i> <i>Christian</i> <i>Rafael</i>	300 301 310 312 313 314 317 318 322 323 324 328 334 335 336 337 342 343 344 345 346 347

LJUBLJANA - BEŽIGRAD Küzmičeva 6 1000 LJUBLJANA lj.bezigrad@ofm.si	0590 717 **
<i>Regalat</i> <i>Miran Š.</i> <i>Ambrož</i>	21 22 01 436 87 81
LJUBLJANA - ŠIŠKA Černetova 20 1000 LJUBLJANA lj.siska@ofm.si	01 583 72 70 01 583 72 **
<i>Silvin</i> <i>Bernardin</i> <i>Mari</i>	77 72 82
LJUBLJANA - VIČ in Komisariat za Sv. deželo Tržaška 85 1000 LJUBLJANA lj.vic@ofm.si	01 244 42 52
<i>Zdravko</i>	58
MARIBOR Ul. škofa Maksimiljana Držečnika 7 2000 MARIBOR maribor@ofm.si	02 228 51 10 02 228 51 **
<i>Janez</i> <i>Franc</i> <i>Boris</i>	13 19 15
MOŠNJE Mošnje 8 4240 RADOVLJICA	04 533 88 78
NAZARJE Samostanska pot 50 3331 NAZARJE nazarje@ofm.si samostan.nazarje@gmail.com zupnija.nazarje@gmail.com dom.marija.nazaret@gmail.com	03 583 19 93 064 297 797
SESTRE KLARISE Samostanska pot 51 3331 NAZARJE	03 583 13 91
SESTRE KLARISE Andreja Bitenca 138 1000 LJUBLJANA	01 518 25 00
SESTRE KLARISE Ul. Štefana Kovača 72 9224 Turnišče	02 577 13 88
NOVA GORICA Škrabčeva 1, p.p. 303 5001 NOVA GORICA info@samostan-kostanjevica.si	05 330 77 50 05 330 77 5*
<i>Niko</i> <i>Vili</i> <i>Miran</i> <i>Boštjan</i>	2 4 5 ???
NOVA ŠTIFTA Nova Štifa 3 1317 SODRAŽICA nova.stifta@ofm.si	01 836 99 43
NOVO MESTO Frančiškanski trg 1 8000 NOVO MESTO novo.mesto@ofm.si	07 338 14 70 07 338 14 7*
<i>Peter</i> <i>Marko</i> <i>Gregor</i> <i>Tomaž H.</i>	1 3 4 7
PROVINCIALNA HIŠA Strunjan 134 telefonska govornilnica	05 678 21 21

SVETA GORA Sveta Gora 2 5250 SOLKAN sv.gora@ofm.si	05 330 40 20 05 330 40 **
<i>Bogdan K.</i> <i>Benedikt</i> <i>Ambrož</i>	38 28 37
SVETA TROJICA Meznaričeva 8 2235 SVETA TROJICA V SLOVENSKIH GORICAH sv.trojica@ofm.si	02 720 55 56
TUJINA	
CURIA GENERALIS Via S. Maria Mediatrice, 25 IT - 00165 ROMA	0039 06 684 919 0039 06 638 02 92
COLLEGIO S. ISIDORO Via degli Artisti, 41 00187 Roma Italia <i>Jan Dominik Bogataj</i>	00386 51 389 115
ADELAIDE - WEST HINDMARSH Holy Family Slovenian Mission 51 Young Avenue AU - WEST HINDMARSH SA 5007 p. David slomission.adelaide@gmail.com	0061 497 097 783
MELBOURNE - KEW SS. Cyril and Methodius' Slovenian Mission 19 A'Beckett Street PO BOX 197 AU - KEW VIC 3101 <i>Simon Peter</i> slomission.melbourne@gmail.com	0061 3 9853 7787 0061 455 444 912
SYDNEY MERRYLANDS St. Raphael's Slovenian Mission 311 Merrylands Road PO BOX 280 AU - MERRYLANDS NSW 2160 slomission.sydney@gmail.com slomission.misli@gmail.com	0061 2 9637 7147 0061 409 074 760
JOHNSTOWN St. Therese's Friary 536 Decker Avenue US - JOHNSTOWN PA 15906	001 814 539 76 33
LEMONT St. Mary's Friary 14246 Main Street PO Box 608 US - LEMONT IL 60439	001 630 257 24 94
Slovensko versko središče	001 630 257 20 68
NEW YORK St. Cyril's Friary 62 St. Mark's Place US - NEW YORK NY 10003	001 212 674 34 42

VELIKA NOČ 2023

Velika noč je praznik, ki ga vsi krščani praznujemo. Vsi krščani, ki so se odločili, da bodo v tem letu praznovali Veliko noč, so se odločili, da bodo praznovali Veliko noč. Velika noč je praznik, ki ga vsi krščani praznujemo. Vsi krščani, ki so se odločili, da bodo v tem letu praznovali Veliko noč, so se odločili, da bodo praznovali Veliko noč.

»Kje je ljubezen?« si je v romanu Charlesa Dickensa zastavil osiroteli deček Oliver Twist. To vprašanje si zastavljajo mnogi, ko so razmere težke ali ko doživljajo krivice, ki uničujejo življenje.

Isto vprašanje si je gotovo zastavil tudi Kristus na križu, ko je vzkliknil: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ Kje je bila ljubezen, ko je bil Jezus izdan, zapuščen od prijateljev in križan kot zločinec?

Včasih se znajdemo v temi, tako kot Jezus na križu, in naše življenje se lahko zdi brez ljubezni. Ko so na pohodu lakota, brezposelnost, odvisnosti, ponižanja, zlorabe, vojne, lažne obtožbe, ubijanje, korupcija, trgovina z ljudmi... se naš svet zdi temačen. Toda če smo pozorni, se nam pogosto tudi v takih trenutkih razkrije ljubezen.

Na Jezusovi poti križa, v morju sovraštva, ki ga je obdajalo, so bili tudi močni trenutki ljubezni: njegova mati Marija, Jožef iz Arimateje, Nikodem, žene, ki so šle tretji dan h grobu z namenom, da poskrbijo za Jezusovo telo in celo Pilat, ki je zaznal krivico in želel Jezusa izpustiti.

Ti trenutki ljubezni se lahko zdijo nepomembna, še posebej, če jih primerjamo s križanjem in vsem predhodnim nasiljem nad Jezusom. Kaj pomeni eno samo dejanje ljubezni spričo neizprosnega zla? Eno samo majhno dejanje ljubezni lahko spremeni način kako ravnamo z drugim, lahko prinese upanje, lahko je začetek nečesa novega, lahko je začetek odrešenja.

Vabim vas, da se oprimete ljubezni, ki jo je na veliko noč izpričal Kristus, in z ljubeznijo, ki ste jo prejeli, zasejete semena upanja. Ljubezen ni le beseda, je pogled na življenje, je srečevanje in sprejemanje drugih. To je življenjski slog Jezusa, križanega in vstalega. Je slog bivanja z drugimi in življenja za druge v prepričanju, da svetloba vedno premaga temo, pa če je še tako majhna. Želim vam blagoslovljeno veliko noč!

p. Marjan Čuden,
provincialni minister

9. december 2022

V Angoli osem bratov izreklo slovesne zaobljube v navzočnosti generalnega ministra

Luanda (Angola) – 8. decembra 2022 zjutraj je generalni minister, br. Massimo Fusarelli, ki je bil od 1. do 10. decembra na obisku v Angoli, pri maši sprejel slovesne zaobljube osmih mladih bratov Frančiškanske ustanove Brezmadežne Matere Božje v Angoli. Pri maši, ki se je je udeležilo veliko število vernikov, vključno z redovniki, prijatelji in sorodniki bratov, so sodelovali br. Victor Luís Quematcha, br. César Kulkamp, generalni definitorji, br. Paulo Roberto Pereira, provincial brazilske province Imaculada, in drugi duhovniki.

Br. Massimo je med pridigo izrazil veselje ob prazniku Marijinega brezmadežnega spočetja, zavetnice celotnega reda. Nato je poudaril, kako pomembno je za manjšega brata, da svojo posvetitev neguje z molitvijo in branjem evangelija: »Danes se popolnoma posvetite Bogu in zato pred vsemi brati in sestrami recite, da je On srce vašega življenja. To negujte z molitvijo, branjem evangelija, zakramentalnim življenjem in bratskim občestvom. Središče življenja manjših bratov sta osebno prijateljstvo z Gospodom Jezusom in vez, ki izhaja iz njega. Ne pozabite negovati te vezi in dovolite nam, da vam pomagamo, ko bo vaš odnos z Gospodom oslabil.«

Ko je prišel čas, da smo svetnike, ki so pred nami hodili po poti evangelija, prosili za priprošnjo, je osem bratov ležalo na tleh, medtem ko je celoten zbor pel litanije vseh svetnikov. Vseh osem bratov je potem v navzočnosti generalnega ministra izreklo slovesne zaobljube.

Sledi nekaj pričanj bratov, ki so izrekli večne zaobljube. Br. Alberto Capingala Martinho Sambei, rojen v Lobitu, 30: »S slovesnimi zaobljubami ponovno potrjujem svoj 'da' Bogu, ki sem ga že izrekel pri krstu.

Z velikim veseljem in odgovornostjo se izročam redu manjših bratov. S tem dokončnim 'da' želim goreče živeti frančiškansko karizmo in biti zvest klicu, ki mi ga je naklonil Bog. Želim tudi pristno živeti evangeljske svete in se veseliti tega, da bo naša Ustanova Brezmadežne Matere Božje v Angoli rasla.«

Br. Evaristo Seque Joaquim, rojen v Lobitu, star 28 let, se podarja v služenje vsem brez zadržkov: »Želim se dati na razpolago služenju in sprejemanju bratov v njihovih različnih okoliščinah, ker se zavedam, da je tisto, kar nas združuje (EVANGELIJ), veliko večje od tistega, kar nas lahko loči.«

Br. António da Silva Manuel, rojen v Luandi, 27: »S slovesnimi zaobljubami želim biti živa navzočnost frančiškanske podobe, živeti in prinašati znamenja preprostosti, gostoljubnosti in bratstva vsem možem in ženam našega časa.«

Br. Domingos Makuva Paulo, 30, rojen v provinci Huila: »Želim reči 'da' Božjemu klicu in uresničevati srčno željo, odločitev, ki sem jo sprejel na dan svojih prvih zaobljub. S pomočjo vsakega od bratov izrekam 'da' Bogu in želim, da bi odločno živel evangelij našega Gospoda Jezusa Kristusa. Ob teh globokih mislih mi preostane, da rečem le še to: To je tisto, kar hočem, to je tisto, kar iščem, to je tisto, kar si želim z vsem srcem.«

Br. Domingos Cacanda Soma, rojen v Bengueli, 30: »S slovesnimi zaobljubami želim kot manjši med manjšimi, živeti in nositi zgolj znamenja preprostosti, gostoljubnosti in bratstva z veseljem in ljubeznijo.«

Vir: In Angola, eight friars make solemn vows in the hands of the Minister General - Frati Francescani (ofm.org)

14. december 2022

Frančiškani ostajajo v Libiji: most med religijami

14. december 2022 je bila v Rimu v generalni kuriji OFM podpisana konvencija po kateri frančiškanski bratje ostajajo v Libiji. Pogovarjali smo se z njegovo ekscelenco škofom Georgeom Bugejo iz apostolskega vikariata v Tripoliju in br. Sandrom Overendom Rigillom, apostolskim upraviteljem vikariata v Bengaziju.

Nam lahko opišete vaš misijon?

Br. George: V Tripoliju je edina krščanska cerkev posvečena sv. Frančišku, ki jo je zgradila še Frančiškanska provinca Lombardija (današnja Provinca sv. Antona). Verniki v skupnosti so različnih narodnosti: skoraj vse medicinske sestre, ki delajo v bolnišnicah in klinikah na tem območju, prihajajo s Filipinov; imamo delavce iz naftnih družb, čeprav niso katoličani, pa k našemu bogoslužju prihajajo tudi kristjani iz podsaharske Afrike, predvsem iz Nigerije in Gane.

Bogoslužje poteka izključno ob petkih, ker je nedelja v islamski državi, kot je Libija, delovni dan. Zato je petek postal dan za obhajanje evharistije, ob 9.30 in 11. uri, in za župnijske dejavnosti naše skupnosti. Petek je tudi dan za katehezo otrok in odraslih ter tržnico in druženje.

Poleg cerkve deluje tudi pisarna Karitas, ki ljudi v stiski oskrbuje s hrano in obleko. Delavci Karitas so ljudje iz različnih delov Afrike.

Br. Sandro: Bengazi je od Tripolija oddaljen več kot uro leta; krščanske četrti so v preteklosti bombardirali, od leta 2014 pa praznovanja potekajo v naših prostorih ob otroški bolnišnici. V Bengazi sem prišel

pred tremi leti in ne bom zanikal, da me je bilo sprva zelo strah, ko pa sem ugotovil, da je v tem območju razmeroma mirno, sem se hitro privadil tukajšnjemu življenju. Domačini so me velikodušno sprejeli: prinašajo mi kavo in med ramazanom tudi hrano. Čeprav ne bom rekel, da v Bengaziju ni težav, je življenje tukaj kljub vsemu mogoče. Pred očmi imam podobo srečanja med svetim Frančiškom in sultanom: kot pred 800 leti, smo frančiškani tudi danes most do islamskega sveta. Kot pravi papež Frančišek, smo krščanski most prijateljstva in bratstva med verami. Kristjani delajo po bolnišnicah in z zdravstveno oskrbo pomagajo trpečim libijcem. Drugi poučujejo angleščino na libijskih univerzah.

Podpisana konvencija obnavlja frančiškansko navzočnost v Libiji, čeprav so trenutno tam le štirje bratje, dva v Tripoliju in dva v Bengaziju. Kaj mora torej narediti frančiškanski brat, da postane misijonar v Libiji?

Br. George: nujno mora znati angleščino in morda celo arabščino; tukaj lahko preživi določeno obdobje in se nato odloči, kako naprej. Trenutno so samo štirje bratje v obeh misijonih: v Tripoliju je z menoj br. Magdy Helmy, ki je generalni vikar.

Br. Sandro: V Bengaziju je skupaj z menoj br. Piotr Borkowski iz frančiškanske Province sv. Frančiška Asiškega na Poljskem.

Melanija Bruno

Vir: The Franciscan presence in Libya continues: a bridge between religions - Frati Francescani (ofm.org)

25. december 2022

Generalni minister v Grecciu: za božično upanje, tišino in krhkost

Na slovesno praznovanje božiča je včeraj, 24. decembra 2022, generalni minister br. Massimo Fusarelli vodil polnočnico v Grecciu (Italija). V nadaljevanju objavljamo njegovo pridigo med evharističnim slavljem:

Pridiga generalnega ministra pri polnočni maši v Grecciu, božič 2022

To božično noč v Grecciu nas je prešla tudi luč, ki ni luč bakel kot v Frančiškovem času, ampak luč upanja, ki ga v teh temnih časih nujno potrebujemo. Upanje je ključna beseda tega božiča. Vemo, da upanje ni optimizem, ampak moč, ki nam omogoča, da vidimo veliko luč tudi takrat, ko hodimo v temi, kot je pel Izaija. Gotovost upanja nas odpira v prihodnost, nam omogoča, da pogledamo prek obzorja onkraj lastne ozkogledosti.

Rojstvo otroka je vedno nova priložnost, nov začetek, razlog za upanje. Ta otrok, ki se rodi v Betlehemu na freski v Grecciu, ima za jaslice majhno grobnico, ker je že Vstali, Tisti, ki se dokončno rodi v življenje, potem ko je prestal človeško smrt na križu.

On je Vstali, tisti, ki živi večno, razlog za krščansko upanje. On je resnica in resničnost bivanja vsakega človeka, zgodovine.

To upanje nocoj pozdravljamo v tišini. Tukaj je še ena ključna beseda božiča. Sveto pismo nam pove, da medtem ko je bilo vse zavito v tišino, je Božja modrost prišla s kraljevskega prestola med nas. Bog ne deluje v hrupu, soju žarometov in uspeha, ampak v tišini skromnih začetkov. O tem prepričljivo pripoveduje Lukov evangelij.

Tišino nujno potrebujemo tudi, da v njej negujemo upanje oziroma imamo stik s sabo ter z drugimi. Le tišina nam omogoča, da močneje, pozorneje poslušamo. Tišino potrebujemo, da se dotaknemo svoje notranjosti in v njej prepoznamo ljubečo Božjo navzočnost, ki nas spremlja in nam daje najglobljo trdnost. Bomo lahko znova našli tišino?

Tišina neguje naše upanje, ne da bomo postali močni in mogočni, ampak da bomo sprejeli svojo slabotnost. To je še ena pomembna beseda krščanskega božiča. Sveti Frančišek pravi, da se je Božja beseda že-

lela roditi v slabotnosti našega človeškega telesa. Ko je postal človek, je izbral meje naše človeškosti, njegove omejitve in njegove napore.

Božič torej pomeni, da se vzgajamo v slabotnosti, se je učimo sprejemati in ne bati, in hkrati ne zgolj mirovati v njej.

Pogosto slišim obžalovanje, da se v današnjem času božič praznuje brez Jezusa in da je verska razsežnost praznika tako rekoč zbledela. Lahko se je sprijazniti s tem. Sprašujem pa se:

Ali znamo kristjani s svojim življenjem izražati božično upanje, nov začetek tega Deteta in njegovega življenja, ki je začetek našega življenja, našega vstajenja?

Ali znamo kristjani v tišini oziroma pozorno in skrbno sprejemati, poslušati in spodbujati bližnjega v njegovem dostojanstvu?

Ali kristjani še znamo nameniti čas tišini, v kateri lahko prisluhnemo Gospodu, ki nam govori po besedi, bližnjih, stvarstvu in po okoliščinah našega življenja?

Ali znamo kristjani sprejeti slabotnost pri bližnjih, ne da bi jih obsojali, ne da bi jo skušali odstraniti ali se ji izogniti? Ali torej spoštujemo slabotno človečnost svojega mesa, ki si ga je Gospod izbral za svoje stalno bivališče? Skratka, božiču dajmo trdnost vere, pokažimo njegovo trajno novost in Gospod, ki prihaja sredi nas, bo še vedno začetek upanja za mnoge, v tišini mnogih življenj in v slabotnosti mnogih zgodb.

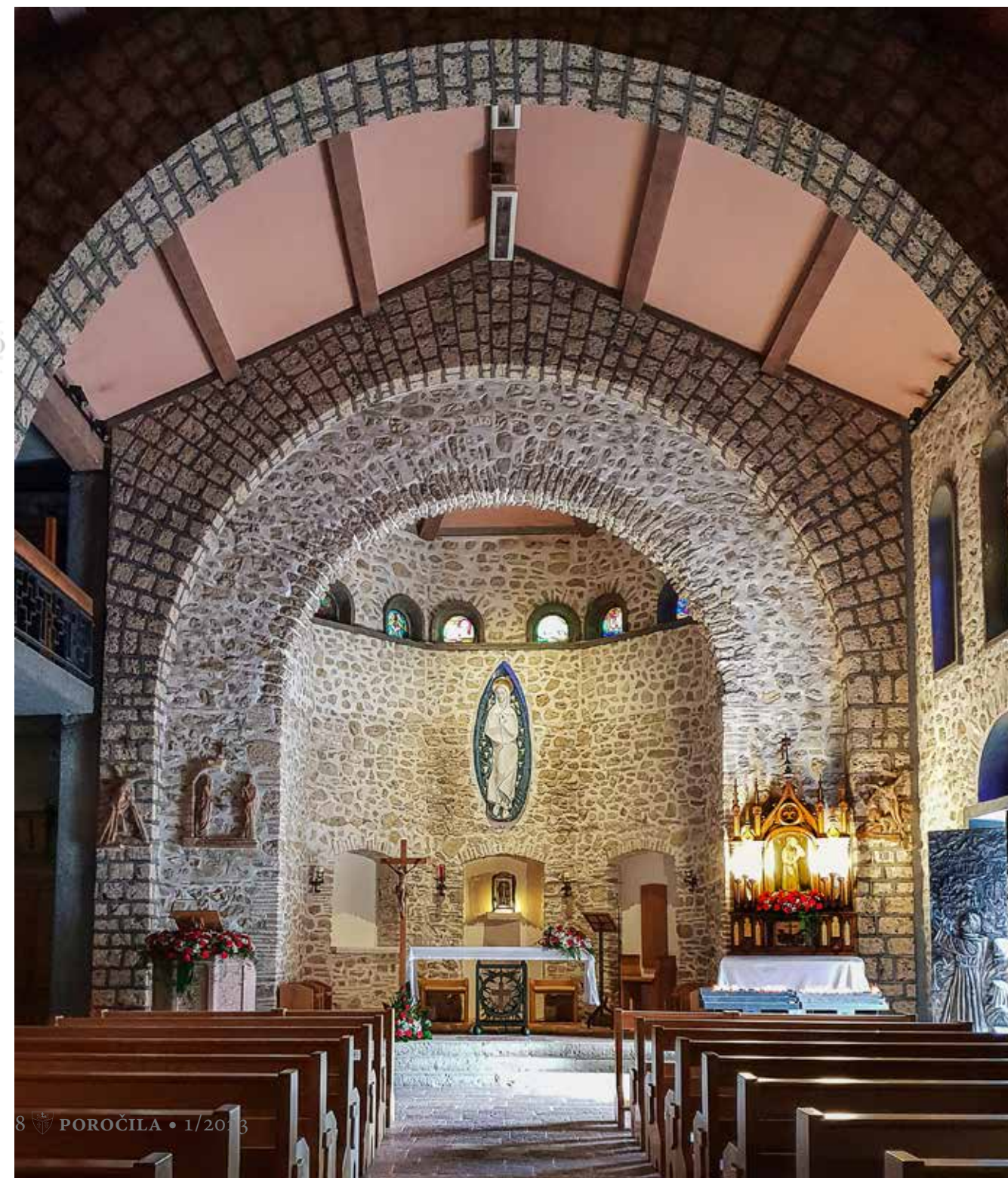
Vsem želim vesel božič Jezusa Kristusa v našem umrljivem telesu, ki na svet kliče dar miru v pravičnosti, za novo človeštvo.

Vir: Minister General in Greccio: for Christmas hope, silence and fragility - Frati Francescani (ofm.org)

4. januar 2023

Generalni minister na obisku v Litvi

Od 2. do 5. januarja je bil generalni minister reda manjših bratov br. Massimo Fusarelli na obisku v frančiškanski provinci v Litvi.

Frančiškani delujejo v Litvi že od leta 1200, od Frančiškove smrti. Čeprav so doživljali vzpone in padce, so rasli in se ukoreninili.

S prihodom Sovjetske zveze je bilo uradno njihovih skupnosti v Litvi konec. Več bratov je bilo prisiljenih oditi v misijone v tujino, drugi pa so ostali doma in se skrivali.

Leta 1991 je bila provinca znova ustanovljena. Danes v njej živi 36 bratov in 2 novinca v 6 hišah. Bratje delujejo v župnijah, na Gori križev, v mladinski in poklicni pastoral, v dobrotelosti in v medijih.

Generalni minister je na obisku v provinci, da bi brate spremljal in jih podpiral na poti prenov, v pomembnih odločitvah, ki jih je treba sprejeti v tem času. Spremlja ga br. Jimmy Zammit, generalni definitor Anglofonske konference.

Na fotografijah: obhajanje maša v Kaunasu; zborovanje s skupino bratov; Gora križev; fotografija nekdanjega provincialnega ministra Litve, ki je umrl v Sibiriji v sovjetskem taborišču.

Vir: The visit of the Minister General to Lithuania - Frati Francescani (ofm.org)

17. januar 2023

Misijonarji po vsem svetu

V teh dneh se bodo nekateri bratje reda pridružili različnim misijonom po vsem svetu, bodisi za poskusno obdobje bodisi dokončno.

Br. Mario Debattista iz Province Svetega Duha (Avstralija) se odpravlja v Afriko, na celino, kjer je že živel in deloval kot gvardijan v Ustanovi sv. Frančiška Asiškega v Sudanu in kot vzgojitelj v bratstvu Juba v Južnem Sudanu. To je čudovito znamenje avstralske province, da se daje na razpolago, čeprav ima manj ljudi, in zelo pomemben korak za to mlado ustanovo. Kmalu bo znova zastavila svoje delo in sprejela še štiri druge azijske misijonarje, ki so pripravljeni delovati v tem misijonu.

V Kustodiji prvih mučencev v Maroku danes začasno delujeta dva brata, da bi razločila, ali sta morda poklicana za življenje med ljudmi tega naroda po Vodilu in v duhu naše karizme.

Na Kubo sta za poskusno obdobje prispela še dva brata: ta misijon, ki je zdaj v rokah province Združenih držav Amerike v sodelovanju s frančiškansko konferenco Naše Gospe Guadalupske (Srednja Amerika in Mehika), prav tako znova začneja svoje delo in želi biti evangelijski kvas v tej državi.

Februarja pa bo nov frančiškanski misijon začel z delom tudi v Afriki, v Bocvani. Zasluge za to imajo bratje Province Brezmadežnega spočetja na Poljskem.

Zahvala gre tem bratom, ki so sprejeli izziv misijske poklicanosti. Veliko uspeha vsem bratom reda pri oživljanju tega misijonskega duha, ki je za naš poklic kot kisik.

Vir: Missionaries around the world - Frati Francescani (ofm.org)

24. januar 2023

Prvi dan UCLAF-a v São Paulu: Sprejeti sinodalno pot

23. januarja se je v São Paulu začelo 27. zasedanje Zveze latinskoameriških frančiškanskih konferenc (UCLAF). Srečanja, ki ga je gostila Provinca Brezmadežnega spočetja, so se udeležili provincialni ministri in kustosi Latinske Amerike. Na srečanje so bili navzoči tudi generalni minister, generalni defnitorij, generalni tajnik za formacijo in študij, generalni tajnik za misijonsko evangelizacijo in animator Generalnega urada za pravičnost, mir in ohranjanje stvarstva. Srečanje se bo zaključilo 27. januarja.

Generalni minister br. Massimo je v sporočilu udeležencem poudaril sinodalno pot, ki trenutno kroji življenje in poslanstvo Cerkve. V zvezi s tem je nakazal štiri stališča, ki se mu zdijo temeljna za pot reda:

- Poslušanje Svetega pisma: skupaj na poti.
- Prenova naše vizije: za katere značilnosti karizme bi danes morali biti odprti?
- Hoja v določenem slogu: kateri preroški slog bratstva v majhnosti izbrati?
- Sprejemanje prihodnosti. Pričevanje-misijon: komu in kako služimo?

V zaključku je generalni minister povabil vse, da bi se počutili »del skupne poti, kot nam to kaže sinodalna miselnost od Apostolskih del naprej. Upajmo, da beseda sinoda ne bo postala še en slogan, ki na koncu ne bo ničesar spremenil. Dajmo mu vsebino in moč, dejanja in nov razvoj, da se bomo vrnili k resničnejšim in pomenljivejšim dejanjem. Srečno pot, bratje, in nadaljujmo naše skupno iskanje.«

Prvi dan – sprejeti sinodalno pot

Cilj prvega dne je bil »znova stopiti na sinodalno pot, da bi prenovili našo vizijo in se odprli za prihodnost, z današnjo frančiškansko identiteto kot izhodiščem in na podlagi razmer v Latinski Ameriki.«

Br. Sandro Roberto da Costa, profesor na Frančiškanskem teološkem inštitutu v Petropolisu, je skupaj z udeleženci razmišljal o evangelizacijskem delovanju frančiškanov v Latinski Ameriki. Spregovoril je o zgodovini našega delovanja na celini, in sicer o izzivih posvečenega življenja. Poudaril je štiri točke: vključevanje med uboge in odrinjene na rob; zaščita človekovih pravic in dostojanstva; skrb za skupni dom; delovanje frančiškanov v Amazoniji. Popoldan prvega dne je

minilo v delu po skupinah. Pogovor se je vrtel okrog vprašanj in predlogov, izpostavljenih v dopoldanskem razmišljanju.

Celotno poročilo o prvem dnevu je na voljo v portugalsčini na spletni strani Province Brezmadežnega spočetja v Braziliji.

Zveza latinskoameriških frančiškanskih konferenc

UCLAF sestavljajo tri frančiškanske konference, ki združujejo šestindvajset provinc in kustodij Latinske Amerike: Frančiškansko bolivarsko konferenco, Frančiškansko konferenco Brazilije in Južne Amerike

ter Frančiškansko konferenco Gospe Guadalupske. Ta animacijska organizacija reda manjših bratov je stara 55 let. Nastala je po prenovi Drugega vatikanskega koncila, da bi spodbujala edinost in sodelovanje v življenju in poslanstvu reda v Latinski Ameriki. V vsem tem času je skušala spodbujati sodelovanje povsod tam, kjer red evangelizira (zgodovinska svetišča, vikariati, župnije, izobraževanje, komunikacija, socialno delo in misijske pobude) in v formaciji, ki temelji na frančiškanski karizmi.

Vir: UCLAF's first day in São Paulo - Frati Francescani (ofm.org)

26. januar 2023

UCLAF: po stopinjah svetega Pavla Izzivi za manjše brate

São Paulo, 25. januar 2023. Na praznik spreobrnitve apostola Pavla so provincialni ministri in kustosi nadaljevali delo generalnega zasedanja Zveze latinskoameriških frančiškanskih konferenc (UCLAF).

Med evharističnim slavljem je br. Daniel Alejandro Fleitas Zeni, provincialni minister Province sv. Frančiška Solanusa (Argentina) in predsednik Konference Brazilije in Južne Amerike, poudaril, da je poslanstvo vsakega manjšega brata, da oznanjuje veselo novico o Gospodovem vstajenju, in seje njegovo sporočilo upanja in življenja v provincialnih bratstvih in skupnostih. »Vsebinska oznanila je jasna: zdravljenje ran in bolezni; Vstali je novo življenje in vir veselja,« je dejal in nadaljeval: »Kakšen pomeni sv. Pavel za pot evangelizacije v redu danes v Latinski Ameriki? Sveti Pavel je Jezusovo sporočilo ponesel do konca znanega sveta. Nikoli se ni naveličal oznan-

jevanja, tudi ko je bil zaprt v Rimu. Besede sv. Pavla nas, manjše brate iz Latinske Amerike, spodbujajo, da še naprej oznanjamo upanje in Kraljestvo, delamo praktične korake prenove, preobrazbe in spremembe v korist nove evangelizacije ter njenih oblik in metod.«

500 let frančiškanov v Mehiki

Br. Flávio Chávez je srečanje v dvorani sv. Damazija začel z govorom o frančiškanskem jubileju v Mehiki. V svojem poročilu o frančiškanih v tedanji »Novi Španiji« je povedal, da sta bila prva frančiškanska brata, ki sta prispela v Mehiko, br. Pedro Melgarejo in br. Diego Altamirano, vojaška kaplana in ne misijonarja. Prvi pravi misijonarji so prispeli v Mehiko 13. maja 1524. dvanaest bratov je vodil br. Martín de Valencia, predstojnik Španske frančiškanske province San Gabriel, ki je na željo generalnega ministra reda za odpravo skrbno izbral t. i. »dvanaestih apostolov.«

moramo njihovim življenjskim okoliščinam, družbeni klimi in kulturnim razmeram, ki se v današnjem svetu hitro spreminjajo. Poslušanje vključuje tudi odprtost za spremembe,« je še dodal. »Če nam na nekaterih področjih primanjkuje poklicev, je za to morda krivo to, da ne živimo več svoje identitete.«

Pravičnost, mir in ohranjanje stvarstva

Br. Daniel Nicolás Rodríguez Blanco, vodja generalnega urada OFM za pravičnost, mir in ohranjanje stvarstva (JPIC), je pojasnil, da si mora urad prizadevati za povezovanje, razvoj in podporo projektov celostne ekologije, pri čemer mora posebno pozornost nameniti formaciji o JPIC v različnih kontekstih reda. Orisal je tudi prihodnje zaveze reda, vključno s sodelovanjem na Svetovnem dnevu mladih v Lizboni skupaj z Gibanjem Laudato Si', hkrati pa je prosil Papeško univerzo Antonianum in študijska središča reda, da spodbujajo formacijo v celostni ekologiji v različnih jezikih in v sodelovanju z drugimi institucijami.

Celotno poročilo dneva je v portugalsčini na spletni strani Province Brezmadežnega spočetja

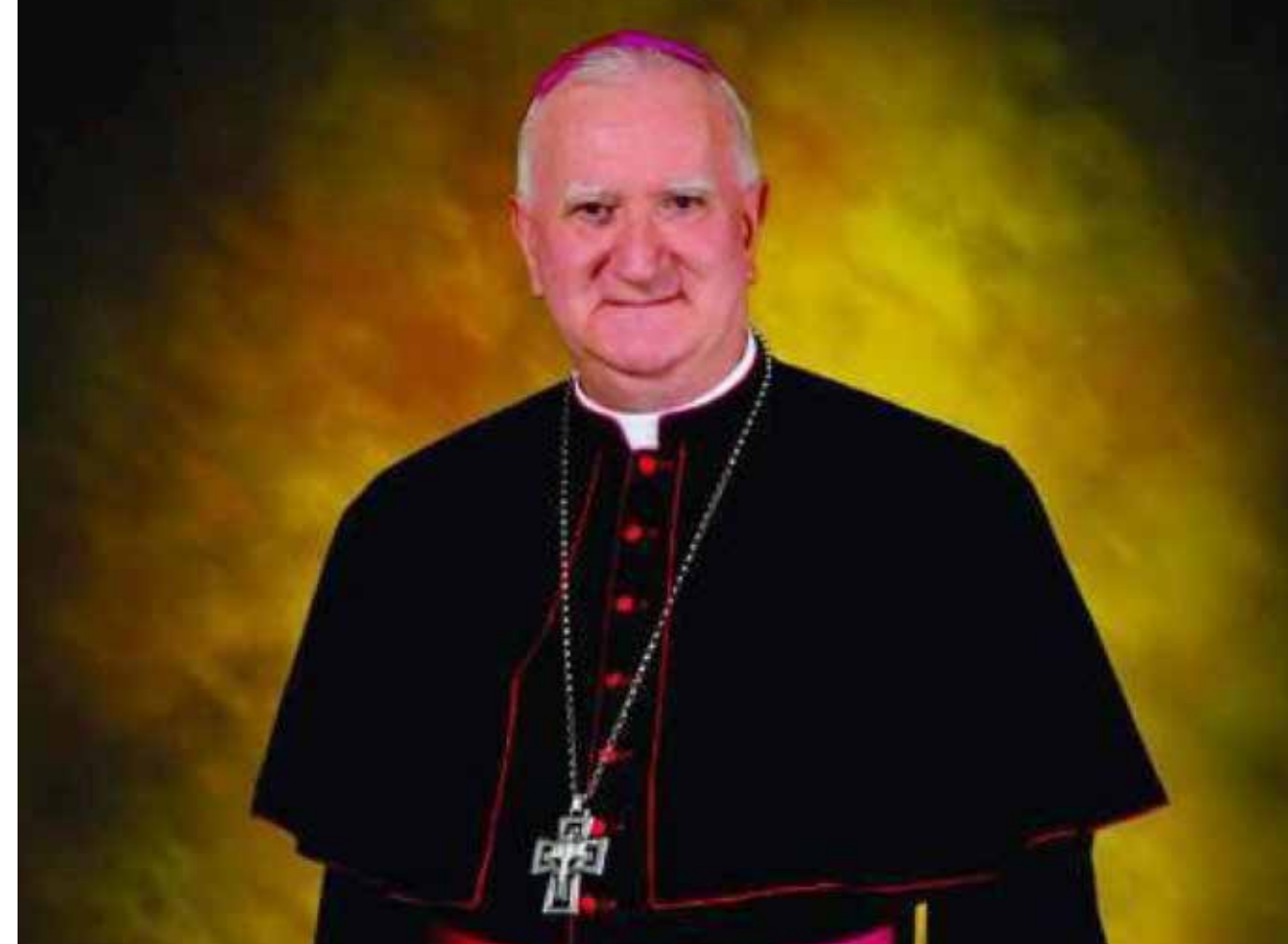
Novemu pričevanju našega časa naproti

Generalni tajnik za misijonsko evangelizacijo OFM, br. Francisco Gómez Vargas, je spomnil, da je generalni kapitelj leta 2021 pooblastil tajništvo, da pripravi Ratio Evangelizationis za red. Biti mora »v skladu z naukom cerkvenega učiteljstva in dokumenti reda, v temeljnem procesu konferenc in celinskih območij, ki temelji na delu, ki ga je že opravil SGME.«

Formacija in študij

Br. Darko Tepert, generalni tajnik za formacijo in študij, je spregovoril zlasti o začetni formaciji v redu. »Poslušanje je v današnjih časih bistvenega pomena za formacijo. Prisluhniti moramo kandidatom, ki izrazijo željo, da bi z nami hodili po tej poti. Prisluhniti

Vir: *UCLAF: in the footsteps of St Paul - Frati Francescani* (ofm.org)

26. januar 2023

Iz glasila tiskovnega urada Svetega sedeža

Škof Leniham OFM imenovan za nadškofa in metropolita v San Pedro Suli v Hondurasu

Sveti oče je sprejel odpoved škofa Angela Garachana Péreza, C.M.F iz škofije San Pedro Sula v Hondurasu.

Sveti oče je ustanovil cerkveno provinco San Pedro Sula v Hondurasu, škofijo povzdignil v metropolitansko Cerkev in določil sufraganske škofije La Ceiba, Gracias, Santa Rosa de Copán, Trujillo in Yoro.

Sveti oče je imenoval škofa Michaela Lenihama, OFM, za prvega nadškofa metropolita v San Pedro Suli v Hondurasu in ga premestil iz škofije La Ceiba v Hondurasu.

Življenjepis

Izvoljeni nadškof Michael Leniham, OFM, se je rodil 22. septembra 1951 v Abbeyfealeu na Irskem. Študij filozofije je opravil na Nacionalni univerzi v Galwayu, študij teologije pa na Papeški univerzi sv. Tomaža Akvinskega in Papeški univerzi Gregoriana v Rimu.

Redovne zaobljube v redu manjših bratov je dal 17. septembra 1977, v duhovnika pa je bil posvečen 12. julija 1980.

Opravljal je naslednje funkcije: duhovni vodja kolidža Multyfarnham na Irskem; vikar samostana Wesford, Irska; župnijski vikar, gvardijan in župnik v župniji San Francisco v Goteri, Morazán, Salvador; gvardijan in župnijski vikar v La Palmi, Chalatenango, Salvador; gvardijan in župnik v Santos Martires, Comayagua, Honduras; provincialni defnitor regije Honduras; generalni vikar škofije Comayagua, Honduras; gvardijan bratstva sv. Bonaventure provincialne kurije manjših bratov in župnijski vikar Immaculado Corazón de María v Gvatemali.

30. decembra 2011 je bil imenovan za prvega škofa v škofiji La Ceiba v Hondurasu, škofovsko posvečenje pa je prejel 11. februarja 2012.

Vir: *Bishop Leniham OFM appointed metropolitan archbishop of San Pedro Sula, Honduras - Frati Francescani*

1. februar 2023

Br. Massimo in br. César v Braziliji do 7. februarja

Obisk province Brezmadežnega spočetja

Po udeležbi na zasedanju Zveze latinskoameriških frančiškanskih konferenc (UCLAF) v São Paulu in na kapitlju Province sv. Frančiška Solanskega v Peruju sta generalni minister br. Massimo Fusarelli in generalni definitor za Latinsko Ameriko br. César Külkamp, od 30. januarja do 7. februarja na bratskem obisku frančiškanske Province Brezmadežnega spočetja v Braziliji.

Ta obisk se je uradno začel decembra lani, ko sta bila br. Massimo in br. César v Angoli, v Ustanovi Brezmadežne Matere Božje, kjer sta se udeležila kapitlja pod rogoznicami angolskih bratov in slovesnih zaobljub osmih bratov.

V Braziliji sta obisk začela v Petropolisu, kjer sta se brata v spremstvu provincialnega ministra br. Paula Roberta Pereire srečala z brati, ki študirajo teologijo, z brati z večnimi in začasnimi zaobljubami, in tudi z brati iz kustodije Sedmerih radosti Naše Gospe. Nato so bili na vrsti vsi bratje iz devetih bratstev države Rio de Janeiro.

V Petropolisu se je generalni minister ustavil ob grobu br. Constantina Koserja, brata province Brezmadežnega spočetja in generalnega ministra od 1967 do 1979 in ob njem molil. Brat. je red vodil v pokončnem obdobju in v času ponovnega razmisleka o

Generalnih konstitucij in njihovi prenovi. Bil je tudi ustvarjalec redovnega glasila »Fraternitas«, katerega namen je »združevati« vse brate sveta.

Obisk se je nadaljeval z evharistijo v župnijski cerkvi Srca Jezusovega, ki so se je udeležili božje ljudstvo in številni člani frančiškanske družine.

Obisk, ki bo trajal do 7. februarja, bo potekal v petih državah Brazilije, kjer je navzoča provinca. Želja br. Massima je bila, da bi bila glavna skrb obiska srečanje z vsemi brati. Upa pa na dialog o stanju v provinci, njenih prednostih in nekaterih težavah, zlasti na podlagi pomembnih tem, izbranih za ves red.

»Skupaj, v duhu sinodalnosti (poslušanje, občestvo in sodelovanje), želimo znova začeti izziv sprejemanja naše identitete manjših bratov. Pozorni moramo biti na izzive našega časa in našega konteksta frančiškanskega življenja ter iskati načine, kako bomo znova navdušili mlade in preuredili red, da se bodo znova v večjem številu odločali za frančiškanski poklic,« je dejal minister.

© Foto: Br. Ruan Felipe Sguissardi, OFM, Provinca Brezmadežnega spočetja, Brazilija

Vir: Visit to the Province of the Immaculate Conception - Frati Francescani (ofm.org)

1. februar 2023

Popolnoma prenovljena številka 306

Novo obdobje za Fraternitas

Ko je novembra 1967 med mandatom generalnega ministra br. Konstantina Koserja izšla prva številka glasila Fraternitas, je bil njegov cilj postati orodje za krepitev vezi med brati.

Sčasoma je glasilo postalo sredstvo za širjenje dejavnosti in poslanstva reda. Od leta 1998 izhaja v osmih jezikih. Sprva so ga prejemniki dobivali v pisni obliki po običajni pošti, od leta 2002 pa izhaja le v digitalni obliki.

Zadnja izdaja, številka 306, odpira novo obdobje v izhajanju glasila, s katero Urad za komuniciranje odločno potrjuje njegov prvotni cilj, in sicer, da bi red vedno bolj rasel kot svetovna družina, ki v svoji enotnosti izpolnjuje sanje sv. Frančiška. Zato predlagamo novo grafično postavitev in nove distribucijske kanale za to orodje družine OFM.

Vsako prvo in tretjo sredo v mesecu boste na svoj elektronski naslov prejeli poenostavljeno različico biltena, obogateno z različnimi poglobljenimi povezavami. Na spodnjem naslovu se lahko registrirate in izberete, v katerem od treh uradnih jezikov reda boste prejeli e-pošto: <http://eepurl.com/ihCQlr>, Fraternitas, ki bo še naprej v PDF formatu v osmih jezikih.

Spremenila se je tudi vsebina glasila, ki bo odslej obogatena z bolj neposrednimi in neformalnimi informacijami. Poleg imenovanj generalnega ministra boste lahko v njem prebirali tudi glede obveznosti definitorjev in vseh odgovornih na uradih Generalne kurije. Našli boste tudi razdelek, posvečen življenju reda v svetu ter seznama novih bratov z zaobljubami in umrlih bratov.

Na koncu bo v fotogaleriji preprost in privlačen pregled frančiškanskih misijonov po svetu. Tako kot prej bodo jedro glasila predstavljale novice, ki so bile v preteklih tednih objavljene na spletni strani reda.

Zahvaljujemo se vam za zvesto prebiranje glasila Fraternitas in računamo na vas, da boste širili to pomembno komunikacijsko orodje reda.

Br. Evodio João, direktor

Številka glasila Fraternitas z dne 1. februarja 2023 je že na spletu in jo lahko prenesete v italijanščini, angleščini, španščini, francoščini, hrvaščini, portugalsščini, poljščini in nemščini.

Vir: A new era for Fraternitas - Frati Francescani (ofm.org)

2. februar 2023

Sporočilo Kustodije Svete dežele o vandalizmu z dne 2. februarja 2023

Vandalizem v Sveti deželi: Sporočilo Kustodije Svete dežele in pismo generalnega ministra

Danes ob 8.30 zjutraj je radikalni Jud vstopil v Cerkev bičanja, ki je prva postaja na Via Dolorosa v starem mestnem jedru Jeruzalema. Moški je podrl Jezusov kip in mu razbil obraz. Potem ko ga je vratar svetišča podrl na tla, je prišla policija in ga aretirala.

To je že peti incident, ki se je zgodil v zadnjih tednih. Ravno prejšnji teden je skupina vernih Judov napadla nekaj turistov pri Novih vratih. V bližini Novih vrat, nedaleč od sedeža Kustodije Svete dežele, so zagrešili tudi vandalizem, metali so stole, mize in kozarce ter krščansko četrto spremenili v pravo bojišče.

Pred približno dvema tednoma so vandali razsajali tudi po krščanskem pokopališču v Jeruzalemu. Poleg tega so na steno samostana v armenski četrti napisali grafit »Smrt kristjanom« in se znašali tudi nad prostori, ki v maronitskem središču Ma'alot služijo kot cerkev.

Z zaskrbljenostjo opazujemo to naraščajoče zaporedje hudih dejanj sovraštva in nasilja proti krščanski skupnosti v Izraelu in ga ostro obsojamo. Ni naključje, da se legitimizacija diskriminacije in nasilja v javnem mnenju in v trenutnem izraelskem političnem okolju odraža tudi v sovražnih in nasilnih dejanjih do krščanske skupnosti.

Od izraelske vlade in organov kazenskega pregona pričakujemo in zahtevamo, da odločno ukrepajo in vsem skupnostim zagotovijo varnost, zaščitijo verske manjšine in izkoreninijo verski fanatizem. Še zlasti opozarjamo na resne napade, ki so odraz nestrpnosti, zločine sovraštva in vandalizem, ki so uperjeni proti kristjanom v Izraelu.

Br. Francesco PATTON, OFM, kustos Svete dežele
Br. Alberto Joan PARI, OFM, tajnik Svete dežele

Rondihna (Brazilija), 2. februar 2023

Br. Francesco Pattonu, OFM

Kustos Svete dežele in vsem bratom kustodije

Pismo generalnega ministra, br. Massima Fusarellija, kustos Svete dežele po vandalizmu 2. februarja 2023

Praznik Jezusovega darovanja v templju

Dragi br. Francis, kustos in dragi bratje Kustodije Svete dežele, Naj vam Gospod da mir!

Pišem vam na dan Jezusovega darovanja v templju, ko se zahvaljujemo nebeškemu Očetu za dar poklicanosti, da lahko hodimo po stopnjah njegovega pokornega, ubogega in krepostnega Sina, Kneza miru.

Spremljam dogodke v Izraelu in Palestini ter poznam posledice nasilja, ki so to noč prizadeli našo Hišo bičanja.

Dobro se zavedam, da je življenje v tisti blagoslovljeni deželi zelo zahtevno in da v takšnih časih težave še bolj občutite.

Zato vam želim zagotoviti, da sem z vami, da je z vami celoten red. Vsak dan molim za vas, za vse narode, ki živijo v Sveti deželi, za tiste, ki trpijo zaradi nasilja, in tudi za tiste, ki dvignejo roko nad druge.

Gospodu izročam žrtve, prizadete družine in vse vas, dragi bratje, ki vedno znova izrekate svoj ,da' in

vztrajate v Sveti deželi, kot naši bratje počnejo že osem stoletij.

Naj vas Gospod varuje pri misijonarskem odgovoru na naš poklic, v takšni krotkosti in trdnosti, kot sta potrebni, da ostanete v svetih krajih, da posredujete za vse in spodbujate dragoceni dar miru.

Naj vam bo sersafski blagoslov v tolažbo in razsvetljenje.

Vaš brat in služabnik,
Br. Massimo FUSARELLI, OFM
Generalni minister

Vir: Acts of Vandalism in the Holy Land: Communiqué from the Custody of the Holy Land and Letter from the Minister General - Frati Francescani (ofm.org)

6. februar 2023

Pričevanje bratov frančiškanov

Potres v Siriji in Turčiji

6. februarja je silovit potres z močjo 7,8 stopnje po Richterjevi lestvici prizadel južno Turčijo in severno Sirijo ter povzročil na tisoče smrtnih žrtev in veliko škodo na civilnih zgradbah in infrastrukturi.

Generalni minister br. Massimo Fusarelli, ki je bil na obisku v Braziliji, je po telefonu poklical kustosa Svete dežele, ki mu je povedal: »V župniščih in kolidžu Terra Santa sprejemamo župljane, ki so ostali brez strehe nad glavo. Hvala Bogu, z brati je vse v redu«. Poklical je tudi nekatere frančiškanske brate Kustodije Svete dežele, ki živijo v Siriji. To so njihova pričevanja:

Br. Fadi Azar iz Latakije (najpomembnejše sirsko pristaniško mesto): »Poškodovana sta cerkveni zvonik in kip sv. Antona. Čeprav je v cerkvi veliko predmetov pometalo po tleh, smo, hvala Bogu, mi in naši farani utrpeli samo materialno škodo.«

Br. Hanna Yallouf iz Yacoubieha: »Zahvaljujemo se Gospodu, ker smo kljub zelo močnemu potresnemu sunku dobro in med kristjani nismo zabeležili žrtev.

Je pa veliko materialne škode in poškodovanih ljudi, veliko hiš je uničenih.«

Generalni minister v imenu generalnega definitorija in celotnega Reda manjših bratov izraža globoko sožalje in povezanost frančiškanov s prizadetim prebivalstvom, družinami in tistimi, ki so ostali brez strehe nad glavo ter se v molitvi spominja žrtev. Naj bo Vsemogočni in usmiljeni Gospod usmiljen do vseh in v njih ohrani ljubezen do njega.

Spodaj je povezava na spletno stran Fundacije Fraternitas Generalne kurije, kjer lahko darujete sredstva in pomoč: <https://www.ofmfraternitas.org/en/donate-for-earthquake-emergency-syria-turkey/>

Fotografije iz Alepa, Knayeha (Sirija) in katedrale Iskenderun (južna Turčija)

Vir: *Earthquake in Syria and Turkey - Frati Francescani (ofm.org)*

8. februar 2023

Br. Bahjat Karakach, župnijski duhovnik v Alepu

Bratska pomoč žrtvam potresa v Siriji

1800
FUNDACIJA
FRATERNITAS

Po strašnem potresu, ki je 6. februarja stresel južno Turčijo in severno Sirijo, **dela bratov in prostovoljcev**, ki so razseljenim ljudem dali streho nad glavo, in tople obroke, se zdalec ni konec. Potres je uničil ali poškodoval mnoge zgradbe, ki niso več primerne za življenje, v večini mest ni elektrike, slabe vremenske razmere pa ogrožajo tudi življenja preživelih.

Br. Francescu Pattonu, OFM, kustos Svete dežele, se je oglasil zastopnik br. Bahjat Karakach, gvardijan in župnijski duhovnik v Alepu v Siriji. Povedal je naslednje »Tako po potresu smo objavili, da bomo v naši cerkvi sprejeli ljudi in jih zaščitili pred mrazom in dežjem. Enako je storilo še veliko drugih cerkva. V našem mestu je govora o približno 600 mrtvih, več kot 1500 ranjenih in nešteto pogrešanih – številke se bodo nedvomno še povešale. Izvedeli smo, da je med ruševinami žal umrl tudi grškokatoliški duhovnik.«

Številne zgradbe so se v potresu porušile ali pa so zaradi kasnejših popotresnih sunkov postale neuporabne. Br. Bahjat je še povedal: »Tudi naši cerkvi ni bilo prizaneseno, saj je z zvonika na ulico in dvorišče padlo veliko materiala. Prav tako je nevarno, da se bodo porušile zgradbe ob cerkvi, ker so na njih nastale razpoke. V prihodnje bomo torej živeli v veliki nevarnosti.«

Krščanske organizacije so v Alepu v prvi vrsti, ko gre za pomoč razseljenim osebam: »V mestu imamo tri samostane in vsi trije sprejemajo razseljene osebe glede na svoje zmogljivosti: v našem župnijskem samostanu v središču mesta smo sprejeli približno 500 ljudi, v kolidžu Svete dežele, ki stoji nekoliko stran, približno 2000 ljudi, ker imajo prostor tudi na prostem, podružnična cerkev pa je sprejela okoli 50 ljudi. **Na dan jim postrežemo tri obroke.** Ljudje se ne želijo vrniti domov, ker se bojijo novih, močnih potresnih sunkov. Temperature se še naprej spuščajo, tudi pod ničlo, zato skrbimo, da jim je toplo in da predvsem otrok ne zebe.«

Apostolski nuncij kard. Mario Zenari je sklical nujno srečanje škofov, da bi dorekli, kako lahko najbolje pomagajo ljudem.

Massimo Fusarelli, generalni minister Reda manjših bratov, podpira zbiranje sredstev za nujne primere zaradi potresa in je na svoji Fundaciji Fraternitas vzpostavil platformo za darovanje.

»Skupaj s kustosom Svete dežele bova podprla projekte in prošnje za prvo pomoč,« je povedal generalni minister.

Fotografije iz Sirije (Alep, Yadibl, Knayeh)

Vir: The friars' help to Syrian earthquake victims - Frati Francescani (ofm.org)

1800
FUNDACIJA
FRATERNITAS

15. februar 2023

Nov frančiškanski misijon v Bocvani, v južni Afriki

9. februarja sta škof Anthony Pascal Rebello, SVD, škof Francistowna, in br. Teofil Czarniak, OFM, provincialni minister Frančiškanske province Brezmadežnega spočetja na Poljskem, podpisala sporazum o frančiškanskem misijonu v Bocvani, v južni Afriki. Temu dejanju so prisostvovali br. Konrad Cholewa, OFM, generalni definitor, br. Allan Brzyski, OFM, generalni vizitator in br. Cyriak Budzisz, OFM ter številni verniki.

V skladu s tem sporazumom bodo bratje vodili Pastoralno središče v Kanamu, na obrobju Mahalapye, v jugovzhodni Bocvani. Škof Rebello je izrazil veselje nad frančiškanskim delovanjem v njegovi škofiji: »Zelo sem vesel, da bomo v škofiji imeli frančiškane, in dobro je, da je br. Cyriak tukaj že skoraj eno leto.«

Generalni minister, br. Massimo Fusarelli, ki je na obisku v Kolumbiji, je izrazil zadovoljstvo in podporo tej novi pobudi: »Z velikim veseljem se obračam na vas provincialni minister in na vse brate province, ki ustanavljate misijon v afriški Bocvani. Zelo cenim misijonsko odprtost province, ki je želela začeti z delovanjem na afriškem ozemlju, kjer red še ni prisoten.«

Minister je dodal: »Kot veste, danes na misijon gledamo kot na skupno in bratsko pot s sestrskimi Cerkvami, s katerimi si delimo *missio Dei*. Ne gre torej predvsem za to, da bi nekaj prinesli ali bili prvi, ki bi naredili vse. Nasprotno, pristna frančiškanska misijonska drža je drža tistega, ki gre kot popotnik in tujec v novo deželo, ki jo priznava za sveto, posluša, se uči, se postopoma vključuje in je tako soudeležen v poslan-

stva Cerkve, ki je tam že navzoča. Zato pojdimo kot bratje in manjši, polni želje po srečanju. Naučimo se spoštovati novo kulturo in v tem kontekstu živeti z ljudmi in kristjani. To od nas zahteva, da zelo budno ohranjamo frančiškanski slog, ki je v premišljenem življenju in strukturah, v poslušanju in poglobljanju v to resničnost.«

Br. Massimo je še izrazil svojo povezanost s celotnim redom in hvaležnost: »Naj Gospod blagoslovi ta korak, da boste čutili bližino in hvaležnost celotnega reda in mene osebno. Naj vas spremlja blagoslov sv. Frančiška, ko ste obrnili novo stran v knjigi frančiškanskega življenja in delovanja na afriški celini, ki je tako polna obetov za prihodnost sveta.«

Frančiškanski misijon v Bocvani je posledica odločitve provincialnega kapitlja Province Brezmadežnega spočetja na Poljskem, ki je leta 2020 podprl zamisel o začetku novega misijona v Afriki, sredi težkih razmer, kjer bratje še niso delovali, po 70 letih misijona v Demokratični republiki Kongo.

Danes frančiškanski bratje delujejo v stodvajsetih državah sveta, od tega jih je trideset v Afriki, vključno z novoustanovljenim misijonom v Bocvani.

V videoposnetku je intervju škofa Anthonyja Pascala Rebella, s katerim se je pogovarjal br. Teofil Czarniak, OFM

Vir: *New Franciscan presence in Botswana, southern Africa - Frati Francescani (ofm.org)*

17. februar 2023

Frančiškansko delovanje v Jugovzhodni Aziji

Obnova Cerkve v Laosu

Br. John Wong, generalni defnitor Konferenc Azije in Oceanije, obiskuje bratstva Jugovzhodne Azije. Prejeli smo njegovo zgodbo iz Laosa, ki jo objavljamo.

Laoska ljudska demokratična republika je socialistična država s komunističnimi vrednotami. V tej deželi so našli najstarejšo človeško naselbino v jugovzhodni Aziji, obstajala naj bi že vsaj od leta 46.000 pr. Kr. Nekoč je bila del starodavnega hindujskega cesarstva. Danes je tam močno uveljavljena budistična krajevna kultura z večinsko budističnim prebivalstvom.

Katoliška cerkev v Laosu je bila prvotno del apostolskega vikariata Vzhodnega Siam. Danes so v Laosu štirje apostolski vikariati, ki imajo skupno okoli 60.000 katoličanov v vsej državi. Od leta 1979 jo uradno priznava Laoska fronta za nacionalni razvoj, odnos med Cerkvijo in vlado pa se postopoma izboljšuje.

Red manjših bratov od leta 2012 deluje v najjužnejšem Apostolskem vikariatu Pakse. V sedeminpetdesetih župnijah na 60.000 kvadratnih kilometrih živi približno 22.000 katoličanov. Škofijskih duhovnikov je osem, dva sta bogoslovca, frančiškani pa so med redkimi redovniki v vikariatu. Frančiškansko bratstvo v Laosu trenutno sestavljajo štirje redovniki misijonarji iz Province sv. Frančiška v Vietnamu, od katerih sta dva posvečena duhovnika, diakon in brat laik.

Osrednja hiša skupnosti je v bližini mesta Pakse, v večinsko katoliški vasi, ki jo je kot kolonijo gobavcev ustanovil francoski misijonar, približno 40 kilometrov od meje s Tajsko. Delo bratov je v predvsem obnova in gradnja krajevne Cerkve, vključno z gradnjo fizičnih cerkvenih struktur, krepitevijo Božjega ljudstva in razvojem prihodnosti Cerkve v Laosu. Bratje neposredno skrbijo za pet misijskih vasi in so odgovorni

za pastoralno podporo štirih misijonov v avtohtonih vaseh, oddaljenih približno 180 km v smeri meje z Vietnamom. Pastoralno oskrbo nudijo še v desetih drugih župnijah.

V zadnjih desetih letih so bratje dokončali gradnjo petih cerkva, grajenih iz betona in zidakov, štirih lesenih kapelic ter glavnega središča za duhovne vaje in usposabljanje, vse v okviru vikariata. Trenutno gradijo še dve novi cerkvi in leseno kapelo. Poleg tega so dokončali številne projekte za električno energijo in čisto vodo za revne podeželske skupnosti in pomagajo krajevni škofu pri ustanavljanju plantaže v okviru apostolskega vikariata.

Bratje trenutno vodijo dva študentska domova, kjer nudijo izobrazbo in mentorstvo petnajstim fantom iz revnih vasi ter približno petdeset štipendij za učence, dijake in študente v stiski. Pomagajo tudi v tamkajšnjem škofijskem semenišču in pri dveh migrantskih službah. Bratje v Pakseju imajo odlične odnose z duhovniki in redovniki krajevne cerkve. Škof Andrew Souksavath je izrazil veliko spoštovanje, ki ga imajo on in tamkajšnji ljudje do te male skupnosti bratov zaradi njihovega ubožnega in preprostega načina življenja ter skromnosti, pa tudi zaradi njihove ponižnosti in delavnosti v službi Božjega ljudstva.

Moj obisk od 11. do 14. februarja 2023 ter obisk tajnika za misijone in provincialnega defnitorja vietnamske province, br. Gioana B. (Janez Krstnik) Đâu Quang Luâta je bil prvi obisk kakšnega člana generalne kurije frančiškanskega misijona v Laosu od njegove ustanovitve.

Br. John Wong, generalni defnitor (Azija-Oceanija)

Vir: (Re)Building the Church in Laos - Frati Francescani (ofm.org)

Comunicato Stampa Press Release Comunicado de Prensa

17. februar 2023

Izjava za javnost

Izjava reda manjših bratov glede aretacije br. Cosima Damiana Muratorija, OFM

Br. Cosima Damiana Muratorija, starega 79 let, manjšega brata in dolgoletnega misijonarja v Srednji Ameriki, so pred kratkim izgnali iz Nikaragve. V Italiji ga čaka štiri leta in šest mesecev zaporne kazni zaradi spolnega napada, oblasti pa so ga prijele takoj, ko je 15. februarja 2023 pristal na letališču Fiumicino.

Novice glede brata redno spremljamo, prav tako pa spremljamo dogajanje v tem sodnem primeru.

Kot Red manjših bratov izražamo popolno zaupanje v pravosodni sistem in smo, če bo treba, pripravljeni sodelovati.

Hkrati pa izražamo povezanost predvsem z žrtvijo nasilja, žalost zaradi dogodkov izpred nekaj let in posledic, ki jih je dogajanje imelo in jih še ima v njenem življenju. Pripravljeni smo jo tudi poslušati in se srečevati z njo, da bi popravili storjeno škodo in preprečili, da bi se kaj takega ponovilo.

V molitvi smo povezani tudi z našim bratom Cosimom Damianom Muratorijem in pozorno spremljamo njegovo zdravstveno stanje.

Vedno smo bili in bomo na strani najšibkejših in kot frančiškanski red smo sprejeli konkretne odločitve glede preprečevanja in spremljanja, in sicer z ustanovitvijo Urada za zaščito, katerega namen je delovati transparentno in pošteno skupaj s presojo in obravnavanjem primerov zlorab.

Rim, 17. februar 2023
Urad za komunikacijo OFM
Stik za medije: comgen@ofm.org

Br. Evodio João, OFM
Direktor

Vir: Press Release - Frati Francescani (ofm.org)

24. februar 2023

Delovanje frančiškanov

Prva obletnica vojne v Ukrajini

Minilo je že leto dni, odkar je vojna prizadela Ukrajino in jo potegnila v vrtnice grozot, smrti in bega prebivalcev. **Delovanje naših bratov v tem času je bilo vedno dosledno**, saj so nudili vso možno podporo ljudem, ki so jih prizadeli žalostni dogodki. Priložnost sem imel obiskati naše samostane in hiše v Ukrajini,« je povedal **generalni minister br. Massimo Fusarelli** ob prvi obletnici oboroženih spopadov v Ukrajini. »Z našimi brati in begunci sem se srečal v naših prostorih, kjer mi je tudi več družin in otrok zaupalo svoje globoke rane, ki jih je ta spopad pustil v njihovih srcih in življenjih. Kot frančiškanski Red manjših bratov še naprej stojimo ob strani krajevnemu prebivalstvu in izkazujemo človeškost v situaciji, ki je postala nečloveška.

Minister je nato povedal: »Vzpostavljenih je veliko projektov in hvaležen sem, da sem se lahko vrnil v našo družino dobrotnikov, ki delujejo v programih v

teku sli že zaključenih. **Generalna kurija OFM s Fondazione Fraternitas neposredno podpira misijone Frančiškanskega reda v Ukrajini. Vsa prejeta sredstva je poslala v Ukrajino in sosednje države, tudi v podporo migrantom in beguncem.**

Frančiškanska provinca v Ukrajini deluje s šestnajstimi samostani in petinšestdesetimi brati, ki služijo v štirinapetdesetih župnijah; nekateri od njih so na območjih, ki so že padla v roke ruske vojske. V Ukrajini delujejo še štiri druge hiše v okviru Fundacije vseh svetnikov serafinskega reda po bizantinskem obredu.

Frančiškanski bratje si pogumno prizadevajo pri-
našati upanje možem, ženam in otrokom v Ukrajini. **Br. Danyil Botvina, OFM, provincial frančiškanske Province sv. Mihaela nadangela v Ukrajini je že prvega dne poslal nujno prošnjo za sredstva za pomoč pri zagotavljanju hrane, zdravlil in zatočišča beguncem, ki jih je prizadela ta tragedija.**

Fondazione Fraternitas je podprla petindvajset socialnih programov, programov pomoči in podpore za prebivalstvo, v skupni vrednosti **600.000 evrov**, porabljenih v korist ukrajinskega prebivalstva. **To so projekti prve pomoči in nujnih primerov, pomoč in sprejem ljudi in družin žrtev vojne (v Italiji in Ukrajini), ureditev sistemov pitne vode, vzpostavitev rekreacijskih prostorov za otroke v naših objektih ter dobava agregatov za elektriko in plina za družine.**

»Še naprej po najboljših močeh pomagamo ljudem, razvijamo dejavnosti in ustvarjamo socialno mrežo. Revščina in prepad med ljudmi naraščata iz dneva v dan. Ljudem stojimo ob strani, ne le v Žitomirju, ampak tudi po vaseh. Z mladimi brati frančiškani smo začeli frančiškanski dobrodelni program za podporo begunskim družinam, ki nimajo ničesar več. **Naše minibusse polnimo z osnovnimi potrebščinami in jih vozimo k ljudem.** V naši redovni provinci vsak brat nekaj dela, mi pa hodimo na območja spopadov, na mejo z Rusijo, tudi na delno okupirana ozemlja, celo tvegamo svoja življenja.« To so besede **br. Cristiana Kryvakivskyja, OFM**, ki dodaja: »Pomoč dobivamo po zaslugi dobrotnikov iz drugih držav. Bratje gredo včasih, ko nam dovolijo, tudi v druge države, po zaloge, ki jih razdeljujemo med ljudi. Zahvaljujoč dobrotnikom gradimo zaklonišče, ki lahko sprejme veliko ljudi. Želimo biti ob ljudeh in to počnemo že eno leto. **Molimo in pomagamo, pomoč je naša molitev.**«

»Mnogim ljudem v Ukrajini še vedno grozijo **lakota, brezdomstvo in razseljenost, medtem ko divja ta grozljiva vojna.** Pred nami je veliko izzivov, programov in ljudi, ki upajo na podporo.« Br. Massimo Fusarelli zaključuje z besedami: »Še bolj goreče bom molil in se zavzemal za to, da podpore, ki je potrebna za lajšanje gmotnih in moralnih bolečin vseh obupanih ljudi, nikoli ne bo zmanjkalo in da bom konkretno znamenje krščanskega upanja. **Hvala vsem našim dobrotnikom, da nam omogočate pomagati ukrajinskemu ljudstvu.**«

Vir: One year of war in Ukraine - Frati Francescani (ofm.org)

Medžugorje 2023

UFME – coetus XV

SPOROČILO

Mi, ministri in kustosi iz 45 evropskih provinc reda manjših bratov, smo se – kot prva krščanska skupnost (prim. Apd 1,14) – od 27. februarja do 3. marca 2023 zbrali okrog Marije v župniji svetega Jakoba apostola v Medžugorju, da bi skupaj z našim generalnim ministrom fr. Massimom Fusarellijem in njegovim definatorijem delili kruh besede in evharistije, bogastvo dialoga na skupnem zasедanju in v medosebnih pogovorih, trenutke kulturnega bogatenja in bratske agape.

Tako kot je Gospoda Jezusa in njegove učence v Jeruzalemu sprejel »gospodar hiše« v sobi v zgornjem nadstropju (prim. Mr 14,14), tako so nas sprejeli bratje iz mostarske province, zlasti odhajajoči predsednik UFME fra Miljenko Šteko, minister hercegovske province fra Jozo Grbes in župnik te krščanske skupnosti fra Zvonimir Pavičić.

Po pozdravu mostarskega škofa nj. eksc. Petra Paliča, apostolskega nuncija v Bosni nj. eksc. msgr. Francis Assisija Chullikattija in apostolskega vizitatorja nj. eksc. msgr. Alda Cavallija so spregovorili nekateri bratje, ki so imeli pomembno vlogo pri razvoju UFME: fr. Vitor Melícias, nj. eksc. msgr. José Rodríguez Carballo in nj. eksc. msgr. Sabino Iannuzzi, ki je govoril osebno, prva dva pa prek video povezave.

S tem, ko smo se zbrali, nam je Gospod dal doživeti lepoto tega, kar je zapisano v 6. poglavju Potrjenega vodila: »in kjerkoli bratje bivajo ali se srečajo, naj bodo domači med seboj,« in v tem bratskem vzdušju smo v svojih mislih in srcih naredili prostor za veselje in upanje, žalost in skrb ljudi našega časa (prim. 2VAT, CSS 1), zlasti tistih ukrajinskega prebivalstva – po glasu brata Faustina Kushnirja, delegata provincialnega ministra – in migrantov, potem ko so nas dosegle podobe dramatičnega brodoloma ladje na obali Kalabrije.

Poročilo generalnega ministra nas je uvedlo v temo

delovnega srečanja: »Prihodnost UFME: kje smo začeli, kam smo prišli in kaj želimo biti,« in nas povabilo, naj se odpremo iskanju duhovnosti za naš čas, ki že deluje v ljudeh, ki jih vsak dan srečujemo na svoji poti, in tako prepoznamo skrivnostno Božje delovanje v življenju vsakega človeka in v zgodovini, kot je to storil apostol Peter v Kornelijevi hiši (prim. Apd 10).

Svoj prispevek so dala tudi generalni definatorji za Evropo in generalni tajnik za formacijo in študij, ki so nam podali branje našega življenja in poslanstva v Evropi, poudarili potencialne in omejitve, nato pa delu različnih jezikovnih skupin prepustili nalogo iskanja načinov, kako se še bolje odzvati na naš klic, da bi bili manjši bratje, ter nas povabili, naj – s svojim življenjem – izstopimo iz individualistične vizije in se odpremo bratstvu, ki je v Bogu Očetu sposobno prepoznati temelj svojega obstoja, da bi živeli nove odnose s seboj, drugimi in stvarstvom.

Plodni dialog med nami nas je spodbudil, naj okrepimo odnose med našimi enotami reda, zlasti na ravni mladinske pastorale, poklicev in začetne formacije, ter razmišljamo o vzgojnih hišah mednarodnega značaja, da bi tistim, ki so poklicani v naše življenje in vodilo, omogočili širše področje delovanja, kot so posamezna provincialna bratstva.

Ta zaželeno prenova je zakoreninjena v trajni formaciji, ki je sposobna biti vse bolj izkustvena, dati novo življenje karizmi, ki nas je nekoč osvojila, in nas tako odpreti za nove oblike evangelizacije na »stari celini«.

Plod dialoga smo ubesedili v predlogih, ki jih je potrdila plenarna skupščina, in v nekaterih spremembah statuta UFME.

Pred zaključkom dela smo izvolili novega predsednika br. Alarda Maliszewskega (iz province sv. Hedvige na Poljskem) in njegovega namestnika br. Maria Chiarella (iz province sedmih svetih mučencev v Italiji).

Ko zapuščamo to dvorano zadnje večerje, prosimo Marijo, Kraljico miru, naj spremlja našo učenčevsko pot, da bi vedno bolj postajali kontemplativno bratstvo v poslanstvu (PSR 2018), in vabimo vsakega manjšega brata, ki živi v Evropi, naj ne le moli za mir, ampak naj bo – kot Frančišek Asiški – graditelj miru, to je odnosov, ki jih vedno bolj navdihuje evangelij.

Medžugorje, 3. marca 2023

Skupščina je po potrditvi spremembe statuta UFME glede volitev predsednika, podpredsednika in svetnikov ter po podelitvi mandata za začetek postopka ukinitve združenja UFME ASBL in tajništva s sedežem v samostanu Chant d'Oiseau v Bruslju (Belgija) izvolila nov Stalni svet UFME v sestavi:

- predsednik Br Alard Krzysztof Maliszewski
- podpredsednik br. Mario Chiarello
- svetnik br. Marko Mrše
- svetnik br. Joaquin Zurera Ribó
- svetnik iz ESC
- svetnik iz COTAF

PREDLOGI

Skupščina je nato odobrila naslednje predloge, ki so nastali na podlagi dela v skupinah:

1. Generalna skupščina obnavlja zavedanje, da morata biti trajna in začetna formacija stebra, ki spodbujata UFME.
2. Stalni svet je pooblaščen, da pripravi evropski zemljevid, na katerem bo prikazanih nekaj pomembnih realnosti, ki že delujejo na področjih ubogih in izključenih, kjer je mogoče razviti projekte izkustev z vključevanjem.

3. Skupščina spodbuja in podpira izvajanje novih oblik »pobratenja« med provincami, ki vključujejo izmenjavo izkušenj ali pomembnih dejavnosti (frančiškanski pohodi, ljudski misijoni, celostne ekološke pobude itd.)
4. Skupščina pooblašča stalni svet, da v sodelovanju s tajniki za formacijo in študij spodbuja tečaje italijanščine, angleščine in španščine ter navede kraje in načine izvajanja te možnosti.
5. Skupščina ponovno potrjuje pomen spodbujanja poznavanja obstoječih izkušenj pastorale poklicev v Evropi in oblikovanja skupnih predlogov za oznanjevanje poklicanosti in karizme.
6. Skupščina je predlagala naslednje teme za srečanje začasno zaobljubljenih bratov leta 2024: Razmišljanje o stigmah s stališča brata Leona (pogled človeka in manjšega brata danes); Doba iskalcev Duha (iz poročila generalnega ministra); Ljubezen ni ljubljena: ranjena čustvenost.
7. Skupščina je potrdila ohranitev srečanj UFME vsaki dve leti v obliki delavnic, z morebitnim sodelovanjem zunanjih strokovnjakov in posvečanjem več časa molitvi.
8. Skupščina potrjuje letno pristojbino v višini 500 €.

Bratom stalnega sveta UFME izročamo te predloge, ki jih je generalna skupščina izglasovala po dnevnih molitve, bratstva in delitve, da bi pomagali vsem manjšim bratom, navzočim v Evropi, da bi bili s pričevanjem osebnega in bratskega življenja popotniki in misijonarji na obrobjih Evrope.

Naj Gospod, ki je po Duhu vodil delo naše skupščine pod materinskim varstvom Marije Kraljice miru, blagoslovi naše korake po evropskih poteh.

*Skupščina Zveze manjših bratov Evrope
Prevedel br. Miran Špelič*

Št. 1/23

Ljubljana, 11. januar 2023

Zapisnik 6. redne seje provincialnega definitorija

Šesta redna seja provincialnega definitorija je bila v sredo, 11. januarja 2023, v samostanu Marijinega oznanjenja v Ljubljani. Seje so se udeležili: p. Marjan Čuden, provincialni minister, br. dr. Miran Špelič, vikar province; definitorji: p. Bernard Goličnik, p. dr. Christian Gostečnik, p. Pavle Jakop, p. Niko Žvokelj ter p. dr. Tadej Strehovec. Seja se je začela ob 9.30 uri z molitvijo, ki jo je pripravil p. Bernard.

1. Sprejem zapisnika prejšnje seje

Provincialno vodstvo je potrdilo dopolnjen zapisnik pete redne seje definitorija.

2. Pogovor z brati v Avstraliji in v ZDA

Delegat generalnega ministra fra Darko Tepert, provincialni minister p. Marjan Čuden in tajnik province p. Tadej Strehovec bodo obiskali brate v Avstraliji od 2. do 21. februarja 2023, brate v ZDA pa od 27. do 31. marca 2023.

3. Dopis bratov iz Nazarij – načrt življenja po dokumentu *Ite nuntiate*

Provincialno vodstvo se je seznanilo z načrtom življenja po dokumentu *Ite nuntiate* ter z dekretom p. Andraža Arka, ki ga je generalni minister imenoval za člana Komisije za koordinacijo Komisije za nove navzočnosti - *Ite nuntiate*.

4. Podružne hiše

Provincial je definitorje seznanil z odgovorom generalnega ministra, ki zmanjšuje gvardianate Nazarje, Kamnik, Koper, Kostanjevica in Strunjan v podružne hiše.

5. Prošnja p. Tomaža Hočevarja za romanje

Provincialno vodstvo je dalo dovoljenje p. Tomažu Hočevarju za potovanje v Srednjo Ameriko od 25. januarja do 11. februarja 2023.

6. Prošnja p. mag. Cirila A. Božiča za romanje v Sveto deželo

Provincialno vodstvo je dalo dovoljenje p. mag. Cirilu A. Božiču za romanje v Sveti deželi od 26. 2. do 6. 3. 2023.

7. Prošnja p. dr. Roberta Bahčiča za romanje v Sveto deželo

Provincialno vodstvo je dalo dovoljenje p. dr. Robertu Bahčiču za obisk Svete dežele od 17. do 24. januarja 2023.

Provincial je obvestil, da bo naslednjo sredo, 18. januarja 2023 na Viču srečanje Tajništva za misijone in evangelizacijo; v bližnji prihodnosti pa bo srečanje južnoslovanske konference v Zagrebu in UFME v Medžugorju.

Naslednja seja provincialnega vodstva bo v torek, 7. marca 2023, ob 9. uri v Ljubljani.

Provincialno vodstvo je sejo zaključilo ob 12.40 uri z molitvijo in blagoslovom.

p. Tadej Strehovec
Tajnik province

Št. 14/23

Ljubljana, 7. marec 2023

Zapisnik 7. redne seje provincialnega definitorija

Sedma redna seja provincialnega definitorija je bila v torek, 7. marca 2023, v samostanu Marijinega oznanjenja v Ljubljani. Seje so se udeležili: p. Marjan Čuden, provincialni minister, br. dr. Miran Špelič, vikar province; definitorji: p. Bernard Goličnik, p. dr. Christian Gostečnik, p. Pavle Jakop, p. Niko Žvokelj ter p. dr. Tadej Strehovec. Seja se je začela ob 9.30 uri z molitvijo, ki jo je pripravil p. Christian.

1. Sprejem zapisnika prejšnje seje in pojasnila k zapisniku

Provincialno vodstvo je potrdilo dopolnjen zapisnik **šeste** redne seje definitorija.

2. Poročilo z obiska provinciala naših bratov in rojakov v Avstraliji

Provincial je predstavil obisk bratov in skupnosti v Avstraliji in možnosti za preoblikovanje naše tamkajšnje pastoralne navzočnosti. Provincial je definitorje seznanil, da bosta s tajnikom konec marca obiskala Lemont (ZDA).

3. Poročila s srečanja UFME ter s srečanja KORUS

Vikar province je podal poročilo s srečanja KORUS v Kančevcih ter s srečanja UFME v Medžugorju. Cilj UFME je poglobljanje medsebojnega poznavanja in sodelovanja.

4. Plenarni svet province

Plenarni svet bo v sredo, 22. marca 2023, na Viču v Ljubljani.

5. Dan province

Dan province bo v sredo, 31. maja 2023, na Kapeli v Novi Gorici (400 obletnica cerkve in 70 let župnije). Vsi bratje province so lepo povabljeni, da se ga udeležijo.

Naslednja seja provincialnega vodstva bo v torek, 18. aprila 2023, ob 9.30 uri v Ljubljani. Provincialno vodstvo je sejo zaključilo z molitvijo in blagoslovom.

p. Tadej Strehovec
Tajnik province

Februar 2023

Obisk bratov in slovenskih izseljencev v Avstraliji

Dragi bratje!

Letos naše cerkve v Avstraliji obhajajo jubileje – Sydney petdeset let, Adelaida štirideset let in Melbourne petinpetdeset let. Na provincialnem kapitlju 2022 je bilo sprejeto, da se v triletnem obdobju do prihodnjega provincialnega kapitlja začne proces reševanja odprtih vprašanj - odnos slovenskih misijonov do škofij, Avstralske frančiškanske province, vprašanje lastnine pred civilno in cerkveno oblastjo in priprava rojakov na preoblikovanje naše pastorale in naš postopni odhod.

Vse to je bil razlog, da smo se z brati v Avstraliji dogovorili za obisk od 2. do 21. februarja 2023. V prilogi zapisnika definitorialne seje, ki je bila 13. septembra 2022, ste prebrali kakšna je vloga generalovega delegata fra Darka Teperta. Med drugim je njegova naloga, da spremlja proces preoblikovanja naše navzočnosti v Avstraliji in Združenih državah Amerike, vključno z ekonomskimi vprašanji in vprašanjem vrnitve bratov, zato se je poleg tajnika province p. Tadeja Strehovca tudi on za dober teden pridružil obisku v Avstraliji.

V nedeljo 5. februarja 2023 je bila ob 9.30 slovesnost v cerkvi sv. Rafaela v Sydneyu. Obhajali smo zlati jubilej blagoslovitve cerkve. Rojaki so prišli od vsepovsod, nekateri prav od daleč. Občudovanja vredna je zavzetost in predanost izseljencev, ki imajo radi slovensko cerkev v Sydneyu. Pripravili so doži-

veto bogoslužje, ki so ga polepšale narodne noše in petje zbora.

Narodne noše v Sydneyu

Po sveti maši smo se zbrali v dvorani, ki se sedaj imenuje po p. Valerijanu Jenku. Pred kosilom je bil slavnostni program, med katerim nas je nekdanji častni konzul v Avstraliji Fredi Brežnik, sicer pa velik dobrotnik in prijatelj slovenskega misijona v Sydneyu, takole nagovoril:

»Spoštovani provincialni minister, pater Marjan Čuden OFM, tajnik province pater, dr. Tadej Strehovec OFM; voditelj našega misijona sv. Rafaela, pater Darko Žnidaršič OFM; cenjeni gostje, dragi rojaki!

Pater Darko me je vprašal, da na današnji dan, ko obeležujemo petdesetletnico blagoslova naše cerkve Sv. Rafaela, spregovorim o tem pomembnem dogodku. Kar težka naloga, predvsem, če bi hotel govoriti bolj podrobno o nastajanju tega našega svetišča in kaj vse se je tukaj dogajalo vsa ta dolga desetletja - kar pa seveda ne bi bilo mogoče. Je pa vsa ta zgodovina podrobno zapisana v knjigi Zlati Sveti Rafael v Merrylandsu, ki je v ta namen izšla že lani in jo po vsej verjetnosti že vsi imate.

Blagoslov našega božjega hrama, Sv. Rafaela, prve slovenske cerkve v Sydneyu, bolj natančno v Merrylandsu ali Veselovem, kot je ta kraj poimenoval pokojni pater Bernard Ambrožič, je opravil 14. januarja 1973, ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič. Naj še tukaj omenim, da smo pa petdesetletnico nakupa in blagoslova stare prezbiterijske cerkve, ki je stala na tem mestu, obeležili že pred dvema letoma.

Prvi, ki so zaorali celino in vsadili seme naše 'žive Cerkve', poudarjam 'žive', v takrat še relativno majhni slovenski skupnosti, so bili patri frančiškani. In še danes so z nami. Ne morem si predstavljati slovenske skupnosti v Sydneyu brez njih. So del našega občestva. Z nami so doživljali in kovali našo usodo. Hvala vam vsem, dragi frančiškanski patri. Pa sestre frančiškanke Brezmadežnega spočetja, ki so dolga leta bivale med nami ter skupaj z nami gradile to naše svetišče. Če bi hotel vsakega posebej imenovati, bi bila lista predolga. Poleg tega bi lahko koga zgrešil. Zato, naj moja zahvala danes velja vsem, tudi že pokojnim. Bom pa vključ temu moral omeniti vsaj nekatere, ki so pustili svoj pečat, tukaj v naši skupnosti, za večne čase. Zato, nekaj besed za uvod.

Sam sem prišel v Sydney leta 1959. Takrat je pod vodstvom patra Bernarda Ambrožiča, obstajal že prvi slovenski dom v Sydneyu - v Woollahri. V tem času je v Sydneyu prebival tudi 'potujoči' duhovnik, kot smo ga imenovali, dr. Ivan Mikula, ki je skrbel za Slovence razklopljene kar po celi Avstraliji. Kmalu za tem, leta 1961 je prišel še pater Odilo Hajnšek in leta 1963 pater Valerijan Jenko. Čeprav še nismo imeli svojih prostorov, je bilo življenje med Slovenci, s pomočjo patrov seveda, zelo razgibano. Vsi ti duhovni so poleg svojih pastoralnih dolžnosti, pomagali tudi pri ostalih dejavnostih v skupnosti. Pater Bernard Ambrožič je urejal mesečnik Misli, ki letos praznuje svojo sedemdesetletnico. Pater Odilo je ustanovil Slomškovo šolo, igralsko skupino in pevski zbor. Pater Valerijan, ki je bival

pri Frančiškanih v Paddingtonu, nam je tam priskrbel poseben prostor, ki smo ga uporabljali za pisarno, ti-skarno in shrambo, za na novo ustanovljeno Akcijo za Dom. V paddingtonski Tawn Hall je Akcija za Dom prirejala zabave in ples. Pater Valerijan je bil eden izmed zaupnikov (Trustees) le-te. Svete maše smo imeli v raznih avstralskih cerkvah v Sydneyu, predvsem pa pri Sv. Patriku v mestu, Sv. Jožefu v Leichardtu in v Paddingtonu.

Željo, da bi imeli svojo slovensko cerkev v Sydneyu, je uresničil pater Valerijan. Z nakupom zemljišča tukaj v Merrylandsu in po načrtih inženirja Ivana Žigona, je po večletni nabiralni akciji, delom in darovi rojakov, iz tal zrastle ta veličastna zgradba - svetišče Sv. Rafaela, ponos vseh Slovencev. S poznejšo izgradnjo dodatnih stavb, kot so dvorana in sestrski dom, je ta kompleks postal, ne samo versko, temveč tudi kulturno središče slovenske skupnosti v Sydneyu. 'TRDNJAVA SLOVENSTVA' v NSW-u, v vseh ozirih. In to s pomočjo patrov, še posebej tistih, ki so bivali pri nas dalj časa in so s svojo dobro voljo in zagnanostjo pustili svoj pečat. S tem pa ne mislim zmanjšati oz. omaloževati, doprinosa ostalih organizacij - društev in klubov na kulturno/družabnem področju. Seveda pa pri vsem tem izstopa ustanovitelj in 'graditelj' te naše čudovite cerkvice sv. Rafaela in vsega ostalega kompleksa, oče Valerijan, ki je pri nas bival celih 51 let. V vseh teh letih so mu od časa do časa pomagali p. Lavrencij Anžel (4 leta), p. Ciril Božič (10 let), p. Filip Rupnik (7 let) in mnogi drugi, ki so prihajali in odhajali. Pa sestre frančiškanke - s. Ksaverija Jerbič (s presledki 9 let), s. Mirjam Horvat (10 let), s. Marija Kadiš (5 let), s. Hilarija Šanc (s presledki 8 let) in s. Francka Žizek (9 let). Naj kar tukaj že omenim, da je pater Darko z nami že kar 18 let. Prvih 9 let je pomagal patru Valerijanu, zadnjih 9 let pa že vodi ta naš misijon in to kar sam - in ni mu lahko.

Pa na kratko pogledimo, kaj vse se je dogajalo tukaj v Merrylandsu in se do neke mere še danes. Na verskem področju, kar je tudi prvenstveni namen tega misijona, se vršijo nedeljske in tedenske maše. Treba je omeniti, da sydneyški misijon pokriva tudi Wollongong, Canberro, Brisbane s Zlato obalo, Perth in do nedavnega Newcastle. Patru v pomoč je pastoralni svet. Molitvena skupina se zbira ob četrtkih. Še vedno obstoja mešani pevski zbor. V preteklosti smo imeli kar nekaj pevskih zborov. Med najbolj poznanimi je bil pevski zbor Škrjančki, ki ga je vodil pokojni g. Ludvik Klakočar, pa Južne zvezde. Med leti 1976 in 2010 je bilo tukaj pri nas kar deset Vseslovenskih mladinskih koncertov.

Pod vodstvom sester frančiškank je dolga leta delovala Slomškova šola. Pa igralska skupina, ki je tudi bila aktivna dolga leta. V Merrylandsu domuje tudi HASA – NSW (Arhiv Slovencev v NSW-u), ki ima tukaj svoje prostore in katerega trenutni predsednik je p. Darko. Je eden najbolj urejenih arhivov Slovencev po svetu. S tem se strinjajo tudi v domovine. V dvorani, ki nosi ime patra Valerijana, se ob nedeljah po maši družimo pri kavi in pecivu. Dvorana nam služi za razne prireditve in proslave ob praznikih – cerkvenih in državnih. Tukaj so gostovali že nešteti pevski zbori in ansambli iz Avstralije in domovine.

In ne pozabimo, da se je ravno v Merrylandsu v tej dvorani ustanovilo društvo za podporo demokracije v domovini, 7. januarja 1990, z namenom, da pomaga demokratičnemu gibanju v domovini. V zahvalo so nas med osamosvojitvijo in pozneje po priznanju Slovenije kot samostojne države, obiskali mnogi politiki – od očeta slovenske demokracije, dr. Jožeta Pučnika, prvega predsednika vlade prof. Lojzeta Peterleta, ministra za obrambo Janeza Janše, zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla in drugi. Tudi pozneje, ob času olimpijskih iger, je Merrylands odigral pomembno vlogo. Pa ob Svetovnem dnevu mladih 2008, ko nas je obiskal škof dr. Peter Štumpf. Mnogokrat smo bili deležni obiskov visokih predstavnikov slovenske cerkve, ki so in še vedno radi prihajajo k nam na obisk. Počlašeni in veseli smo teh obiskov in upamo, da se bodo še dolgo nadaljevali.

In kakšna je naša bodočnost? Kaj nas čaka?

Res je, da nas je vedno manj. Vsaj pri nedeljskih mašah tako kaže. Ali je to realna oceana? Samo pogledimo, kadar se pa nekaj velikega ali pomembnega dogaja, dvorano vedno napolnimo. Včasih zmanjka celo sedežev. Torej, Slovenci smo še tu! S strani prve generacije je res manj obiskov. Starejši se poslavljajo. Ostaja pa množica naslednikov. To so druga, tretja in celo že četrta generacija. Mnogi res ne govorijo več slovensko. Vsi se pa zavedajo svojega rodu. Slovenci smo/so ponosni na svoj rod in ne bodo se kar tako prodali. Vesoljna Cerkev je trenutno v krizi – vzroki so znani. To se kaže tudi v naši slovenski Cerkvi. Prepričan sem, da je to le začasna faza v obstoju naše Cerkve in vere. Cerkev Sv. Rafaela z vsemi svojimi pritliklinami ima še vedno bodočnost za dolgoletni obstoj. Treba bo pametno razmisliti o vseh možnostih. Sam sem optimist.

Zavetnika naše cerkve - nadangela sv. Rafaela, Marijo Pomagaj, blaženega Antona Martina Slomška in našega očeta Valerijana, ki so vsi prisotni v našem božjem hramu, pa prosimo za pomoč – Bog daj!»

Zvečer smo se bratje odpravili na ogled mesta. Zaključek poletnega dne je osvežil prijeten vetrič. Sydney ima več kot 5 milijonov prebivalcev. Ni glavno mesto Avstralije, je pa ekonomska prestolnica kontinenta. Panoramski ogled smo zaključili v parku Royal botanic garden od koder je lep razgled na opero in most Harbour v Sydneyu.

V ponedeljek 6. februarja 2023 nas je p. Darko peljal na izlet v gorovje Blue Mountains, ki je približno 70 - 80 kilometrov oddaljeno od Sydneya. Modro gorovje je svoje ime dobilo zaradi evkaliptusovih dreves, ki v ozračje izhlapevajo eteričnega olja in ga zato naredijo malce modrikastega. Pokrajina je zelo raznolika - strme pečine, tropski gozd, močvirja in zelene doline, predvsem pa osvežil slap, ki je odvezal občutek, da je v dolini 33 stopinj C.

Povsod kjer je lepota je velika verjetnost, da se bo zraven prikradel tudi pesniški navdih. Avstralska pesnica Delia Falconer je o izletniški točki Echo point v Blue Mountains zapi-sala: »Ko sem prispela na kraj odmeva, je bila svetloba gosta in zlata. Kot da bi tu ves dan plahutala metuljeva prašna krila«.

Avstralija ima edinstven živalski svet, in dve izmed njih sta se znašli tudi v državnem grbu – to sta kenguru in emu. Rdeči kenguru je v Avstraliji tako razširjen, da s 50 milijoni skoraj dvakrat prekaša število prebivalcev otoka.

Emu ni samo največja avstralska ptica, je tudi druga najvišja ptica na svetu. Ptica, ki ne more leteti, ima pomembno mesto v aborinski kulturi, saj se nahaja v mnogih mitih o nastanku sveta in plesih.

Popoldne smo obiskali Featherdale wildlife park kjer smo si ogledali najvidnejše predstavnike avstralske favne. Kot vedno so tudi tokrat največji vtis naredili kenguruji, koale, kače in kuščarji.

Naslednji dan nas je na obisk povabil g. Fredi Brežnik, elektroinženir, podjetnik in dolgo-letni generalni častni konzul Republike Slovenije v Novem Južnem Walesu v Avstraliji. Z vso požrtvovalnostjo in predanostjo se je trudil in se trudi za slovenstvo in domovino. Skupaj z drugimi rojaki v Avstraliji je bil še posebej aktiven v času osamosvojitve. Avstralija je tudi po njegovi zaslugi januarja 1992 kot prva prekomorska država priznala Slovenijo kot samostojno državo. V družinskem podjetju Emona instruments razvijajo učne naprave za telekomunikacije, ki jih prodajajo univerzam po vsem svetu. Leta 2000, v času olimpijskih iger, je bil imenovan za atašēja obeh, olimpijske in para olimpijske reprezentance. Imenovanje mu je dalo veliko skrbi, dela in tudi veselja. Druženje smo zaključili s kosilom v 305 metrov visokem Sydney Towerju. Hrana je bila izborna, razgled čudovit in družba g. Fredija zelo prijetna.

Sreda je bila namenjena vizitaciji p. Darka Žnidaršiča, v četrtek pa smo obiskali slovensko cerkev v Wologongu in slovenski klub Triglav v Sydneyu. V petek se nam je pridružil generalov delegat fra Darko Tepert. Ta dan pozno popoldne smo se sestali z vodstvom Slovenskega društva Sydney. Odprli smo veliko vprašanj, med drugim tudi vprašanje prisotnosti naših bratov v Sydneyu in vprašanje bodoče ureditve lastnine slovenskega misijona.

V soboto 11. februarja 2023 smo obiskali Sydney in se sestali s hrvaškim generalnim konzulom v Avstraliji g. Ivico Glasnovičem. Konzul rad obiskuje hrvaške frančiškane, ki delujejo na različnih misijah v Sydneyu. Sta dobra prijatelja s fra Darkom Tepertom, pozna pa tudi našega p. Darka Žnidaršiča. Druženje smo nadaljevali s skupnim kosilom v restavraciji v bližini znamenite Sydneyske opere.

Znameniti Slovenec v Adelaidi je pesnik g. Ivan Burnik Legiša. Tudi z njim sva izmenjala nekaj besed. Pesniki znajo v nekaj verzih povedati več, kot kdo drug v celi knjigi. V svoji pesmi Slovenstvo g. Legiša pove kaj pomeni domovina izseljencu:

*Slovenstvo
je moja največja
vsakdanja potreba,
ki zvesto
mi v srcu odmeva.*

*Slovenstvo
je moj blagoslov,
podarjena sreča
in moja usoda.*

*Slovenstvo
je moja svoboda
zverženih genov
duha.*

Zvečer nas je v Adelaidi sprejel p. David Šrumpf. Polet v to mesto ob južni avstralski obali je bil miren.

Praznovanje štiridesetletnice cerkve je bilo v nedeljo 12. februarja 2023. V Mislih iz marca 1983 najdemo o cerkvi v Adelaidi naslednji zapis: »13. februar 1983 bo ostal Slovencem v Južni Avstraliji dolgo v spominu. To je bil dan blagoslova njihove nove cerkve sv. Družine, dan, ki ga je naredil Gospod, blagoslov njihovega dela, njihove prizadevnosti, složnosti: cvet njihove vere. Majhna je skupnost Slovencev v tem mestu, ki je središče vinorodne Avstralije, vendar se zaveda dediščine, ki jo je sprejela od svojih mater in očetov: slovensko besedo in vero v Boga. Tukaj so si zgradili svoje domove in zedinili so se, da si bodo zgradili tudi cerkev, ki bo njihova, kjer bodo poslušali božjo besedo v materinem jeziku, peli in molili po slovensko in vse to posredovali svojim otrokom.«

Vse to za cerkev v Adelaidi še vedno velja, s to pripombo, da je slovenska skupnost v tem mestu še manjša kot je bila ob blagoslovitvi novega svetišča. Po sveti maši smo se zbrali v dvorani misijona. S kosilom nismo začeli takoj, zato sem imel čas, da sem vsakega rojaka posebej pozdravil in se z njim pogovoril. Priporočevali so svoje zgodbe in se s hvaležnostjo spominjali naših patrov, ki so ustanovili in spremljali skupnost v Adelaidi. Nepozaben je spomin na p. Janeza Tretjaka. Na glas so izrazili skrb, da jih ne bi zapustil p. David. Po kosilu so gospodinjke presenetile s torto, na kateri je pisalo: »P. David, za rojstni dan naj vam Bog izpolni vaše želje in blagoslovi vašo bodočnost! Vaša družina.« P. Davidu čestitke tudi v našem imenu. Naj ga Bog živi in ohranja še dolga leta!

V ponedeljek dopoldne sva si s p. Davidom vzela čas za pogovor – vizitacijo, popoldne pa smo bili že na letalu za Sydney.

V torek zjutraj se nam je v Sydneyu pridružil p. Simon Peter Berlec. Vsi bratje smo obiskali avstralskega provinciala fr Phillipa Miscambla. Pogovarjali smo se predvsem u ureditvi naše lastnine, ki jo pred državo zastopa avstralska provinca. Ko bo prišel čas trženja nepremičnin posameznih misijonov, bo potrebno to storiti preko tamkajšnje province. Pogovoru je prisostvoval tudi g. Wayne Camenzuli, poslovni direktor Innova Capital, ki za avstralsko provinco ureja tovrstna vprašanja.

V sredo smo se na našem misijonu v Sydneyu srečali s hrvaškimi frančiškani, ki delujejo v Avstraliji. Med sveto mašo nas je nagovoril fra Darko Tepert. Za izhodišče je vzel evangelij dneva, ki je govoril o ozdravljenju slepega v Betsajdi. Jezus se je slepega dotaknil in ga ozdravil. Učlovečeni Bog prihaja k ljudem z dotikom kar pomeni na osebni način. Morda je bil Jezusov dotik za slepega večji dogodek kot ozdravljenje njegove bolezni. Tudi mi smo povabljeni, da prihajamo k ljudem na osebni način. V Markovem evangeliju je pogosto uporabljena beseda »takoj«. Slepi pa ni bil ozdravljen takoj, kar je sporočilo za nas, naj zaupamo, ko naše prošnje niso takoj uslišane. P. Darko Tepert je nato spregovoril o praznovanju jubilejev in pozval: »Za nas manjše brate ni pomembno samo, da živimo za ljudi, ampak da živimo med ljudmi.«

Ta dan zvečer smo poleteli proti Melbourneu. Pred nastanitvijo na 19 A'Beckett Street, kjer je naš misijon, smo si ogledali mesto in se povzpeli na stolpnico Skydeck v devetinosemdeseto nadstropje. Očaral nas je večerni pogled na pet milijonski Melbourne.

Četrtek je bil namenjen bratstvu – vizitaciji in večernemu obisku State Theatra s predstavo Fantom v operi, v petek pa smo se dopoldne po sveti maši, ki je bila ob deseti uri, srečali z rojaki v Melbourneu. Prišlo jih je okrog štirideset. P. Simon Peter je v oznanilih napovedal, da se lahko ta dan v dvorani misijona v Melbourneu udeležijo pogovora z nami. Predstavil sem razmere v Sloveniji in druge dejavnike, od katerih je odvisna naša nadaljnja prisotnost v Avstraliji. Izrazili so željo, da bi slovenski frančiškani še naprej ostali z njimi. Med drugim so rekli: »Vi nas povezuje, brez vas bi se kot verniki in Slovenci izgubili, sedaj najbolj potrebujemo slovenskega duhovnika, pri nas je drugače kot v Sloveniji – mi imamo samo vas, prosimo, pretehtajte vse možnosti, da med nami ostanete čim dlje!«

V petek sta nas povabila na kosilo Peter in Betty Bellec, zvečer pa smo se poslovili od p. Darka Teperta, ki je imel ob 22. uri let za Rim. P. Darku se zahvaljujem, da si je vzel čas in se pridružil obisku naših izseljencev, pogovorom z rojaki in avstralskim provincialom p. Philipom.

V soboto sva s p. Simonom Petrom v domu za onemogle obiskala go. Francko Anžin. Čila, bistra, dobre volje in duhovita je dočakala sto let. Ko je bila stara dvaintrideset let je prišla v Avstralijo in od takrat je bila ves čas zvesta članica ter sodelavka naše cerkve v Melbourneu. Pogosto je kuhala na porokah. Nekateri teh parov so praznovali že zlato obletnico sklenitve zakonske zveze. Naročila je pozdrave, med drugim tudi za nadškofa p. Staneta Zoreta, ki ji je ostal v spominu, ker je vedno nasmejan.

Nedelja 19. februar 2023 je bila namenjena praznovanju petinpetdesetletnice cerkve v Melbourneu.

Sveta maša se je začela ob 10 uri. Na začetku naju je s p. Tadejem pozdravila ga. Anica Markič: »Dobrodošla v Melbourneu, točneje v Kew v cerkvi svetih bratov Cirila in Metoda, kjer bomo v tem letu praznovali petinpetdeseto obletnico blagoslovitve naše cerkve, našega božjega hrama, katerega zamisel in sanje so bile pokojnega patra Bazilija.«

Celoten potek gradnje, ki je trajal nekaj več kot tri leta od prve lopate do blagoslovitve, je bil od časa do časa vprašljiv in zelo naporen. Gradilo se je s prostovoljnimi delom. Ni bilo vedno lahko dobiti gradnji primernih delavcev, da o zbiranju finančnih sredstev sploh ne govorimo. Mnogokrat je prišlo do skorajšnjega obupa kako in kdaj se bo vse to končalo, vendar je p. Bazilij vztrajal z neverjetnim optimizmom in vero v božjo pomoč. Uspelo nam je! To versko središče nam sedaj služi že skoraj petinpetdeset let, kjer se ponosno zbiramo avstralski Slovenci, pa čeprav nas je iz leta v leto manj.

Ena glavnih zamisli p. Bazilija je bila, da mora cerkev imeti dvorano. Po besedah p. Bazilija: „Dvorana mora biti! Pa če tudi v zemlji!“ Ta služi svojemu namenu še danes. Ne, da se zbiramo samo pri svetih mašah, zelo pomembna so nam tudi družabna srečanja po njih.

P. Marjan in p. Tadej iskreno dobrodošla med nami z željo, da bi se med nami res dobro počutila!»

Slovesnosti v cerkvi je sledilo druženje v dvorani pod cerkvijo. Mnogih udeležencev praznovanja sem se spomnil še iz obiska izpred petih let. Pozdravili smo se kot stari znanci. Po kosilu smo zapeli nekaj narodnih pesmi. Slovenska pesem zapeta na drugem koncu sveta zveni še posebej domače. Občudoval sem požrtvovalno ekipo ne preveč rosno mladih gospodinj, ki je pripravila kosilo za več kot stošestdeset gostov. Najstarejša med njimi bo letos praznovala devetdeset let.

Ob slovesu so rojaki v Melbourne vabili naj kmalu spet pridemo. Hvaležni so, če jim kdo vsaj za nekaj trenutkov prinese košček domovine.

Zvečer smo obiskali St Kilda beach, se sprehodili po vetrovni plaži in se prepustili žarenju večera, ki ga je pričaralo zahajajoče sonce.

V ponedeljek sva se s p. Tadejem po jutranji molitvi, maši in zajtrku pripravila za vrnitev domov. Zahvalila sva se p. Simonu Petru in p. Davidu za gostoljubje in sproščeno bratsko vzdušje ves čas našega druženja.

Obisku naših rojakov lahko rečem milost obnove. Milost obnove slovenstva kot je zapisal pisatelj Pavle Zidar: „Imam pa rad domovino. Naj bo še tako opotekava in nerazumljiva, njene besede so duh, ki me preživlja in ohranja. Kadar se pogovarjam s kom, ki pride od tam, pijem moči slovenskega veselstva“.

Ljudska modrost pravi: »Če se hočeš naučiti ljubezni do domovine, pojdi v tujino!« Med obiskom v Avstraliji sem spoznal resničnost tega pregovora. Kako v

močno v srcih Slovencev, ki živijo pod južnim križem, utripa Slovenija!

Nekaj posebnega je, kako so med seboj povezani in kako imajo radi nas frančiškane, zato je bilo toliko težje govoriti o našem odhodu. P. Stane Zore je kot provincial avgusta 2013 ob odhodu p. Janeza Tretjaka v Slovenijo slovenskim vernikom v Adelaido napisal pismo. Nekaj stavkov iz tega pisma: »Verjetno se večina med vami sprašuje, kaj bo pa sedaj s hišo in s cerkvijo. Prisotnost patra v Adelaidi v prihodnosti ne bo mogla biti stalna. Pismo, ki sem Vam ga napisal, je bilo med zahtevnejšimi v času mojega provincialata, kakor so tudi odločitve, ki smo jih sprejeli, med zahtevnejšimi«.

Tudi zase lahko rečem, da je bilo govorjenje o zapuščanju slovenskih misijonov v Avstraliji in vrnitvi bratov v provinco med zahtevnejšimi v času mojega provincialata. Ker smo bratje ljudem, ni lahko zapuščati skupnosti, ki jo spremljamo že dvainsedemdeset let.

Ob koncu obiska v Avstraliji se zahvaljujem rojakom za vse, kar naredite za p. Simona Petra, p. Davida in p. Darka. Hvala vam za vaše prijateljstvo in bližino. Hvala, ker jih podpirate z darovi in s svojo naklonjenostjo. Hvala, ker se skupaj z njimi trudite v Gospodovem vinogradu tako daleč od doma. Glede naše skupnosti prihodnosti pa kot ste rekli mnogi med vami – polagamo jo v Božje roke!

p. Marjan Čuden

Pomladno zasedanje plenarnega sveta province

Pomladno zasedanje plenarnega sveta province, ki je potekalo v sredo, 22. marca 2023, v prostorih Antonovega doma v frančiškanskem samostanu na Viču, je bilo zaznamovano s premislekom o prihodnosti naše province. Na zasedanju je sodeloval tudi provincialni minister zadrške province p. Tomislav Šanko. Posredoval nam je izkušnjo svoje province, ki je že pred leti začela proces preoblikovanja, saj so bili močno zaznamovani s pomanjkanjem bratov in visoko povprečno starostjo. Prišli so do spoznanja, da so s procesom začeli še 10 let prepozno. Zadrška provinca je v sklepni fazi procesa preoblikovanja v odvisno kustodije zagrebške province.

Proces preoblikovanja tudi za nas pomeni poiskati vizijo delovanja glede na spremenjeno situacijo personala in postavitev prioritet lokacij postojank, kjer bodo mogoče stabilne bratske skupnosti. Potreben je tudi razmislek in pogovor o možnih načinih povezovanja s sosednjimi provincami znotraj konference in se pripraviti na morebitno povezanost v obliki odvisne kustodije. Glede izbire skupne odločitve o prihodnosti province naše province je potrebnih še veliko pogovorov in usklajevanj, na koncu pa so na vrsti tudi glasovanja in nenazadnje sprejem bratov v sosednji provinci.

*Zapisal p. Janez Papa, tajnik PSP
Fotografije p. Marjan Čuden*

Brezje

Od božiča 2022 do sredine posta 2023 se je na Brezjah in v povezavi z njimi marsikaj dogajalo. Seveda naj v prvi vrsti izpostavim postavitev osrednjih jaslic v baziliki. V njih so bile nameščene figure cistercijana p. Wolfganga Koglerja; letos obhajamo 30. letnico njegove smrti. Pri spovednici pokojnega p. Leopolda so bile postavljene originalne jaslice iz Neaplja, ki bodo našle stalni prostor v obnovljenem Muzeju jaslic Brezje. Na trgu pred bazliko smo postavili piramidne jaslice Jožeta Plečnika, ob koncu jubilejnega Plečnikovega leta. Sami božični prazniki so minili mirno, ob veliki udeležbi vernikov.

Drug dogodek, ki je že tradicionalen, so bile duhovne vaje za brate frančiškane na Brezjah. P. Krizostom je za spletno stran marija.si zapisal: «Letos je duhovne vaje vodil profesor dr. p. Edvard Kovač, iz skupnosti Ljubljana – Center. Zbralo se nas je 13, osem bratov od drugod in pet domačih z Brezij. Vsak dan smo imeli dve premišljevanji, skupne molitve in sveto mašo ter obede, pri katerih smo krepili medsebojno bratsko povezanost. Premišljevanja so bila pretežno naslonjena na besede iz Svetega pisma, ki so bila navdih za voditelja. Iz njih je razvil misel in jo podkrepil z mislimi različnih mislecev in s primeri življenja, bodisi iz naših skupnosti ali življenja v svetu. Naglasil je moč Besede, ki jo izreče Bog in mu jo mi po redovnih obljubah vračamo; potem moč pesmi, skupnosti ali občestva, ki je lahko oglašen ali razglašen zbor ter nazadnje moč evharistije, iz katere vsak dan rastemo in odpuščanja, brez katerega ni prihodnosti.»

Tretji, večji in zgodovinski dogodek, ki je zanimal Slovesno Marijino narodno svetišče, pa je izdelava vitraja Marije Pomagaj za okensko odprtino na zidu ob baziliki Gospodovega oznanjenja v Nazaretu. Naj bo tudi na tem mestu zapisano, kar je zapisano na spletni strani marija.si; zapis sta sestavila dr. Andreja Eržen Firšt, direktorica Romarskega urada Brezje in dr. p. Robert Bahčič. Rektor narodnega svetišča Marije Pomagaj na Brezjah. Fotografije so od fotografa Janeza Kotarja.:

Zgodba umestitve vitraja s podobo Marije Pomagaj ob baziliko Marijinega oznanjenja v Nazaretu sega v leto 2019. Pater Peter Lavrih, komisar za Sveto deželo, ki je v 35 letih delovanja Sveto deželo obiskal že 174-krat, je na romanju v letu 2019 opazil, da v obzidju nazareške bazilike pripravljajo še sedem »odprtin«, kjer sicer že številni narodi predstavljajo svoje narodne podobe Matere Marije. Obrnil se je na sobrata, rektorja Slovenskega Marijinega narodnega svetišča, dr. p. Roberta Bahčiča, naj posreduje pri svojem nekdanjem rimskem sošolcu, sedanjem kustosu za Sveto deželo, fr. Francescu Pattonu, kakšne so možnosti, da bi bila v eni od odprtin podoba brezjanske Marije Pomagaj. V nekaj mesecih je dobil pritrdilen odgovor. Komisariat za Sveto deželo in Frančiškanski samostan na Brezjah sta razpisala natečaj in k projektu povabila več umetnikov; izbrali so načrt za barvno okno umetnika Alojza Čemažarja. Izdelal je že več barvnih oken za slovenske cerkve in kapele, poleg tega mu je brezjanska Marija Pomagaj blizu, večkrat priroma na Brezje.

V sklopu bazilike Marijinega oznanjenja je več podob Božje Matere Marije z vsega sveta, z značilno narodno ikonografijo in vsebino. Ob sliki Marije Pomagaj je bil umetnik Čemažar, postavljen pred nalogo in izziv, kako izvesti podobo v tehniki vitraja.

»Slikar Leopold Layer je originalno podobo naslikal v tehniki oljnega slikarstva, moja naloga je, da naredim podobo v povsem drugačni tehniki, a prepoznavno in čim bolj povezano z originalom.« Da ne gre za kopijo originala, pravi umetnik: »Gre za drugačne materiale, drugačne postopke. Barvno steklo je vezano na učinek svetlobe, saj se podoba z barvnih stekel

postavlja v okensko odprtino, skozi katerega zjutraj prodira drugačna svetloba kot zvečer, drugačna svetloba ob deževnem ali ob sončnem vremenu ...« Učinek svetlobe se spreminja, vedno pa je ta učinek odločujoč, saj po besedah umetnika Čemažarja »ob pomoči svetlobe, katere žarki prodirajo skozi kompozicijo barvnih stekel, more biti gledalec deležen posebnega estetskega občutja.«

Okenska odprtina, ki je namenjena namestitvi vitraja, je visoka tri metre in je po obliki podobna trapezu. Osrednji motiv, podoba brezjanske Marije Pomagaj, je umetnik umestil v središče v obliki medaljona. To bo na kraju samem v višini od 150 do 170 centimetrov, torej približno v višini romarjevega očiča. Okvir s pozlačenimi akantovimi listi, ki krasi podobo na Brezjah in je delo rezbarja Maksa Berganta, pa je Čemažar na barvnem oknu za Nazaret nadomestil s podobami angelov z glasbili. »Pri nastajanju osnutka za vitraj sem imel v mislih knjigo etnologa Primoža Kureta Glasbeni instrumenti na srednjeveških freskah na Slovenskem (1973). Ikonografski motiv angelov, ki s petjem in igranjem na instrumente izražajo hvalnice in nebeško veselje, se še ohranja; v idejni zasnovi brezjanske Marije v tehniki vitraja igrajoči in pojoči angeli obdajajo osrednji lik Matere z Otrokom in hvalijo Gospoda. Na poseben način se hvalnici pridružuje angel z dvignjeno svetilko in naznanja, da je po Mariji prišla Luč na svet.«

Današnja cerkev Marijinega oznanjenja v Nazaretu je bila zgrajena leta 1969 kot ena najpomembnejših cerkva sodobnega časa v Izraelu. To je v dvatisočletni zgodovini že peta cerkev na tem kraju, ki je zgodovinsko izpričan, da je to kraj, kjer je Marija slišala angelo-ve besede: Glej, spočela in rodila boš sina, ki mu daj ime Jezus. Če se nekateri kraji Jezusovega življenja in smrti skozi zgodovino tudi spreminjajo, je kraj oznanjenja že od prvih stoletij isti; cerkev na tem kraju se omenja že v 2. stoletju. »Skupaj s sinom Lojzetom, ki je sprejel zahtevno delo izvedbe vitraja, čutim posebno odgovornost ob podobi, ki je tako dragocena slovenskemu narodu,« pravi Alojz Čemažar: »Z barvami in črtami želim ob daru svetlobe soustvariti ozračje, kot ga začutimo verni Slovenci ob podobi brezjanske Marije Pomagaj.«

Vitraj s podobo Marije Pomagaj je na pot proti Sveti deželi krenil 6. decembra 2022, po vseh postopkih, ki so bili potrebni za prevoz in carinjenje, je prispel v Nazaret v četrtek, 19. januarja 2023.

S postavljanjem vitraja smo pričeli v soboto, 21. januarja in nadaljevali v ponedeljek, 23. januarja, ko smo delo dokončali. Glavno težo pri postavitvi samega vitraja na svoje mesto je nosil Lojze Čemažar, ob pomoči svojega očeta in avtorja vitraja, Alojzija Čemažarja.

Pri postavitvi sta še pomagala Matija Suhadolc in Janez Firšt.

»Od same ideje, dovoljenja za postavitev in izdelave vitraja, so minila tri leta. Mirno lahko rečem, da je bila najbolj zahtevna sama postavitev vitraja na njegovo mesto. Oba mojstra, oče in sin, Čemažarjeva sta izdelano delo dobro zapakirala in zavarovala, da se na dolgi poti ni kaj zgodilo.

Gre za izmoljen vitraj Marije Pomagaj. Vsi, ki smo sodelovali pri tem projektu, smo hvaležni Marijinemu varstvu. Sama izdelava vitraja ima svojo posebno tehniko in žive prosojne barve, ki se močno razlikujejo od ostalih treh vitrajev. Smo ponosni, da lepota Marije Pomagaj odseva svojo božjo bližino tudi v tehniki barvnega okna. Njena toplina in bližina takoj pritegne mimoidoče. Naj nagovarja vse ljudi dobre volje iz celega sveta, ki se bodo ustavili pred njeno podobo ter jih vabi k hoji za njenim Sinom Jezusom. Marija Pomagaj, prosi za nas!« Je ob postavitvi vitraja v Nazaretu zapisal dr. p. Robert Bahčič, rektor bazilike Marije Pomagaj.

Vitraj je bil blagoslovljen v sredo, 1. marca. Vitraj je blagoslovil nadškof Stanislav Zore, ob prisotnosti p. Marjana Čudna, p. Roberta Bahčiča ter p. Francesca Pattona.

Na tem mestu naj bodo omenjeni še besede našega provinciala p. Marjana Čudna: »Danes smo z blagoslovom vitraja potrdili našo pripadnost Mariji, in to na kraju kjer se je začela pobožnost do Marije z besedami angela: pozdravljena Marija, milosti polna.« Je

dejal p. Marjan in nadaljeval: »Pokojni ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik je o Mariji na Brezjah zapisal: »Glej, kako te ljubimo! Zrasla si z nami in mi s teboj. Naša duša je tvoja duša in tvoja duša je naša duša«. Dragi romarji, to je sporočilo današnje slovesnosti: da bi še bolj ljubili Nebeško Mater, bili še bolj zraščeni z njo in da bi se naša duša še bolj uskladila z njeno dušo. Blaženi Slomšek je rekel za Marijo: »Le bodimo njeni dobri otroci!« To želim tudi vam, dragi romarji! Naj vas na tem romanju in skozi življenje vodi njena dobrotna roka!«

P. Marjan Čuden je kustosu, p. Francescu Pattonu in ljubljanskemu nadškofu msgr. Stanislavu Zoretu v zahvalo izročil štolo s podobo brezjanske Marije in svetega Frančiška Asiškega.

Cetrta, večja in pomembna stvar v povezavi z Brezjami je tudi molitev za rakove bolnike in blagoslov z relikvijami p. Leopolda Mandiča. Zapisane besede na marija.si:

Na svetovni dan bolnikov, 11. februarja 2020, je Kongregacija za bogoslužje in discipline zakramentov uradno razglasila sv. Leopolda Mandiča za zavet-

nika bolnikov z rakom. Kongregacija je poudarila, da je s to razglasitvijo odprto okno upanja, saj bo sv. Leopold, ki je sam doživel osebno izkušnjo nemoči te težke bolezni, kot zavetnik spremljal onkološke bolnike s svojo priprošnjo pri Bogu. Zavetnik onkoloških bolnikov pomeni imeti nekoga, ki mu lahko zaupaš svoje misli, strahove in bolečine. Pomeni zavetnikovo bližino in nežnost do najbolj ranljivih. Sv. Leopold tisto, kar je rad govoril svojim spovedancem, danes ponavlja onkološkimi bolnikom: »Veruj! Bog je zdravnik in zdravilo.«

Vsako leto 4. februarja obeležujemo Svetovni dan boja proti raku. Pri Mariji Pomagaj na Brezjah je ob tem dnevu sveto mašo za bolnike z rakom in njihove svoje daroval ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore. Svete maše se je udeležilo izredno veliko število bolnikov z rakom in njihovih svojcev. Ob nadškofu je somaševalo še veliko drugih duhovnikov, med njimi tudi g. Miro Šlibar, bolniški duhovnik, p. Vinko Škafar, poznavalec p. Leopolda Mandiča ter msgr. Franci Trstenjak, glavni urednik Radia Ognjišče. Molitev, sveta maša in blagoslov se bo nadaljevalo vsak 2. petek v mesecu.

Peti poudarek dogodkov z Brezij sta romanje bolnikov ob svetovnem dnevu bolnikov, 11. februarja na Brezje; med mašo so bolniki prejeli zakrament bolniškega maziljenja, med njimi tudi naša sobrata p. Polikarp in p. Tomaž. In v soboto, 25. februarja pa je pod naslovom *Beseda zdravi* potekalo romanje za alkoholike in vse, ki nosijo z njimi križ v povezavi z alkoholizmom.

Sedmi dogodek, ki je izpostavljen v tem zapisu so postne jaslice, 14 postaj križevega pota je narejenih iz morskih školjk. Jaslice je oblikovala ga. doma

iz Jastrebarskega. Križev pot je sestavljen iz 100 figur, predstavljenih v 15 postajah križevega pota. Figure so narejene iz naravnih školjk, križ pa je narejen iz hrastovega lesa, saj školjka ne more ustrezno prikazati teže. Školjke se nam morda zdijo težak material za ustvarjanje križevega pota, saj je z njimi težje prikazati velik razpon čustev, ki ga vsebuje križev pot. Zato je izziv izdelave križevega pota iz školjk še toliko večji. Avtorica Marija Golub je izraznost uspela ustvariti z izborom različnih školjk in uporabe njihovih naravnih barv in oblik.

In še osma točka zapisa od najpomembnejših dogodkov z Brezij, so bolni bratje na Brezjah. Kjer je v hiši prisoten bolnik, tam je Jezus med njimi. Tako imamo na Brezjah dva bolnika, torej je močna navzočnost Jezusa med nami; prvi bolnik je p. Polikarp, ki je predvsem star, a tudi bolan; na izvidih iz bolnice so zapisali, da so opažene starostne spremembe v možganih; drugače pa z veseljem in upanjem ter veliko voljo pričakuje 100. rojstni dan, ki ga bo praznoval, če Bog da, čez osem mesecev. Drugi bolnik pa je p. Tomaž, ki nosi križ več sovpadajočih bolezni. Trenutno je težko gibljiv in potrebuje vsakodnevno nego. Tako nam bolna brata omogočata pristno bratsko služenje drug drugemu; ob požrtvovalni pomoči šolskih sester, patronažne službe in dobrih ljudi, predvsem doktorice Marije Ravnihar. Bogu hvala za vse prej zapisane.

Za križi in težavami velikega petka zasije vstajenjsko jutro in DAN VSTAJENJA v večno življenje. Radostno praznujte praznike našega odrešenja – VELIKO NOČ.

Za brate z Brezij, p. Krizostom

»Naš pesnik« - predstavitev pesniške zbirke p. Evstahija Berleca

Predstavitev pesniške zbirke p. Evstahija Berleca je privabila številne redovnikove sorodnike in druge udeležence.

Molitev resnično pomaga. Da je tako, potrjuje tudi zgled Janeza Berleca iz zaselka Podhruška v Tuhinjski dolini, nečaka rajnega frančiškana in pesnika p. Evstahija Berleca, ki je kar trideset let molil, da bi stričeve pesmi izšle v knjižni obliki.

Za to ima največje zasluge **p. Franci Seničar** iz kamniškega frančiškanskega samostana, ki je najprej zbral pesmi rajnega sobrata, jih uredil, dodal pa jim je tudi spomine drugih sobratov ter fotodokumentacijo Berlečeve (Prilesnikove) družine in drugih redovnikovih sorodnikov ter fotografije, povezane z življenjem in delom p. Evstahija.

Pesniško zbirko je urednik posvetil prav Janezu Berlecu.

Kako je nastajalo to pomembno literarno delo, je povedal pri predstavitvi 24. februarja zvečer v dvorani Frančiškanskega samostana v Kamniku. Opogumila ga je **Ema Berlec**, žena pesnikovega pranečaka Petra, ki je zbrala že precej pesmi. Najbolj žalostno pa je bilo, da so se pesnikovi rokopisi izgubili. Zato je p. Francija čakalo sila zamudno in dolgotrajno (kar tri leta) iskanje, kje bi kaj našel. Vendar kdor išče, ta najde. P. Franci je po obiskih pri pesnikovih najožjih sorodnikih začel brskati po domači kamniški frančiškanski kroniki, ki jo je nekaj časa med bivanjem pri kamniških frančiškanih, kjer je v frančiškanski gimnaziji poučeval latinščino in grščino ter modro-

slovje, urejal prav p. Berlec. Pregledal je tudi kroniško knjigo redovnikove rojstne župnije Sela pri Kamniku. Redovni sobratje so ga napotili k prelistavanju mesečnika *Cvetje* (z vrtov svetega Frančiška), ki ga je nekaj časa p. Evstahij celo urejal, mesečnika *Ave Maria*, ki je izhajal v Lemontu v ZDA, *Koledarja Ave Maria* in drugega pisnega gradiva. Njegov trud je bil bogato poplačan, saj je nazadnje nastala kar 180 strani obsegajoča pesniška zbirka z naslovom *Naš pesnik P. Evstahij Berlec OFM*.

S tem dejanjem je uresničil tudi veliko željo samega pesnika, da bi njegove pesmi ugledale luč dneva tudi v knjižni obliki. Ker mu za časa življenja to ni uspelo, so jo v omenjenih in drugih publikacijah. Ostaja pa še velika uganka: kje so njegovi rokopisi? Mogoče se bodo po predstavitvi zbirke »našli« tudi ti, predvsem pa stotine njegovih pesmi, ki ji je v svoji veliki ustvarjalnosti dobesedno sipal iz srca in duše? Bati pa se je, da se je marsikaj izgubilo ali bilo uničeno v vojnih in povojnih časih.

Beseda Frančiškovih sobratov in drugih o p. Evstahiju

Uvodno besedo v pesniško zbirko je pod naslovom *Poezija ni samo talent, ampak je glasba duše*, napisal provincialni minister **p. Marjan Čuden**. Poudaril je, da je p. Evstahij dobil »pesniški zanos« pri ustanovitelju Reda manjših bratov (frančiškanov) **sv. Frančišku Asiškemu**. »Kot sv. Frančišek tudi p. Evstahij ne opeva Boga, ljudi, življenja in stvarstva z oddaljenosti, ampak v edinosti z njim. Ob prebiranju pesmi p. Evstahija zaznamo, da mu je poezija razbremenjevala srce./.../Čudež pesmi ga hrani in osvobaja.«

Že prej p. Čuden pove, kakšne so pesmi p. Evstahija: »Njegove posvetne pesmi so razpoloženske, precej jih je bivanjskih, sledi protivojna tematika, ki se pogosto navezuje na domoljubje in izseljenstvo. Nekaj pesmi je priložnostnih. Posvečene so domači družini, sobratom in cerkvenim dostojanstvenikom. V večini njegovih pesmi se prepletata posvetna in verska misel.«

Urednik pesniške zbirke o pomembnem redovniku in pesniku

Uvodni besedi p. Marjana Čudna sledi beseda njegovega urednika **p. Francija Seničarja** z naslovom *Oživiljamo spomin na p. Evstahija Berleca*. Še posebej je vesel, da se malce več kot 50 let po pesnikovi smrti (24. julija 1950) uresničila njegova velika želja: »P. Evstahij je skrbno zapisoval pesmi in živel z mislijo in željo, da bi jih izdal v knjižni obliki, vendar so se ti zapisi izgubili, kar je zelo obžalovalo.«

Iz pogovorov z duhovnimi sobraty v kamniški dekaniji, seveda starejšimi, med katerimi ga je največkrat omenjal komendski župnik **Viktorijan Demšar**, je urednik p. Franci zvedel, da je p. Evstahij »naredil veliko dobrega«.

P. Evstahij je med drugo svetovno vojno in še nekaj časa po njej živel v Komendi v nekdanjem **Glavarjevem špitalu**, poleg komendske župnije pa je dušno-pastirsko oskrboval tudi druge župnije v kamniški dekaniji, ker so Nemci izgnali domače duhovnike. Nemci so ga, čeprav so ga najprej zaprli v Begunje, pustili pri miru, ker je bil slabega zdravja, so verjetno menili, saj bo tako kmalu umrl. Res bi skorajda, ko ga je pri košnji ujela nevihta, je tako močno zbolel na pljučih, da si je komaj opomogel, do smrti neposredno po operaciji pa je trpel zaradi hude želodčne bolezni, zaradi katere je tudi izdihnil. Trajno pa je »ostal v spominu ljudi, ko jim je lajšal gorje vojne in revolucije. Njegovo ime je postalo pojem dobrega in zavzetega dušnega pastirja,« je zapisal urednik knjige p. Franci Seničar.

Spominska zapisa v Ave Marii in Koledarju Ave Maria

Pesmi p. Evstahija je urednik razvrstil po času nastanka in objave. Dodal jim je dva dragocena zapisa o redovniku, in sicer njegovega dobrega znanca **p. Huga Brena** leta 1926 v Koledarju Ave Marija pod naslovom *Naš pesnik* in *Zapis o medvojnem delovanju p. Evstahija*, podpisal ga je p. B (verjetno p. Bernard Ambrožič), objavili pa so ga v št. 4 aprila 1944 v Ave Marii.

Prvi zelo sočno in poznavalsko opisuje Evstahijevo življenje od rojstva 13. novembra 1881 v zelo verni in pobožni družini Berlečevih v Podhruški, odločitev kar dveh sinov za redovni poklic (Franca - poznejšega p. Evstahija - za frančiškana, brata Antona za lazarista, tretji brat **Martin** je pred tem utonil pri plavanju v jezeru pri frančiškanih v Lemontu ter sestre **Anice** za usmiljenko), rano obilno Francevo pesniško snovanje, redovno preobleko dne 19. aprila 1904, ko je dobil redovno ime p. Evstahij, študij klasične filologije in modroslovja v Fribourgu v Švici po končanem študiju bogoslovnih ved v Ljubljani (bil je zelo nadarjen za klasične jezike, za pisanje v slovenščini pa sploh), prekinitev tega študija zaradi bolezni na želodcu, poučevanje klasičnih jezikov in modroslovja na frančiškanski gimnaziji v Kamniku, pa tudi, kaj je izražal v svojih zelo raznovrstnih pesmih. Med drugim tudi priložnostnim rimanim stihom bratom in sestram ob pomembnih življenjskih jubilejih. Pod »okroglo«, kot je pesem *Petelin in kokot* ter *Penzijonist Joža in njegova*

va boljša polovica se je podpisoval **Janko Poljanšek**. Ljubezenskih pa ni pisal. Je pa v rimah izrazil veliko hvaležnost staršem za dar življenja in dar vere, ki ga je prejel v številni družini in ga je kot duhovnik utrjeval v vernikih.

Še drugi pomembni spominski zapisi

V zadnjem delu knjige so še dragoceni spominski zapisi o p. Evstahiju iz že omenjene *Kronike frančiškanskega samostana 1941* (dopolnjene po l. 1947, kronist **p. Bernardin Mlakar**, *Zapis za župnijsko kroniko na Šutni Viktorja Čadeža*, župnika in dekana, Mekinje (zapisal p. Bernardin Mlakar po letu 1947), *Poročila Slovenske frančiškanske province Sv. Križa* z dne 15. september 1950, št. 4, *Nekrologij Slovenske frančiškanske province Svetega Križa*, sestavek **p. Darka Žnidaršiča**, objavljen v *Brezjanskem zborniku* 2000, Iz *kronike župnije Stranje*, Ema Rihter o p. Evstahiju Berlecu in, tik pred slikovno prilogo, literarna ocena pesniškega opusa p. Evstahija Berleca, povzeta po zborniku *Književnost slovenskih priseljencev in njihovih potomcev v ZDA od leta 1891*.

Kot zanimivost naj omenimo, da je p. Evstahij predstavljen kot pesnik izseljenstva, čeprav ni ne živel in ne deloval v tujini (Ameriki); večino življenja je preživel v kamniškem frančiškanskem samostanu. Je pa pridno pošiljal svoje pesmi v objavo urednikoma revije Ave Maria in Koledarja Ave Maria. Njegova povezava z izseljenstvom je po vsej verjetnosti izvirala iz tesnih vezi s prijateljem in profesorjem v Kamniku **dr.**

p. Hugom Brenom, ki je iz mesta pod Kamniškimi planinami odšel med slovenske izseljence v Ameriko.

V omenjeni »oceni« pesmi p. Evstahija Berleca med drugim piše: »Lirika p. Evstahija je pripovedne in miselno opisne narave. Njegov pesniški izraz je stvaren, njegova metaforika izhaja iz metaforike ljudske pesmi. Iz njegove poezije veje hrepenenje po človeški toplini in (izgubljeni) lepoti.«

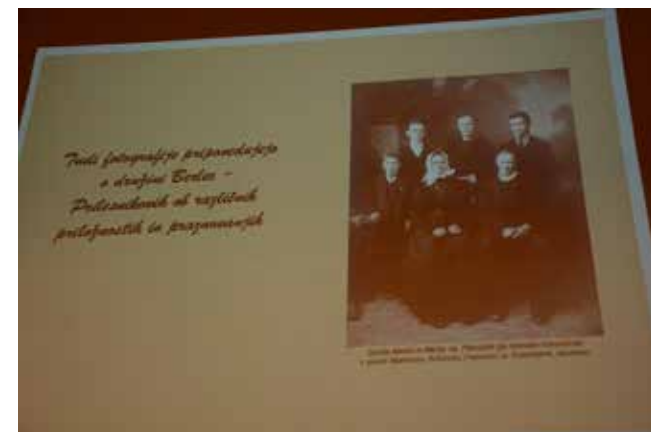
Od pesmi bi bila danes še posebej po ruskem napadu na Ukrajino aktualna *Boljševiki*.

Sama predstavitev pesniške zbirke

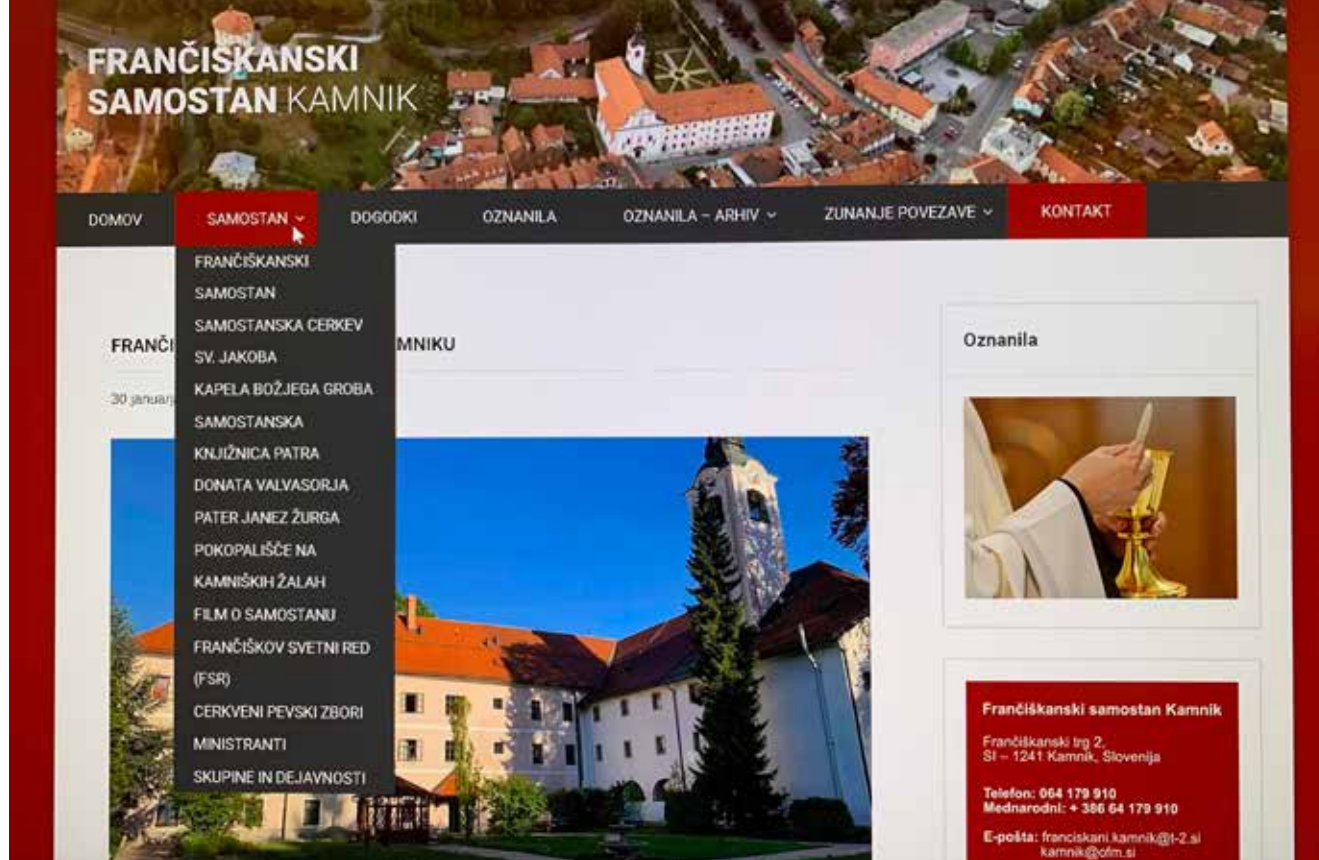
Predstavitev pesniške zbirke p. Evstahija Berleca je uvodoma s svojo besedo obogatila predsednica Društva sv. Jakob Kamnik **dr. Marjeta Humar**, sklenil pa jo je na zelo duhovit način s primerjavo med Matijem Čopom (tega dne je ravno godoval apostol sv. Matija), Francetom Prešernom, p. Evstahijem Berlecom in glavnim recitatorjem pesnikom Antonom Ftičarjem, ki je izjemno doživeto podajal avtorjeve stihe) gvar-dijan kamniškega frančiškanskega samostana **p. Ciril Božič**. Pesmi so poleg Antona Ftičarja še recitirali mladi pesnikovi sorodniki **Jerneja, Lenart, Agata, Jerca in Lili**. Spomin na pesnika je obudil tudi njegov pranečak **Peter Berlec**. Glasbeno je literarni večer pozivila glasbena skupina **Baroni**.

Pesniško zbirko je zelo lepo oblikovala **Marija Anžič**, izdala in založila pa založba Salve iz Ljubljane.

Kratek življenjepis p. Evstahija Berleca

Franc Berlec, redovno ime Evstahij, se je rodil 13. novembra 1881 v Podhruški v številni kmečki družini Prelesnikovih v župniji Sela pri Kamniku očetu Martinu in materiji Mariji, rojeni Plahutnik. Njegov brat Anton, lazarist, se je rodil 23. maja 1893, sestra Anica, z redovnim imenom Hermina, članica reda Hčerka krščanske ljubezni (usmiljenka), pa 29. julija 1895. K frančiškanom je vstopil 19. aprila 1904, slovesne obljube je naredil 27. aprila 1908. V mašnika je bil posvečen 14. julija 1908. Študij klasičnih jezikov in modroslovja je nadaljeval v Fribourgu v Švici; prekinil jih je zaradi hude bolezni. Po vrnitvi iz Švice je bil nastavljen na Kostanjevico pri Gorici, kjer je bil učenec znamenitega jezikoslovca p. Stanislava Škrabca. Med prvo svetovno vojno se je leta 1915 umaknil v frančiškanski samostan v Kamnik, kjer je na samostanski gimnaziji poučeval filozofijo in klasične jezike. Učence je še posebej navduševal za latinščino in grščino ter, seveda, slovenščino, ki jo je odlično obvladal. Večkrat je v obednici na pamet recitiral cele odlomke iz Prešernovega Krsta pri Savici in druge pesmi. Svoje pesmi je objavljaval v Cvetju (z vrtov sv. Frančiška), Bogoljubu, Glasniku, Novem svetu, Ave Marii in Koledarju Ave Maria. Nekaj let je celo urejal Cvetje. Nameraval je izdati lastno pesniško zbirko, a se je rokopis izgubil. Nečak Janez Berlec trdi, da so bili njegovi rokopisi uničeni in požgani med drugo svetovno vojno. Ko so Nemci 8. maja 1941 odpeljali selskega župnika A. Pavliča, je namesto njega maševal in podeljeval zakramente ter obiskoval bolnike daleč naokrog p. Evstahij. Dne 4. avgusta 1941 so Nemci odvedli tudi

njega; najprej za tri dneve v zapor v Kamniku, nato pa v zapore v Begunje, kjer so ga izpustili 28. avgusta. Maševati ni smel do 28. oktobra 1941. 8. novembra 1941 se je naselil v ubožnici (nekdanjem Glavarjevem špitalu) v Komendi. Od tam je hodil maševat, spovedovat, previdevat bolnike v Vodice in Kamnik ter drugam po kamniški dekaniji, kajti domačih duhovnikov ni bilo, so jih odpeljali Nemci. V Kamniku je bil le nemški kaplan Hauschelja. Po vojni je s privoljenjem p. provinciala in nameščen od škofijskega ordinarija še nekaj časa ostal v Komendi, kamor je 4. maja 1946 prišel za župnika Viktorijan Demšar. Leta

1948 je bil nastavljen za spovednika na Brezjah, kjer je spomladi 1950 postal gvardijan. Na Brezjah, kjer je tudi njegov grob, je umrl 24. julija 1950 za posledicami operacije želodca. Hudo je namreč trpel zaradi želodčne bolezni že od mladih let dalje, ko se je močno prehladil pri košnji, kjer ga je ujela nevihta, je staknil hudo bolezen na pljučih, je moral zaradi nje prekiniti študij v Fribourgu. Ko je bil na robu življenja, se je zaozlobil, da bo postal duhovnik, če ozdravi. Umrl ni, je pa potem do smrti trpel zaradi želodčne bolezni. Kljub temu je zelo požrtvovalno deloval kot duhovnik, bil priljubljen pri ljudeh.

<https://franciskani-kamnik.si>

Frančiškanski samostan Kamnik

V preteklih mesecih smo dokončali z novo spletno stranjo našega samostana v Kamniku. Oblikovanje je prevzel g. Florjan Auser, direktor Sydney Media House in avtor ter lastnik Stičišča avstralskih Slovencev Glas Slovenije: <https://glaslovenije.com.au>

Tam gostujejo tudi naši avstralsko-slovenski misijoni Sydney, Melbourne, Adelaide in revija Misli, kjer so v arhivu zbrani vsi letniki od leta 1952 do danes. Prednost tega gostovanja je, da je vse to shranjeno v digitalnem arhivu National Library v Canberru ter v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) v Ljubljani. V NUK-u bo shranjeno tudi naše gradivo, ki ga najdete na naslovu: <https://franciskani-kamnik.si>

Pod naslovom SAMOSTAN bomo našli vsebine: Franciškanski samostan, Samostanska cerkev sv. Jakoba, Kapela Božjega groba, Samostanska knjižnica patra Donata Valvasorja, Pater Janez Žurga, Pokopališče na kamniških Žalah, Film o samostanu, Frančiškov svetni red (FSR), Cerkevni pevske zbori, Ministranti, Skupine in dejavnosti: Družinska kateheza Kamnik (DKK), Biblično-liturgična skupina (BLS), Frančiškovi mladi prijatelji (FMP), Društvo sv. Jakoba (DSJ), Nova dvorana, Poletni oratorij (Oratorij), Skavtinje – skavti.

Ostali naslovi so še: DOGODKI, OZNANILA, ARHIV, KONTAKT, ZUNANJE POVEZAVE pa nas povežejo: Obiščite Kamnik, Občina Kamnik, župnija Kamnik, Slovenska škof. konf. (SŠK), Frančiškani OFM SLO, Brat Frančišek, Frančiškov svetni red, Radio Vatikan, Radio Ognjišče, Družina, Revija Ognjišče, Revija Misli, Glas Slovenije.

V levem kotu zgoraj je ikona Translate » in s klikom tam se pojavijo zastavice Velike Britanije, Nemčije, Italije in Slovenije. Klik na zastavico prevede vse strani v jezik države, ki ga zastavica predstavlja.

Med DOGODKI 2023 odmeva predstavitev pesniške zbirke Naš pesnik p. Evstahij Berlec OFM, ki jo je uredil in predstavil p. Franci Seničar v petek, 24. februarja 2023. O tem lahko berete v izčrpnem poročilu g. Jožeta Pavliča, za kar se mu zahvaljujemo.

IN ŠE ZADNJA NOVIC: Mesto Kamnik je obogateno z velikim bronastim kipom mamuta, ki je delo pokojnega kiparja Miha Kača (1942 – 2018) z Bistričice blizu Stahovice. Okostje predpotopne živali so odkrili 14. marca 1938 ob regulaciji reke Nevljice. Zgodba o nastanku sodobnega mamuta sega v leto 2005, ko so kiparja Kača na potovanju po Južni Ameriki navdušili kipi dinozavrov in podobnih živali v naravni velikosti. Takrat je začel razmišljati, da bi lahko tudi v Kamniku postavili mamuta v vsej njegovi veličini. Leta 2008 je izdelal model, skupaj z okoli dolga 6,3 metra, visok štiri metre.

Kip je ulil v bron livar Roman Kamšek iz podjetja Livarne umetnin z Gore pri Komendi. Kip, težak 2,6 tone, so pripeljali v Kamnik in ga postavili na obrežju reke Kamniška Bistrica ob avtobusni postaji v soboto, 18. marca 2023. Ob praznovanju letošnjega občinskega praznika bo v soboto, 25. marca 2023, odprtje trga in odkritje skulpture mamuta v naravni velikosti.

Sredi dela postavljanja kipa mamuta se je pater Ciril A. Božič srečal s priznanim mojstrom umetniškega ulivanja v bron, g. Romanom Kamškom in njegovim sinom Anejem. Mojster Roman Kamšek je namreč ulil v bron tudi naš brezjanski kip Svete Družine, ki smo ga postavili na Brezjah maja 1998 in je delo pokojnega kiparja Staneta Kolmana kot tudi kip sv. papeža Janeza Pavla II. in tudi veliki križ v parku. Za nekaj minut sta Roman in Anej prenehala z delom, da sva z Romanom lahko obudila spomine najinega sodelovanja in preletela četrto stoletja minulih let. Resnično: »Prijetni so spomini na trude minule!« Bogu hvala za vsa srečanja na križarjenju življenja.

**Kamnik, 20. marca 2023
p. Ciril A. Božič**

Foto zgoraj: Za nekaj minut sta mojster Roman in njegov sin Anej Kamšek prenehala z delom, da sta Roman in p. Ciril lahko obudila spomine njunega sodelovanja (brezjanski kip Svete Družine, 1998) in preletela četrto stoletja minulih let: Roman Kamšek, p. Ciril, Anej Kamšek, Kamnik, 18. 03. 2023.

Evangelij svete Ane

Najprej želim izraziti bralcu tega sporočila lep pozdrav zadnjega redovnika zadnjega samostana v Kopru. Samote v resnici ne občutim, to zanimivo dejstvo sem opazil ob nekem pogovoru.

Svojo prisotnost tukaj še vedno štejem v mesecih, a kmalu jo bom lahko štel v letih. Sveto Ano spoznavam z odprtimi očmi in se učim, kako dragocen je ta kraj molitve in pobožnosti.

Ker za naša skupna Poročila še nisem pisal, moram izvesti "spraševanje vesti" za več mesecev.

Za nami je bilo veliko lepih dogodkov. Med njimi mi najbolj v spominu ostajajo zornice, ki smo jih skozi cel advent obhajali ob 6.30. To je bila To so bile lepe svete maše, ki smo jo obhajali samo ob svečah. Pri pravih svetih maš me je spodbujala lepa izkušnja naših bratov iz Zadra, kjer sem nekoč pred vkrcanjem na ladjo prisostvoval sveti maši. Maša je bila umirjeno lepa in je vsebovala tudi puncta za tisti dan. To se mi je zdelo zelo posrečeno. Taka duhovna hrana res krepi. Pri pripravi teh maš sem sledil svoji notranji želji in si rekel, da bom pač maševal sam s še kakšnim vernikom, ki pač ne more spati. Sladko sem se motil. Nisem bil sam. V resnici se je ta maša prenovila v duhovno spodbudo za vse. Včasih se je dobro motiti in biti zavzet, goreč.

Lep dogodek je tudi božični večer, ki je pripeljal veliko novih obrazov. Spet po milosti zmote. Ker nisem imel organista, sem prosil neke učenke glasbene šole, da so zaigrale pri ponočni maši v straich triu. Z navdušenjem so sprejele in pripeljale k polnočki še družine, iz katerih izhajajo.

Monaldovi dnevi so v lanskem letu potekali nekoliko drugače. Glavnino smo utemeljili na evharistični adoraciji in na zahvali za življenje Monalda Koprškega. Raziskavam v preteklosti smo dodali molitev v sedanjosti in prošnjo za naprej. Monaldov dan bo letos 4. novembra.

Moj najljubši kraj je starodavni molitveni kor. Najprej sem ga hotel zamenjati za prijetno klopico ob jadranski obali, a se je molitveni kor sv. Ane izkazal za mnogo bolj v molitev napotujoč prostor. Čeprav mi molitev v dveh korih dela preglavice pa nisem sam, saj mi Bog stoji ob strani; v soboto zvečer pa se mi pri molitvi večernic pridružijo še verniki. Sobotni večer namreč posvečamo sveti Ani in ji zapojemo pesem po lastnih močeh.

Zame dobra izkušnja je duhovno branje naših konstitucij. Te berem z mislijo, da ne berem pravne prekucije, ampak da v določilih vidim brate in njihovo delo, ki se po vseh naših hišah odvija vsak dan. No pri nekaterih paragrafih iz konstitucij seveda upam, da se to pri nas ne dogaja. Vsekakor dobra izkušnja, ki me bogati.

Kljub temu, da mi doslej ni uspelo priti na hišni kapitelj; uspel sem priti le na skupni zaključek vizitacije pri kateri nas je p. provincial lepo nagovoril. Še je nekaj upanja!

Lepa izkušnja je delo s študenti. V resnici to sploh ni lahko delo. Osredotočam se na to, da ob ohranjanju strukture vzgojnega zavoda vedno znova študente vabim k Bogu. Že na prvem srečanju sem jim rekel, da se bom zanje potrudil, a nikoli jim ne bom mogel dati toliko, kolikor jim lahko da Jezus v evharistiji. In to misel jim ponavljam pogosto. Upam, da smo v tem delu povezani v molitvi. Pri nas stanuje tudi mladenič, ki je begunec iz Ukrajine. Ravno kar je dopolnil 18 let. Kolikor mu lahko, mu stojim ob strani. Sva si pa edina v vzkliku: Slava Ukrajini: herojem slava!

Pripravljam se na poletno sezono, ko upam, da bom lahko gostil kakšnega brata. Že sedaj izrekam vabilo, da bi se čim prej prijavili za letovanje v Koprskem samostanu. Vabljeni! Najbolje, je, da mi napišete na elektronsko pošto, da imam zapisano in ne bom pozabil kakšnega dogovora. Lahko boste deležni prenočišča in zajtrka; lahko si pripravite kosilo in večerjo ter tudi pomijete za sabo – moja kuhinja je torej na voljo in še kakšen šalam in krompir se najdeti in seveda ribe, ribe, ribe. Ob 6.30 ste nekajkrat na teden vabljeni na tek okrog koprškega mestnega jedra. Najpogosteje se to dogaja v torek, sredo in četrtek. V akademskem letu se pridružijo tudi študentje.

Hrano dobivam na različnih krajih. Lepo zame skrbita Robi in Cecilija ob nedeljah pa se pridružim župnikovi in škofovi mizi. Takrat steče tudi kakšna spoštljiva, svetopisemska duhovniška beseda. Lepo in gostoljubno od njih, da me povabijo.

V naslednjih mesecih kanim kdaj oditi od doma. Takrat morda celo obiščem koga od bratov. Nikoli se ne ve. Dvema moram iz hvaležnosti obisk celo vrniti.

p. Bogdan Rus

Kostanjevica pri Novi Gorici: obnovitev cerkvene ladje

Kostanjevica pri Novi Gorici: obnovitev cerkvene ladje | Družina – vsak dan s teboj (druzina.si)

Pred šestimi leti so se frančiškani na Kostanjevici v Novi Gorici odločili za temeljito obnovo župnijske cerkve Gospodovega oznanjenja Mariji.

Ko so konec septembra podrli gradbene odre, so po šestih letih zaključili obnovo ladje najstarejše župnijske cerkve v Novi Gorici, ki jo radi obiskujejo prebivalci obeh Goric, pa tudi domači in tuji turisti. Pod njo je pokopan zadnji francoski kralj Karel X. in drugi člani družine Burbonov.

To obnovo lahko imenujemo »popotresna«, saj sta bila cerkev in samostan v potresu leta 1976 močno poškodovana. Poškodbe so z leti postale nevarne, kar je potrdila tudi stroka.

Po petih letih restavratorskega dela je zdaj cerkvena ladja zablestela v prvotni lepoti. Zdaj pridejo do izraza več stoletij stare mojstrovine, ki so bile v preteklih letih popravljene in restavrirane.

V luneti je naslikan prizor Marije z Jezuškom pred kostanjevim drevesom, h katerima angeli vodijo uboge in nesrečne, vdove in sirote.

Odkrili so tudi marsikatero dotlej neznano skrivnost

V nedeljo, 13. novembra, je koprski škof Jurij Bizjak daroval slovesno mašo, pri kateri je blagoslovil obnovitvena dela.

Po maši sta strokovni sodelavki ZVKD OE Nova Gorica odgovorna konservatorica Minka Osojnik in odgovorna restavratorica Marta Bensa predstavili potek obnove in restavratorskih del, nad katerimi sta bdeli. Izvajalo jih je podjetje iz Vidma pod vodstvom strokovnjakinje Emanuele Querini.

Izurnjene roke restavratork so izpod sive patine časa ter preteklih bolj ali manj posrečenih preslikav in obnov odkrile tudi marsikatero dotlej neznano skrivnost.

Z intenzivnimi restavratorskimi deli v cerkveni ladji so začeli leta 2017. Restavratorji so večkrat prišli do zanimivih odkritij v cerkvi, ki je bila med prvo svetovno vojno, nato pa še v obeh potresih leta 1976 močno poškodovana.

Obsežna in zahtevna obnova cerkvene ladje

Najprej so obnovili fresko na luneti slavalnočne stene in prvo tretjino stropa cerkvene ladje.

Poslikavo v luneti in ostale poslikave je v letih 1884 in 1886 poslikal slikar iz Vidma Leonardo Rigo.

V luneti je naslikal prizor Marije z Jezuškom pred kostanjevim drevesom, h katerima angeli vodijo uboge in nesrečne, vdove in sirote. Kot vse ostalo v cerkvi je bila med prvo svetovno vojno poslikava močno poškodovana, saj so italijanske granate cerkev skoraj povsem uničile.

Po vojni, ko so cerkev obnovili, je slikar Giovanni Moro iz Vidma poslikavo v luneti popravil oziroma dopolnil, saj je bil del povsem uničen. Naslikal je novo podobo Marije od pasu navzgor. Poslikal je tudi novi strop ladje.

Po čiščenju se je pokazala še tretja lilija

V času del so se izpod preslikav in popravkov, ki jih je bila notranjost cerkve deležna v preteklosti, razkrili marsikateri neznan element. Ko so na primer z motiva lunete, ki sicer prikazuje Marijo kot tolažnico žalostnih, odstranili nekaj kasnejših preslikav, se je na njem pokazala prvotna črna vaza, ki je med preslikavami postala modra.

V njej sta bili sprva dve liliji, po čiščenju se je pokazala še tretja. Te motive stroka povezuje z Burboni, ki so pokopani točno pod luneto. Vaza naj bi bila nagrobna urna, tri lilije pa so simbol grba družine Burbonov.

Rekonstrukcijo so naredili po fotografiji originalne freske

Luneta je bila v potresu leta 1976 močno poškodovana, še zlasti desni del, ki je odpadel. Kasneje so jo precej neposrečeno obnovili. S sedanjo obnovo so ga

restavrirali, uravnovesili s preostalim delom slike in dodali elemente, ki so se v prejšnjih predelavah izgubili.

Rekonstrukcijo so naredili po fotografiji originalne freske, ki so jo pridobili iz državnega arhiva v Rimu. Tako so se strokovnjaki dokopali do prvotne ikonografije freske, ki je razkrila, da so pod Marijo, ki sedi pod kostanjem, upodobljeni trije hribi: Sabotin, Sveta gora s cerkvijo in Škabrijel.

Pri preiskavi se je pokazala tudi prvotna slika iz pred prve svetovne vojne s popolnoma drugačnimi barvami in drugimi podrobnostmi. V času prve svetovne vojne je eden od angelov na levi strani lunete izgubil glavo, česar ob nadaljnjih posegih dolgo ni nihče opazil.

Šele ob sedanjih delih so strokovnjaki v gručici na desni Marijini strani opazili odvečno roko in par kril, vendar brez glave. Zdaj je po dolgem času je tudi angel s pomočjo starih fotografij tako zopet cel.

Na ščitku levo od kamnite napisne plošče so pod novejšo plastjo napisov našli starejšo plast, ki je razkrila avtorja štukatur: leta 1639 jih je izdelal štukater Francesco Rosina iz Lugana. FOTO: Ivo Žajdela

Konservatorsko-restavratorski poseg na štukaturah ograje kora

Leta 2018 so restavrirali preostali del stropa, štukature na njem so nastale po prvi svetovni vojni.

Leta 2019 so zaključili konservatorsko-restavratorski poseg na štukaturah ograje kora, na stenskih poslikavah ograje kora in okenskih špaletah na koru. Kostanjeviške štukature veljajo za najlepše iz obdobja njihovega nastanka v Sloveniji.

Naslednji sklop del je zajemal obnovo freske in štukaturnega okvirja, ki jo obdaja na levi ladijski steni.

Zadnji sklop del, ki so ga začeli julija lani, je obsegal konservatorsko-restavratorski poseg na štukaturah kapitelov, pilastrov in profiliranega venca v ladji cerkve.

Delo je bilo dolgo in mukotrpno, predvsem za restavratorke

Med drugim so na tistem delu očistili štukature, jih utrdili in na določenih mestih nanegli novo pozlato. Iz pilastrov so odstranili rjavo preslikavo, ki so jo nanegli po potresu v 70. letih 20. stoletja.

Delo je bilo dolgo in mukotrpno, predvsem za restavratorke. Pilastre so morale očistiti rjave barve, ki jo je bilo zelo težko odstraniti.

Letos so na podlagi barvne študije, ki so jo pripravili na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije, obnovili še opleske v cerkveni ladji.

Ti se zdaj lepo skladajo z novo podobo vseh štukatur v ladji, tako tistih iz 17. stoletja kot tistih na stropu, ki so nastale med prvo in drugo svetovno vojno. Trenutno je v restavriranju še križev pot.

Odkrili so avtorja in leto izdelave štukatur

Tudi med prenovi štukatur na korni ograji leta 2019 so strokovnjaki prišli do nekaterih novih spoznanj. Na ščitkih levo in desno od kamnite napisne plošče so pod novejšo plastjo napisov našli starejšo plast, ki je razkrila tako datacijo kot tudi avtorja štukatur: leta 1639 jih je izdelal štukater Francesco Rosina iz Lugana.

Odkritje je pomembno, saj nekoliko spreminja dosedanje vedenje o zgodovini objekta. Nastanek štukatur namreč postavlja v čas pred naselitvijo Karmeličanov na to območje.

Hkrati pa pomeni, da so te štukature krasile kar prvotno cerkev, ki jo je na Kostanjevici dal postaviti grof Matija Thurnski med letoma 1623–1625. Karmeličani so jo kasneje le dozidali ter povečali, nikoli pa je niso porušili.

Kamnita napisna plošča sredi korne ograje, ki je datirana z letom 1650 in potrjuje ustanovitev karmeličanskega samostana, je bila torej kasneje vzdana na to mesto in je štukature delno tudi poškodovale.

Angelčki na koru so spet goli

Med večkratnimi poškodbami, ki jih je utrpela cerkev, je nastalo škodo torej skušalo popraviti več rok, nekateri posegi so bili bolj, drugi manj strokovni in učinkoviti.

Zaenkrat sicer še ni znano kdaj, toda tudi angelčki na koru so bili »popravljeni«: na gola telesa so jim dodali draperije. Te so v sklopu sedanjih restavratorskih in konservatorskih del najprej dokumentirali, nato pa odstranili, saj so pokrivalo fino modelacijo teles. Angelčki na Kostanjevici so torej spet goli.

Kot pove Mirjam Breclj, skrbnica Škrabčeve knjižnice v tamkajšnjem frančiškanskem samostanu, je

velika želja še obnova prezbiterja, kar pa je pogojeno s finančnimi sredstvi.

Sredstva za dosedanje faze obnove je deloma prispevala novogoriška mestna občina iz razpisa za obnovo kulturne dediščine, deloma ministrstvo za kulturo in frančiškanski samostan.

Kot je dejal p. Niko Žvokelj je večletna obnova ladje stala okrog 300.000 evrov. Zdaj že zbirajo sredstva za obnovo prezbiterja, ki bo stala približno enako vsoto; z licitacijo podarjenih vin so nedavno že zbrali več kot 60.000 evrov.

Po maši je bilo na terasi pred cerkvijo druženje.

Ivo Žajdela

Kostanjevica nad Novo Gorico - KAPELA

JUBILEJNO LETO 2023

Do konca leta 2023 bomo v župniji in hkrati tudi našem mestu praznovali: 400-letnico postavitve prve kapelice - cerkvice na Kostanjevici, 70-letnico župnije in 150-letnico rojstva p. Aleksandra Vavpotiča. Leto teh pomembnih jubilejev je bilo predstavljeno na belo nedeljo (20. aprila 2022), ko se že po običaju vsako leto praznuje župnijski praznik ali žegnanje. Praznični dan - god je namreč 25. marca na Gospodovo oznanjenje Mariji, ki pa je običajno v postu. Ker takrat praznovanja niso primerna, se zunanje praznovanje in druženje faranov ob dobrotah opravi po veliki noči. Letos je bil glavni poudarek na objavi Jubilejnega leta 2023, ki je bilo predstavljeno po večerni maši.

400 let prve cerkvice na Kostanjevici: zgodovina hrani zapise o prvi cerkvici, ki jo je na vzpetini nad Gorico, imenovani Kostanjevica, dal postaviti pobožni grof Matija Thurn I. 1623. Današnja podoba sta samostan in cerkev dobila v času karmeličanov ter po obnovi in dograditvi po 1. svetovni vojni. Obnova porušenih in poškodovanih stavb je trajala od leta 1923 do 1930, opremljanje in krašenje notranjščine pa še dlje. Takrat je bila tudi ponovno posvečena v čast Gospodovemu oznanjenju Mariji. Za cerkev skrbijo že več kot 210 let, od l. 1811, frančiškani, pred tem pa je bila za daljše in pomembno obdobje v skrbi karmeličanov, ki so bili tu 135 let (1650–1785). Objekti so bili tudi ob pomoči in ljubezni vernikov vedno znova obnovljeni, najbolj se tega spominjamo ob razdiralni moči potresa l. 1976. V zadnjih letih je Frančiškanska provinca s pomočjo občinskih in republiških sredstev, pa tudi prispevkov faranov in donatorjev, pričela z restavriranjem in obnovo slikovnega (freske) in štukaturnega okrasja v cerkvi. Cerkev je bila po potresu

sicer popravljena in prebeljena, freske in štukature pa doslej niso bile generalno obnovljene.

70 let župnije: naša župnija je pridobila ta status - uradno povišanje vikarije v župnijo - z dekretom 17. 11. 1953. Najprej je bila na Kostanjevici leta 1947 ustanovljena vikarija, ki pa je delovala v svojstvu župnije, opravljala je vse naloge kot župnija. Dr. Franc Močnik je dekret o ustanovitvi podpisal takoj po določitvi meje z Italijo, 16. 9. 1947 (Pariški mirovni sporazum je stopil v veljavo 15. 9. 1947). Tako letos lahko praznujemo 75-letnico vikarije in naslednje leto 70-letnico župnije z nazivom Župnija Nova Gorica Kapela. Do leta 1976 je bila edina župnija v mestu.

P. Aleksander Vavpotič (1873–1916): že 150 let bo preteklo od rojstva ubitega frančiškanskega brata. Bil je katehet, organist in učitelj petja. Po italijanskem bombardiranju Kostanjevice l. 1915/16 je sam ostal v samostanu kot varuh svetišča in samostana. Občasno je moral iti v Gorico po opravih ali po hrano. Na poti iz Gorice so ga nekoč prijeli italijanski vojaki, ga obtožili, da je vohun in ga brez obsodbe ubili v železniškem predoru pod Kostanjevico. V spomin nanj in njegovo žrtev je bil v l. 2017 po njem poimenovan prenovljeni atrij - zunanji prostor med cerkvijo in samostanom. V atriju ob vhodu v cerkev je slikarka Mira Ličen Krmpotič naslikala vstajenjsko podobo kraja usmrtilive, abstraktno fresko, ki je poimenovana tudi Frančiškova sončna pesem in nas spominja na kruti dogodek.

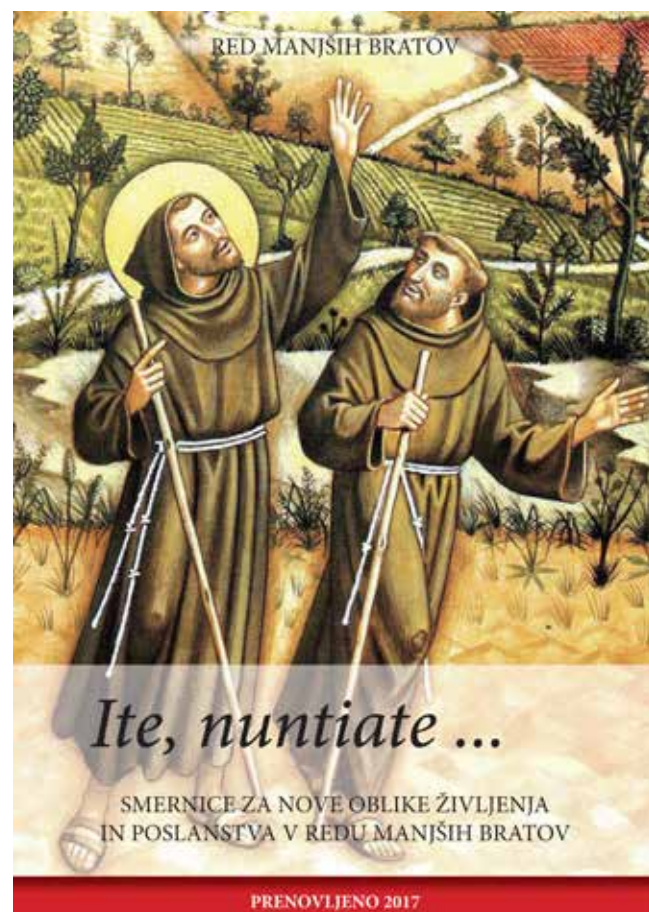
*Iz spletne strani Jubileji 2023
Frančiškanski samostan Kostanjevica in Nova Gorica (samostan-kostanjevica.si)*

Ite, Nuntiate

Od lanskega avgusta skupnost v nazarskem samostanu živi in deluje po smernicah dokumenta *Ite, Nuntiate*. Ne gre za nekaj povsem novega, saj na podoben način živijo tudi v avstrijskem samostanu v Puppingu in na nizozemskem v kraju, s-Hertogenbosch. Temeljni poudarki so na poglobljeni osebni molitvi, podelitvi bratskega življenja v skupnosti ter fizičnem delu.

Lani je od 5. do 7. oktobra na generalni kuriji potekalo srečanje predstavnikov novih oblik skupnosti iz Evrope, ki v našem Redu živimo v skladu s smernicami dokumenta *Ite, Nuntiate* (prevod dokumenta je objavljen na spletni strani Reda in province). Srečanja so se udeležili predvsem Italijani, ki imajo več skupnosti in sicer na obrobju Rima, kjer delajo z marginalci, iz Abruzzov, kjer po potresu še vedno živijo v kontejnerjih – da so tudi na tak način skupaj z ljudmi, pa na Siciliji, kjer delajo tudi z begunci, popolnoma na

novo so prišli v kraj Canale (južno od Torina), kjer so prevzeli župnijo in pričeli z obnovitvenimi deli. Na srečanje so prišli tudi bratje iz Nizozemske, Nemčije, Češke in Poljske. Informativno sta se srečanja udeležila tudi dva brata iz Bosne. Ves čas srečanja je bil navzoč tudi generalni minister p. Massimo Fusarelli, ki je imel tudi daljši nagovor, v katerem je izpostavil pomen novih oblik, obenem pa je poudaril, da s tem ne želi razvrednotiti dela bratov, ki se pristno trudijo živeti v do sedaj uveljavljenih oblikah. Srečanje je potekalo v prijetnem bratskem vzdušju, predstavitev različnih novih oblik skupnosti in podelitvi izkušenj.

Po tem srečanju je generalni minister je v soglasju z generalnim definitorijem 11. novembra 2022 ustanovil Komisijo za usklajevanje novih oblik navzočnosti, življenja in evangelizacije v Evropi. Ta komisija ima nalogo ocenjevati, spodbujati in spremljati ustrezne pobude in nove izkušnje življenja, ki se pojavljajo v Redu na evropski ravni. Komisijo sestavljajo p. Francisco Gomez Vargas, generalni tajnik za misijonsko evangelizacijo ter predstavnik iz vsake evropske konference: p. Gabriele Dall'Acqua iz province manjših bratov Santo Antonio v severni Italiji, p. Bernard Ondrai Mlecka iz province svetega Venčeslava na Češkem, p. Andraž Arko iz province svetega Križa v Sloveniji in br.

Ferdinand Van der Reiken iz province Gourkumskih mučencev na Nizozemskem. Prvo delovno srečanje komisije je potekalo decembra preko spleta, drugo pa v živo 22. in 23. 2. v Rimu. Ob sklepu srečanja se je pridružil tudi generalni minister, ki je spodbudil delovanje komisije in poudaril, da bistvo novih oblik ni v nečem »novem«, ampak v načinu, kako živeti forma vitae danes.

p. Andraž Arko

Odkritje kipa Frančiškan z rastočo knjigo, praznik novomeške kulture in frančiškanov

V petek, 16. decembra 2022, dopoldne je bila v Novem mestu enkratna slovesnost odkritja bronastega kipa Frančiškan z rastočo knjigo, ki ga je izdelal akademski kipar Jernej Mali iz Ljubljane. Dogodek, ki je bil v sklopu lanskega praznovanja ob 550-letnici prihoda frančiškanov v Novo mesto, so pripravili Mestna občina Novo mesto, Odbor za promocijo kulturne dediščine Novo mesto in Frančiškanski samostan v Novem mestu.

Znano je, da so frančiškani v vsej svoji zgodovini delovanja pomembno vplivali na hiter in prepoznaven razvoj Novega mesta. To se je odrazilo tudi na ustanovitvi novomeške gimnazije, prve v habsburški monarhiji, ki jo je cesarica Marija Terezija z ustanovno listino 8. avgusta 1746 predala v upravljanje prav novomeškemu frančiškanku.

Z odkritjem kipa je bil pomembno razširjen vseslovenski projekt Rastoča knjiga, ki ga že vrsto let uspešno vodi Novomeščan dr. Janez Gabrijelčič. Slovesnost se je začela pri frančiškanih, v župnijski cerkvi sv. Lenarta, kjer sta kulturni program z glasbo in petjem dovršeno izvedla dijaka novomeške gimnazije Aja Koncilija in Jurij Dovič pod vodstvom gimnazijskega profesorja in slovenista Tomaža Koncilije.

Slavnostni govorniki pa so bili prof. dr. Miha Japelj, župan MO Novomesto mag. Gregor Macedoni, dr. Janez Gabrijelčič, podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) akad. prof. dr. Milček Komelj, frančiškan, ljubljanski nadškof in metropolit p. msgr. Stanislav Zore, ki je za zaključek slovesnosti blagoslovil kip Frančiškan z rastočo knjigo. Malo pred koncem kulturnega dogodka pa je spregovoril še

gvardijan novomeškega frančiškanskega samostana p. Tomaž Hočevar. Dogodka se je udeležil tudi novomeški škof msgr. dr. Andrej Saje.

Slovesnost se je torej začela s kulturnim programom in govori častnih in zaslužnih gostov. V uvodnem govoru je vse lepo pozdravil Tomaž Koncilija in poudaril uresničitev leta 2000 spočete ideje dr. Janeza Gabrijelčiča o sedaj že evropskem projektu Rastoča knjiga. Sledil je govor prof. dr. Mihe Japlja, predsednika Odbora za promocijo kulturne dediščine MO Novo mesto, ki je opravičil dr. Stanka Grandu, ki se zaradi boleznih slovesnosti ni mogel udeležiti. Japelj je poudaril pomen prihoda frančiškanov v Novo mesto in njihovo prizadevanje za razvoj kulture in za vodenje novomeške gimnazije, prve v takratni habsburški monarhiji.

Sledil je govor župana MO NM mag. Gregorja Macedonija, ki je obudil pomen knjige, frančiškanov in gimnazije za razvoj in ohranjanje novomeške kulturne dediščine, kar je na poseben način vsa ta stoletja plemenitilo življenje Novomeščanov. »Idejni oče« projekta Rastoča knjiga dr. Janez Gabrijelčič pa je udeležencem dogodka pojasnil, kaj pomeni knjiga, še posebej rastoča, ki simbolično povezuje vse Slovence, še posebej tiste, ki radi berejo. Tako imamo v novomeški gimnaziji kip Deklica z rastočo knjigo, pred frančiškanskim samostanom pa novo odkriti kip Frančiškan z rastočo knjigo, oba pa povezuje ljubezen do knjige.

Novomeščan akad. prof. dr. Milček Komelj, podpredsednik SAZU, pa je udeležence slovesnosti navdušil s svojim odličnim in domala že leksikografskim poznavanjem kulture in zgodovine Novega mesta.

Spomnil je na pomen tistih frančiškanov, ki so s knjigo v roki širili pomen slovenskega jezika in Novega mesta, sedaj pa kip Frančiškan z rastočo knjigo na prav poseben način postaja simbol Novega mesta, ki širi njegovo prepoznavnost ter poznavanje razvoja in lepote dolenjske kulturne dediščine in širše. Številni frančiškani v Novem mestu so bili glasbeniki, kulturniki in šolniki, ki so še posebej po letu 1848 skrbno negovali slovenski jezik in narodno zavest. Pobudnikom in uresničevalcem spomenika Frančiškan z rastočo knjigo gre zahvala, da se bo Novo mesto, mesto situl, pa tudi učenosti in literature, še bolj zavedalo svoje bogate preteklosti, se ob njej navdihovalo in opogumljalo tudi za srečno, ustvarjalno in duhovno bogatejšo prihodnost. Akad. prof. dr. Milček Komelj se je na koncu govora vsem udeležencem slovesnega dogodka kakor tudi ostalim Novomeščanom v imenu SAZU zahvalil za projekt Rastoča knjiga, ki ga SAZU podpira s kulturno zavzetostjo za blagor vseh in še posebej Novega mesta, ki s tem postaja bogatejše za še en čudovit spomenik.

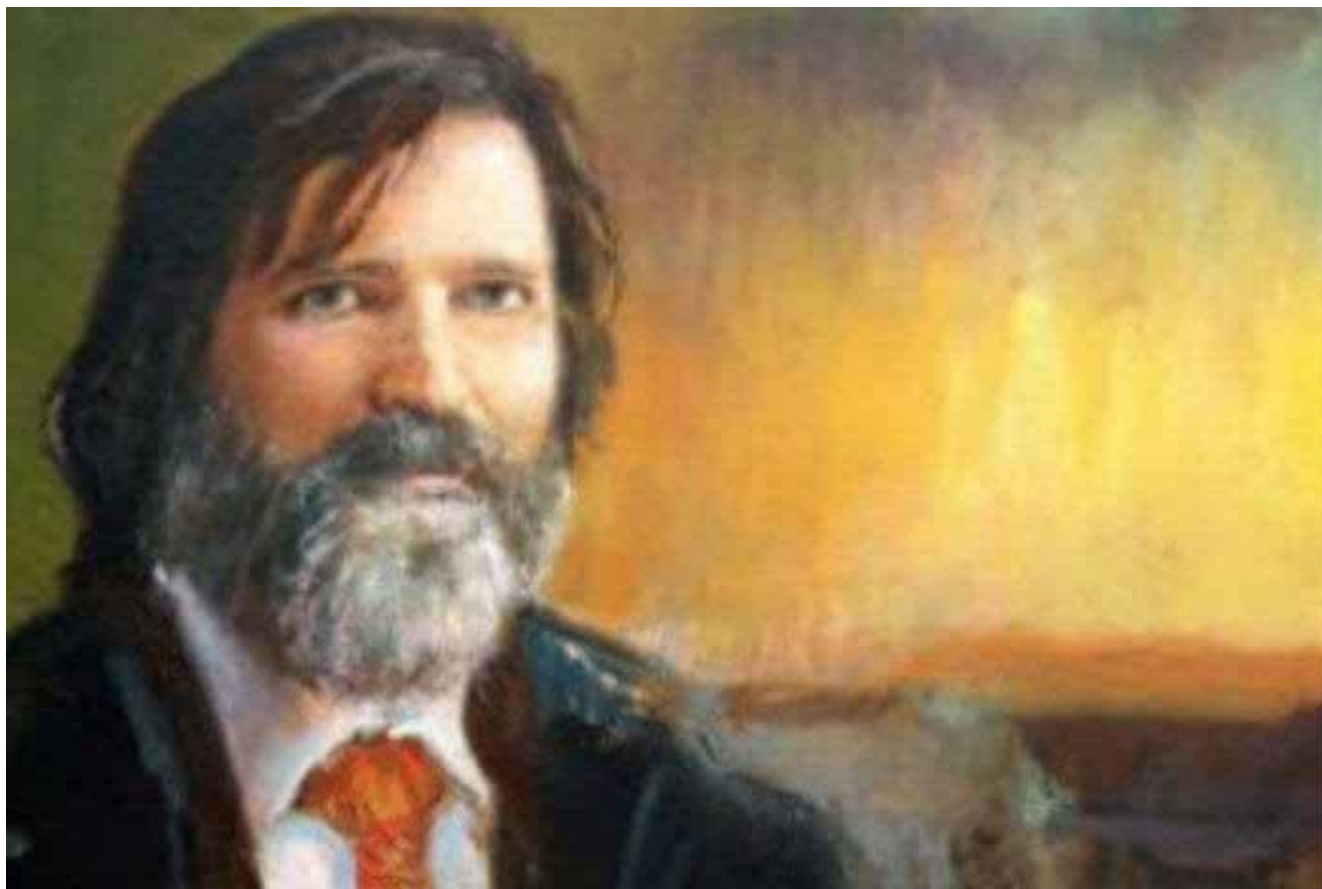
Proti koncu tega izjemnega kulturnega dogodka je spregovoril tudi frančiškan, ljubljanski nadškof in metropolit msgr. p. Stanislav Zore. V govoru je poudaril, da kip Frančiškan z rastočo knjigo predstavlja ustvarjalno dediščino, zato se naj ta knjiga razrašča v ustvarjalnost današnjih novomeških sodobnikov. V nadaljevanju je nadškof prisotne spomnil na besedilo Svetega pisma, da knjiga vedno nastane in raste z besedo in da beseda oblikuje knjigo: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Beseda je bila Bog. Ta je bila v začetku pri Bogu. Vse je nastalo po njej in brez nje ni nastalo nič, kar je nastalega. V njej je bilo življenje in življenje je bilo

luč in luč sveti v temi in tema je ni sprejela...« (Jn 1,1-5). Po besedah ljubljanskega metropolita p. Stanislava Zoreta beseda prinaša življenje in gradi človeka. Od nas pa je odvisno, kaj bomo storili z besedami, kaj bomo dejansko sprejeli v naša srca. Torej gre za temeljno vprašanje slehernega izmed nas, kakšno knjigo življenja si dejansko pišemo. Ali pri tem sočasno rastemo skupaj v besedi, še posebej v odnosu in sodelovanju z ljudmi? Frančiškan z rastočo knjigo pa nam je lahko v simbolnem smislu zgled, da bomo govorili besede, ki prinašajo svetlobo, veselje, srečo, da bo v nas in med nami vedno več luči in miru.

Kot zadnji govornik pa je nastopil gvardijan frančiškanskega samostana p. Tomaž Hočevar. Najprej je vse prisotne lepo pozdravil in se zahvalil prof. dr. Mihi Japlju za neutrudno prizadevanje, da je celotna slovesnost tako lepo uspela. Enako je pohvalil tudi župana, ki vedno rad pomaga. Pater Tomaž Hočevar je prepričan, da je bronasta skulptura frančiškana z rastočo knjigo unikum v Sloveniji, saj pooseblja preteklost in sedanjost in je simbol hvaležnosti novomeških frančiškanov za vsa pretekla stoletja. To je projekt, ki ga Novo mesto še kako potrebuje za svoj nadaljnji kulturni razvoj.

Na koncu skoraj pol drugo uro trajajočega programa v cerkvi je sledil blagoslov kipa Frančiškan z rastočo knjigo, ki stoji na lepo urejeni zelenici med cerkvijo in frančiškanskim samostanom. Obred blagoslovitve bronaste skulpture Frančiškan z rastočo knjigo je v spremstvu patrov sobratov in gostov blagoslovil ljubljanski nadškof in metropolit Stanislav Zore.

Dogodek je fotografiral in pripravil prispevek: Franci Koncilija

Govor akad. prof. dr. Milčka Komelja na odkritju bronaste skulpture Frančiškan z rastočo knjigo

Novo mesto se danes vse bolj razvija kot gospodarsko, cerkveno in kulturno dolenjsko središče, najbolj prepoznaven pečat in izhodišče za njegov razcvet pa mu zagotovo daje starodavno kulturno izročilo. Zaradi njega mesto že dolgo slovi kot eminentna zgodovinska in spomeniška ter muzejska in knjižnična postojanka, osrednja na slovenskem jugovzhodu. Ob tem, ko je k tej mestni veljavi prispeval cerkveni kolegiatni kapitelj, so mu dali poseben kulturnozgodovinski pomen zlasti frančiškani in je postalo v upravnem pogledu eno od kresijskih in zatem kranjsko glavarških središč; zato je bilo že zdavnaj prepoznano kot dolenjska metropola ali »žarnó bleščeča dolenska stolica«, kot ga je pesniško poveljčal Dragotin Kette. S prelesto okolico, razprostranjeno na sedmerih gričih, je bilo nekdanje Novo mesto med domačini znano tudi kot »slovejče mesto, dolenski Rim«, kot so kraj nekateri kulturni veljaki poimenovali z besedami Frana Levstika, po katerih si je pridobil sloves hkrati imenitnega in občasno tudi zaspnega mesteca, ki ga vselej najbolj prebujajo kulturni ustvarjalci. Njegovo urbanistično jedro pa je živ kulturni spomenik.

Tega bogastva se poleg zgodovinarjev, kakršne med Novomeščani najvidneje predstavlja danes žal odsotni napovedani govornik Stane Granda, najbolj zavedajo vsakokratni kulturni stari Novomeščani zelo različnih poklicev. Prav ti si posebej prizadevajo, da bi

z zgodovinsko ukoreninjeno kulturno identiteto mesta seznanjali in s tem spodbujali h kulturni ozaveščenosti tudi mlajše rojake; ta čas pa med njimi posebej izstopajo člani Odbora za kulturno dediščino, pobudniki za spomenik redovnika, ki bo danes stopil na trg pred frančiškansko cerkev. Še prej pa so dali postaviti spominsko ploščo na poslopje bližnje stare gimnazije, ki so jo sprva vodili frančiškani. S spomeniškim poprjem so se Novomeščani spomnili tudi frančiškana skladatelja in prevajalca Hugolina Sattnerja ter počastili spomin na modro vladarsko ustanoviteljico frančiškanske gimnazije Marijo Terezijo in pred nekaj leti, z naklonjenim razumevanjem mestne občine, so ob 550-letnici prihoda frančiškanov v naše mesto pobudili tudi znanstveni simpozij. Sklepni nasledek in otipljivo utelešenje teh prizadevanj pa je najnovejši kip frančiškana, ki v rokah nima le molitvenika, marveč kar celo skladovalnico knjig.

Kakorkoli je novi kip videti v osnovi realističen ali morda celo žanrski, je že s tem njegovo sporočilo izrazito simbolno, saj je redovnik prenašalec znanja in vedenja, sporočenega z besedo, ki živi v knjigah; in ker je bila na začetku beseda, je ta toliko bolj samoumevna v rokah redovnika, naslednika svetega Frančiška, ki je bil tudi očarljiv pesnik in je močno odmeval tudi v svetovni in slovenski literaturi. Za Novo mesto pa je povezava knjige in frančiškana še toliko bolj naravna, ker je bilo kar sto novomeških frančiškanov tudi profesorjev na gimnaziji, na katero smo Novomeščani zaradi njenega zgodovinskega pomena že od nekdanjega ponesni.

Zavest o pomenu knjig, ki so se v Novem mestu po reformaciji nabirale tako v samostanskih kot po-

znejših javnih knjižnicah, je v Novem mestu celo tako močna, da se je prav tu, v glavi dr. Janeza Gabrijelčiča, na prelomu tisočletja porodila ideja o rastoči knjigi: zamisel o oznanjevalskem razširjanju spodbude, naj se zavest o pomenu knjige še bolj razraste in naj bo navzoča vsepovsod. To gibanje, ki ljudi, še posebej pa šolsko mladino, ozavešča o velikem pomenu branja, že nekaj časa poseljuje slovenske kraje z znanilci take zavzetosti v obliki raznolikih kiparskih figur, zazrtih v rastočo knjigo. Tokrat pa je Jernej Mali, isti kipar, ki je modeliral že deklico s knjigo v ljubljanskem parku rastoče knjige, deklico nadomestil s podobo redovnika z naloženimi zaprtimi velikimi knjigami v rokah. Kot predhodnica takega motiva, na katerem je prav tako cerkven človek, pa se nam lahko prebujajo v spominu kipi šolnika bl. Antona Martina Slomška z odprto knjigo v roki, ob katerem stojita vanjo strmeča učenca Nežica in Blaže.

Novi novomeški spomenik je prav toliko kot knjigi posvečen novomeškemu frančiškanku, njihovi pedagoški vlogi in zaslugam za vsestransko rast Novomeškega mesta. Zaradi naraščajočega pomena izobrazbe in gimnazije, ki so jo redovniki vodili, pa je bil njihov pomen velik tudi za širše slovensko ozemlje, saj so vanjo prihajali dijaki od vsepovsod. Zaradi utrjenosti neosvojljivo Novo mesto je dalo frančiškanku varno zavetje, ko so leta 1470 k nam pribežali pred turško nevarnostjo prek Bele krajine in Gorjancev iz Bosne. Mesto jih je sprejelo, z njim so preživljali bolj ali manj nemirne čase, o katerih pričajo v frančiškanski cerkvi renesančni figuralni nagrobniki okoliških graščakov in vojskovodje Lenkovića, ki je bil tudi dobrotnik samostana, in so v njem pustili pomemben in prepoznaven pečat, ki je v mestni podobi močno viden tudi že navzven.

Frančiškanski samostan je v stoletjih s svojo močno zleknjeno stavbo na pečini nad Krko danes nepogrešljivo novomeško panoramo ne le sooblikoval, marveč jo je tako rekoč ustvaril. Njegov cerkveni zvonik iz oddaljenih pogledov ritmično odzvanja višje postavljenemu kapitelskemu, ki so se mu v Valvasorjevih časih med nakopičenimi hišnimi strehami pridruževali še številni zvoniki manjših cerkva z baročnimi pokrivali. Pred inventivno organsko razčlenjeno cerkveno fasado iz 19. stoletja, kakršno še danes gledamo s trga, ki ga zaobjema stara gimnazija, pa je že znameniti dunajski profesor umetnostne zgodovine Max Dvořák mlademu konservatorju Francetu Steletu priznal, da šele ob njej spoznava, da lahko tudi nova gotika izoblikuje umetnino. O prvotnem času nastanka cerkve pravi njen že za tisti čas starinski prezbiterij, ki s konservativnim križnobrebastim obokom nakazuje že tedaj trdno navezanost Novomeščanov na tradicijo; ladijske zvezdaste oboke, ki jih je pozneje zamenjal današnji enovitejši banjasti obok, pa so nekdanj nosili gotski slopi, kakršne sicer poznamo na Gorenjskem ali v dolenskem Šentrupertu. Bližnje hišice, razprostre naokrog nad Krko, ki dopolnjujejo ta slikoviti ambient, pa so, tako kot tiste na Bregu, nekdanj nudile začasni dom dijakom, ki so prihajali v Novo mesto od drugod in dajali živahen utrip bližnjemu zelo prostranemu Glavnemu trgu.

Prav ta znameniti pogled onkraj Krke proti močno spokojnemu frančiškanskemu samostanu, ki ga je v bidermajerskem času naslikal že pater Oton Skola, je nič kolikokrat poveljčal zlasti Božidar Jakac. Oznanjal ga je za prečudovitega in edinstvenega in se ga ni mogel nagledati; prepričan pa je bil tudi, da bi ga »katerokoli drugo mesto v svetu z vso ljubosumnostjo čuvalo«. Pesnik Severin Šali, ki mu je dal samostan nekoč zatočišče, pa je pogled na frančiškanski vrt v pesmi, posvečeni patru Ciprijanu, primerjal s starimi gravurami, »ki se na njih starinski lesk svetlika«, in se spominjal, kako v samostanu bedi »ob knjigah z božjimi naslovi«.

Frančiškanski patri so vodili gimnazijo od začetka v letu 1746 do leta 1870, torej nad 120 let. Ob njeni 150-letnici je nekdanji ravnatelj pisatelj Fran Detela napisal, v čem je bil pomen tedaj poudarjenega poučevanja o najbolj oddaljenih antičnih časih, na katere je mogoče gledati že povsem z distance, in pojasnjeval, zakaj je bil njen učni jezik najprej latinski in zatem nemški. Šele tedaj slavljeni cesar Franc Jožef naj bi dopustil tudi slovenščino, ki so jo gimnazijski profesorji leta 1848 uvedli kot učni predmet in je bila poslej, docela pa šele od konca prve svetovne vojne, za nas edina samoumevna. Med profesorji so bili na gimnaziji predvsem pomembni veščaki za latinski jezik, za katere mi je profesor Kajetan Gantar nekajkrat govoril, da so bili nekateri na ravni univerzitetnih profesorjev, tudi če so pisali le za gimnazijska izvestja, med njimi je izstopal tudi duhoviti pater Lacko, s svojo zavzetostjo pa so bili nadaljevalci klerikov, ki so v Novem mestu pisali svoje pridige ali slovarje že pred tem, tako kot kanonik Matija Kastelec, ki počiva v tej cerkvi, ali kapucina Janez Svetokriški in Hipolit Novomeški. Kulturno razgledani patri pa so živeli v frančiškanskem samostanu tudi še pozneje, včasih je na primer vsak dan hodil v študijsko knjižnico hrvaški pesnik pater Leonard Kalac, moja stara mama, ki je rada iskala zavetje v tej cerkvi in me prva popeljala vanjo, je rada spoštljivo govorila o patru Ciprijanu, tistem, ki je prinesel v samostan dragocen iluminiran srednjeveški rokopis. Med dijake vseh generacij pa je bila tudi vrsta poznejših učenjakov, politikov in posebno umetnikov, od Marka Pohlina, Valentina Vodnika, Simona Jenka, Ivana Tavčarja, Stanislava Škrabca, Ivana Hribarja, Dragotina Ketteja, Otona Župančiča, Milana Puglja, Vojeslava Moleta do mlajših predstavnikov t. i. novomeške pomladi in vseh tistih, ki so hlepeli po ubeseditvi svojih sanj, se včasih tudi spopadali s takrat predpisanimi pogledi in predpisi ter pisali tudi v skrivne dijaške liste.

Vse to sodi med osnovna in najslavnejša poglavja novomeške kulturne zgodovine. Zato je razumljivo, da je v spominjanjih ali literariziranih spominih pa tudi proznih delih nekdanjih novomeških profesorjev in dijakov tolikokrat opisana prav nekdanja novomeška gimnazija, tudi s spomini na frančiškane, ki jih na primer Engelbert Gangl, med njimi patra Rafaela in Bernarda, opisuje kot učene može, »ki so bolj ali manj spretno izkušali tudi dijake napraviti v učenosti sebi enake«. »Učili so vsak na svoj poseben način, a vendar je bilo pri vsakem nekaj domačega, prikupnega, celo šaljivega.«

Največkrat so jih videli kot mile in prijazne, sicer pa so premogli vsak svoje znanje, tudi naravoslovno, zaradi katerega so lahko ljudem v marsičem svetovali, in razumljivo je, da je imel vsakdo od njih tudi svoj specifičen temperament in značaj. Božidar Jakac na primer se je najbolj spominjal patra Severina, ki ga je učil risanja, a ga je tudi našeškal z vrvo za pasom; vendar se je na ta ambient tako navezal, da je še pozneje, v časih, ko je bil pomen cerkvenih ustanov manj priznavan, zapisal, kako vedno rad stopi v »materino« kapelo škapulirske Marije, kjer ga je »rajna dobra mati izročila Mariji v zaščito«. Pater Nikolaj je skrbel za nečaka pesnika Simona Jenka, ki je prišel na gimnazijo z Gorenjske in začel pisati v Novem mestu, med drugim je napisal sonet Potihnile so cokle v samostani. Marjan Kozina se je spominjal, kako ga je – prvi, še pred Ignacijem Hladnikom – učil igranja na violino pater Atanazij, Emilijan Cevc pa se je najbolj spominjal patra Ota, ki je dijake seznanjal tudi s književnimi novostmi, ki si jih je izposojal celo pri hmeljniškem graščaku, se spominjal priročne knjižnice v konviktu in izjavil: »Novomeški frančiškani imajo veliko zasluge za to, da sem, kar sem.« Zasanjani slikar Janez Wolf pa je, zazrt v bolj pustolovsko življenje, z gimnazije kar pobegnil in se romantično pridružil ciganom, pozneje pa je prijatelja v pismu poprosil, naj ga prav lepo priporoči pri očetih frančiškanih, da bi mu naročili kakšno sliko, ker bi mu bilo zelo ljubo, ko bi njegovo »prvo samostojno delo viselo ali v cerkvi ali refektoriju ali na koru tistega samostana«, katerega patrom se mora zahvaliti za »svojo vzgojo in izobrazbo«.

Zaradi takih spominov, ki so marsikomu zapisali frančiškansko šolo v srce, je ta starodavni ambient nabit tudi s čustvi, ki so odmevala v našem leposlovju in med nas izžarevajo preko knjig vse do danes, ko tudi frančiškanom priznavamo zasluge iz odprtega srca. Med drugo svetovno vojno je v hvalnici Novemu mestu pisatelj Jože Dular poosebljeno Novo mesto celo retorično povprašal: »Ali jih prešteješ vse one, ki so zajemali učenost pri očetih frančiškanih in njihovih posvetnih tovariših, se raztepli po svetu, pa se spet vračali k tebi?« Po vojni pa je bilo spričo nekdanjih razmer ta pomen očetov frančiškanov nekaterim tudi teže priznati. Sam se živo spominjam, kako je moral nekoč moj oče, potem ko je že pripravil kulturnozgodovinsko razstavo v prostorih nekdanjega doma JLA, današnjega kulturnega doma Janeza Trdine, v razstavnici vitrini zapreti odprto knjigo samo zato, ker je bila na njenih straneh vidna stara fotografija, na kateri je bilo med gimnazijskimi profesorji opaziti tudi redovnike v frančiškanski kuti, in se je potem doma zelo jezil nad takim primitivizmom. Izročilo pa govori tudi o tem, kako so takoj po vojni iz ideoloških razlogov »čistili« gimnazijsko knjižnico in je navzoče ta prizor spominjal na prizor iz Cankarjevih Hlapcev.

V 19. stoletju pa so si pogumni frančiškanski profesorji povzročali težave, ker so po letu 1848 pri dijakih v narodnobuditeljskem duhu spodbujali slovensko narodno zavest. Leta 1863 je prišel tedanji gimnazijski ravnatelj celo v spor z državnimi oblastmi, ker si je v gimnazijskih izveštjih upal natisniti ime mesta po slovensko kot Novo mesto in ne več kot Neustadt. Kot nazorno prikazuje zgodovinar Janko Jarc, so prav tako

nasprotja povzročila, da je gimnazija prišla leta 1870 pod državno upravo in da se je sekularizirala z nemškim vodstvom, ki je dijake strože nadzorovalo. A Karel Clarici tudi še za čas po tem, za sedemdeseta leta, ko je obiskoval novomeško gimnazijo, v spominih piše, da so bili od profesorjev frančiškani edini, »ki se niso od dijakov popolnoma oddelili« in ki predvsem niso zavračali slovenskega jezika, in taki so po pričevanjih ostali tudi še pozneje, saj je narodno zavest profesorjev frančiškanov v Spominih pohvalil tudi Ivan Hribar.

Med našimi gimnazijskimi profesorji so bili tukajšnji frančiškani pravi pionirji in že zato je njihova zasluga neprecenljiva, ne le zato, ker so bili med njimi tudi pomembni pisci in prevajalci. Tudi njihova skrbno urejana knjižnica, nekdanja profsorska in dijaška, je pomemben kulturni spomenik, zavest o pomenu knjig pa so gojili tudi njihovi še stoletje poznejši posvetni nasledniki v novi novomeški gimnazijski stavbi. Spominjam se, kako mi je v njej profesor nekoč naložil referat o knjigi kot zgodovinskem pojavu, o njeni obliki in njenem pomenu, saj je lahko knjiga tudi umetniško izoblikovan dragocen predmet, kakršnega lahko vidimo predvsem v starih knjižnicah. O tem sem se največ poučil iz Knjige o knjigi Zvonimira Kulundžiča; oče, ki je bil zavzet knjižničar, pa mi je tedaj dejal, da se z razvojem tehnike v glavah ljudi nakazujejo že tudi nove oblike knjig, da pa bo ne glede na to ostala knjiga v bistvu še vedno knjiga. Danes, ko se to uresničuje, v resnici obstajajo tudi elektronske knjige, ki potrebujejo za skladiščenje mnogo manj prostora; a je zato v očeh ljubiteljev izročila toliko bolj cenjena tudi klasična, med platnice zajeta natisnjena knjiga, ki jo lahko dojemamo in primemo v naročje kot najzvestejšega prijatelja, in je videti, da je gotovo še ne bo kmalu konec. Kot spoznavam med delom v komisiji Javne agencije za knjigo, ki ocenjuje delo založb, bi se nekateri založniki radi prilagodili tistim, ki berejo predvsem le še stripe ali izvlečke, medtem ko spet drugi upamo, da bo vsaj del mladine tudi v današnjem času ohranil tenkočutnost in veselje do celovitih in zahtevnih knjig, tudi takih, starih, kakršne drži v rokah v kip spremenjeni novi frančiškanski knjižničar.

Knjige, ki jih je v njegove roke naložil novomeški duh rastoče knjige, naj bi se še kopičile in še rasle kot stolp učenosti in modrosti, in le zamišljamo si lahko, da sta v njih shranjeni človeška pamet in ustvarjalna občutljivost, ki, prešinjena s frančiškovskim duhom, razširjata človeško omejenost v neomejenost in odpirata poti do Boga, kjerkoli že se nam razkriva. Tako branje pa omogoča tudi pogovor sorodnih duš ne glede na prostore in čase in je še bolj neuničljivo kot kiparski bron. Krhki frančiškan, pripadnik t. i. beraškega reda, ki je že sam po sebi povezan z ljudmi, tako kot so bili gimnazijski frančiškani z Novomeščani, je svečenik in služabnik, ki išče pot k resnici tudi skozi božjo in vsako drugo pristno besedo. Zato med nas prinaša knjige, kot da bi vstopal skozi portal iz redovniške knjižnice in jih odnašal na pult pred bralce, ne da bi zanesljivo vedeli, ali jih je tudi že sam prebral, ali je znamenit pridigar ali »samo« knjižničar, in tako ostaja nenavadni kip ob vsej konkretnosti po svoje tudi skrivnosten in v napetem kontrastu med krhko, a ognjevitno energično frančiškansko figuro

in veliko težo naloženih starinskih bukev celo duhovit, kot so bili med profesorji duhoviti nekateri legendarni in požrtvovalni frančiškani.

Dovolite, da na koncu pozdravim novega, v bronu utelešenega novomeškega frančiškana in vse spoštovane navzoče, ki ste prišli k njegovemu odkritju, in da se vsem, ki so pri njegovem prihodu sodelovali, zahvalim za izpričano kulturno zavzetost tudi v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Predhodniki te znanstvene in umetnostne ustanove so bili že baročni operozi in njihova prva javna znanstvena knjižnica je današnja ljubljanska semeniška knjižnica, med njimi pa je bilo poleg pravnikov in vsakovrstnih učenjakov in zbirateljev tudi šest teologov, četudi ne redovnikov. Velik del jih je bilo včlanjenih tudi v družbo svetega Dizme, katere največji vidni dosežek je bogato ilustrirana reprezentativna spominska knjiga. Sama zavzetost za učenosti, ki je bila takrat pri njih še elitistična, omejena na izbrance, pa se je od začetka proti koncu 18. stoletja tako razširila, da so po njenem posredovanju čim številnejšim ljudem zahrepeneli tudi frančiškanski patri. Slovenski mladini so vbičali učenost v glavo kot prvi novomeški profesorji in

tako pričeli spodbujati njeno intelektualno in duhovno rast, s tem pa so poskrbeli tudi za večji vsestranski blagor naših ljudi. Prav to rast navzven simbolizira tudi ideja rastoče knjige, iz katere priraščajo vedno novi ljubeznivi spomeniki, in to idejo že od začetka moralno podpira tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti, katere ugledni člani so bili tudi znanstveniki in umetniki, ki so jih nekdaj še učili novomeški frančiškani, nekateri poznejši akademiki pa so bili nekdaj na novomeški gimnaziji tudi profesorji.

Novo mesto postaja s spomenikom frančiškana z rastočo knjigo bogatejša za še en dragocen spomin. Njegovim pobudnikom in uresničiteljem gre zahvala, da se bo novomeško mesto situl, pa tudi učenosti in literature, še bolj zavedalo svoje bogate preteklosti in se ob njej navdihovalo in opogumljalo tudi za srečno, ustvarjalno in duhovno bogatejšo prihodnost.

Milček Komelj

Nagovor ob odkritju kipa Frančiškana z rastočo knjigo v frančiškanski cerkvi sv. Lenarta v Novem mestu, 16. decembra 2022.

Kaj je novega na Viču?

To, da postni čas in pomlad z roko v roki prideta v deželo, ni posebna novica, tudi ni novica, da sta v našem okolju redovno in pastoralno delo poveza in ne izključujeta, tudi to ni novica; so pa nekatere, ki so za vsako skupnost različne. Gvardijan p. Tadej sklicuje sam. kapitelje, ki jih začnemo z uvodno molitvijo, z duhovnim razmišljanjem, na kar sledi nekaj izbranih poudarkov iz knjige škofa Athanasia Schniderja (pripravi p. Peter); potem sledijo mnenja o povedanem. Sledi nekaj izbranih navodil liturgije, kot jih najdemo v bogoslužnem koledarju, pa so večkrat spregledana in možnosti, ki jih nudi mašna knjiga, ki pa jih ne smemo razširiti samovoljno (pripravi p. Zdravko), sledi pogovor. Na vrsti je glavni del o tekočem delu, načrtih in obveznostih.

Čas sinode gre svojo pot: Hoditi skupaj je vodilo! V župniji so nove gradnje, kar pomeni tudi novi prebivalci! Kako hoditi z njimi skupaj, je naša skrb, vendar je težko dobiti mežnarja, celo ministranta, kaj šele za vsak večer organista, veliko ljudi je obrobni po odtujenosti Cerkvi in dejanski oddaljenosti od župnijske cerkve. Naša skrb je tudi maševanje v domu za ostarele na Bokalcih. Kako hoditi skupaj z bolniki in ostarelimi ...?

Ker so se odprle možnosti za župljane, da sedaj lahko dobijo svoj prostor za umrle svojece na novem delu pokopališča, ki se je znatno razširilo, je kar nekaj takih, ki so svojece začasno pokopali na Žalah, zdaj pa

jih želijo imeti bliže, pa jih »selijo« sem na Vič. Tudi to je novica, na katero so Vičani dolgo čakali. Tako podružna cerkev pride zelo prav. V tej cerkvi že 40 let v postu poleg redne nedeljske maše molimo tudi križev pot popoldne ob 15. uri, ki ga »nadgradijo« posamezne skupine, pevski zbori ali solisti. Žal udeležba ni več taka, kot je bila še nedavno.

Novica je tudi, da je p. Anton vstopil v 80. leto življenja; je še vedno vztrajen pri svojem delu in vesten katehet. Imeli smo tudi »Antonov ples«, za katerega ljudje niso vedeli, ali ga prireja sv. Anton ali p. Anton. Priredili so ga župljani, ki sinodo razumejo, da tudi plešemo skupaj. Pa naj bo!

Župnik p. Pepi je za postnega govornika naprosil upokojenega nadškofa Stanislava Hočevarja SDB. Tudi to je omembe vredna novica.

Naj bo omenjeno tudi, da si je p. Tadej, naš gvardijan, po »službeni dolžnosti« izbral doslej najdaljši, po kilometrih in času, kamino, saj je obletel ves svet in prišel na cilj, kjer sta s provincialom vršila neke vrste stečajne dolžnosti. Iz poročil je čutiti, da je bilo lepo in zanimivo, a hkrati boleče in žalostno, zapuščati nekaj, kar je sobratom bilo pri srcu. Vrnila sta se srečno! P. Tadej pa si bo tako »kamino« dobro zapomnil tudi zato, ker ga je doživel v najlepši moški dobi, saj bo, tako mu želimo, v jeseni obhajal 50-letnico življenja.

p. Zdravko

SYDNEY

Imenovanje p. Darka Žnidaršiča

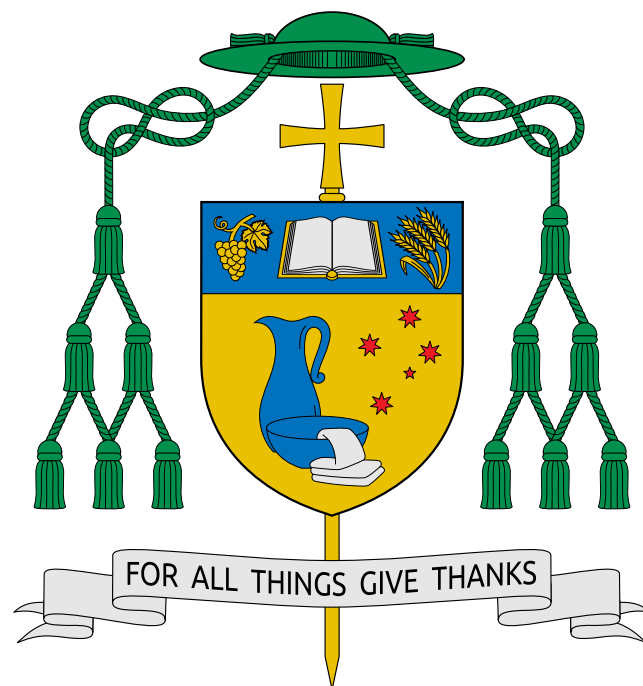
V ponedeljek, 6. marca 2023, je MSGR. BRIAN MASCORD, škof v Wollongongu, NSW, v Avstraliji, imenoval P. DARKA ŽNIDARŠIČA OFM za člana duhovniškega sveta Škofije Wollongong za dobo treh (3) let.

Danes sem tudi uradno dobil škofov dekret. Gospodu škofu Brianu in sobratom v škofiji se zahvaljujem za zaupanje. Zahvaljujem se Gospodu. V zaupanju v Njegovo Previdnost, z molitvijo in bratsko oporo sprejemam novo nalogo.

Doslej smo (bili) predstavniki izseljenskih duhovnikov v duhovniškem svetu škofije Wollongong kar trije frančiškani: P. JOHN PICKERING iz avstralske province Svetega Duha, ki skrbi za špansko-govoreče vernike, P. IVO TADIĆ iz province Bosne Srebrene, ki skrbi za hrvaško občestvo v Wollongongu, in sedaj moja malenkost.

Blagoslov našega Boga in Gospoda naj bo nad nami.

Imejte se lepo, p. Darko

Iz Lemonta

Z veseljem lahko poročam, da imamo še naprej prostor v srcih in v skupnosti za razvoj in razcvet različnih talentov, ki jih Bog daje posameznikom. Seveda je stvar zrelosti skupnosti, da talente opazi, podpre, spodbuja k rasti in razcvetu, in jih vključi v celoto. Pogosto se darovi posameznikov odkrijejo in razvijajo pod okriljem Slovenskega katoliškega centra, ki je kot 'topla greda' in ima poleg glavnega še različne odbore. Poleg dela je pomembna tudi vzgoja, da vabimo zraven še druge in jih uvajamo v pomoč pri delu in pri razvoju osebnih talentov. Tako se je na primer pred približno pol leta odkril talent za pisanje. Od takrat je širša Slovensko ameriška skupnost bolj obveščena kaj se dogaja pri nas, preko mesečnega časopisa Slovensko Ameriški časi. Vzorec članka si lahko ogledate na fotografiji.

V adventnem času smo zbirali nepokvarljivo hrano za lokalni karitas pri protestantski cerkvi in finančne darove za božično darilo dvema slovenskima misijonar-kama. Poleg tega smo na pobudo iz skupnosti zbirali potrebščine za družine zapornikov; potem za društvo, ki skrbi za samohranilke; in za društvo, ki pomaga staršem otrok, ki so v bolnici. Potrebni rekviziti so bili napisani na kartonskih okrasih in obešeni na adventni drevesci v cerkvi. Ljudje so okraske vzeli in do božiča prinašali darove. Že peto leto smo imeli na pobudo iz skupnosti Festival luči pri lurški votlini, v dolini Frančiškanskega rožnega venca in Fatimske Marije ter pri postajah križevega pota okoli imitacije blejskega jezera. Jaslice so naredili člani mladinske folklorne skupine.

Pri kolinah letos februarja smo našli osemdeset prostovoljcev pri pripravi in prireditvi. Na kosilu smo imeli približno dvesto petdeset ljudi. Več kot tisoč krvavic, in še enkrat tako število klobas brez krvi je bilo pripravljenih za kosilo in za prodajo. Ena gospa je s pomočnicami za poobedek in za prodajo napakla petsto krofov. Ob torkih se skupina molivk spontano zbira k molitvi treh delov rožnega venca. Tu so še talenti za poučevanje v šoli slovenskega dopolnilnega jezika, urejanje okolice in še mnogi drugi.

Kadar ljudje delajo skupaj in za druge, za skupnost in širše, takrat se širi tudi Božje kraljestvo. Izziv je seveda ta, kako pomagati ljudem, da bi delali dobro iz nagiba vere, zavestno in iz ljubezni do Boga in do bližnjega. Kako povezati kulturo skupnosti in vero pri tistih, ki opuščajo versko prakso in se morda manj zavedajo svojih verskih korenin, vere staršev in starih staršev, vere slovenskega naroda, ki se je krepila tudi zaradi preizkušenj tujine. Iz teh korenin in preizkušenj črpamo še danes.

p. Metod

Februar 2023

Čas in razmere

Čudovite počitnice, odlična smuka, vznemirljive pustne norčije, predstave, karnevali ... smo slišali z ene strani. Z druge pa: rušilni potres in gorja čez vsako mero. Število žrtev je raslo iz ure v uro. Mnogo porušenih stavb in ranjenih ljudi. Žarki upanja in veselje, ko so po več dneh iz ruševin rešili dojenčke oz. nekaj življenj, kar neverjetno, pravi čudeži in to je bilo dejansko ponovno rojstvo (upamo, da so to videli ljudje, ki zagovarjajo pravico do splava in evtanazijo!). In reportaža iz Ukrajine (Tarča 9. feb.), kjer že leto dni poteka vojna in ogromno žrtev, ki jih povečuje še zima. Posledice, ki bodo zaznamovale ne le Ukrajince, ampak vsa Evropo in nerazumno Rusijo, ki je zabredla v brezizhodnost, bodo strašne. Tu se moramo vprašati in zamisliti: So bili Ukrajinci in Turki večji grešniki kot vsi drugi Evropejci? ... A če se ne spreobrnemo, boste vsi enako pokončani (prim. Lk 13,2). Demonstracije v Franciji in drugod, tudi pri nas, kdo bo prišel v višji 'plačilni razred'. Zahteve so skoraj neomejene. Nezadovoljstvo povsod; namesto pravih rešitev so ljudem ponujene liberalne olajšave: splav, evtanazija, istospolne skupnosti, menjava spola. Vprašanje migracij, ki jih ne bodo rešili »stražni stolpi«, zidovi, ograje (obzidja so v srednjem veku pri nas gradila mesta). Zapreti meje, znotraj obzidja pa opravljati splave in evtanazijo. »Krščanska Evropa« se ne more odločiti za geto, saj bo propadla, ker nima svojih otrok in delavcev. Zmanjkalo je volje in veselja do življenja, zmaguje pa pohlep, potrošnja ... Potrebna je voljo do življenja in smisel. Evropa je nehala biti »moralna sila« (papež Frančišek). Kako prebuditi Evropo iz duhovne zaspanosti? »kjer ljudje globoko spijo, je potreben velik trušč, da se prebudijo!« Sinoda, ki se prekriva s pripravo na jubilejno sveto leto, se zdi lepa priložnost. Verska nepoučenost je velika. Kako to popraviti? Če kdaj, je zdaj nujna evangelizacija, kar pomeni pouk in prakso. Kje začeti? Kakšen življenjski »priročnik«, dati slehernemu verniku v roke, da bi izpopolnil šibko versko znanje, da bi z njim zamenjali pametne telefone, ki ljudi zaposlujejo preko vsake mere. Najprej premagati brezbriznost in se vprašati o smislu našega bivanja. Prebuditi voljo do življenja. Rojstvo otrok ne zadošča za obstoj naroda. Prišli smo tako daleč, da tudi finančna podpo-

ra družinam z več otroki, ne »vžge« (Družina 18. dec. 2022, str. 2-3). Namesto več otrok, si privoščimo boljši standard ali potovanja. Slovenci izginjamo. Poroke lahko preštejemo na prste. Statistika dokazuje, da imajo poročeni več otrok kot neporočeni, ki živijo skupaj kar tako. V taki skupnosti manjka tudi verska vzgoja, in vendar mladi živijo po večini skupaj in le redki pozneje to popravijo. In pogrebi? Rečemo »cerkveni pogreb« in gremo mimo cerkve od vežice naravnost h grobu. Tam slišimo, kako se je rajna babi razvajala vnuke in kako so se lepo imeli na morju in še in še, je bilo lepo. Redki, zelo redki so tisti vnuki, ki lahko rajno babico pohvalijo, kako jih je naučila osnovnih molitev, kako se je z njimi veselila prvega obhajila, birme, morda tudi poroke, in na vse zadnje tudi sama umre brez prejema svetih zakramentov. Izgovori so včasih kar smešni. Kako je pri devetdesetih 'iznenada' umrla, a je bila bolezen neozdravljiva, svojci so vedeli, a nič storili za svojo »zlati babi«.

Boleče so tudi stranpoti znotraj cerkve, ki jo Jezus kljub grehom vernikov, ni zapustil. Večkrat je bila pred brodolomom, a potonila še ni! Vsakdanji nepotrebni nesporazumi in zmanjšano število vernikov, ki so pripravljeni pomagati. Težko je dobiti mežnarja, ministranta, še težje organista za vsak dan, da bi polepšali bogoslužje. Kaj običajni verniki vedo o sinodi? Koga še ganejo vabila in številna obvestila? Hitro se jih navadimo. Duhovni poklici iz Afrike in Indije ne bodo prava rešitev za Evropo. Kje je krščanska Evropa? Kakšne razmere bodo še potrebne, da se streznimo?

Bil je čas gradenj novih cerkva, velikih samostanov, in to še ne tako davno. Zdaj pa je čas zapiranja in krčenja. Prišel je čas krščanske preteklosti, ponašamo pa se vendarle s krščanskimi spomeniki (Karel Rahner). Smo v času obletnic, ki smo jih spravili pod skupni imenovalec - 800-letnico, ki je vključena v sinodo in pripravo na jubilejno sveto leto (2025). General p. M. Fusarelli nas svari, da z letnico naj ne slavimo preteklost in naj ne častimo sami sebe. Veseli praznujemo obletnice, v resnici pa je to veselje grenko in bridko, žalostno. Kdo je kriv za tako stanje? Rekli bomo: Nihče! Zgodilo se je!

P. Zdravko

Neizbežna odločitev

Očak Jozue, ki je za Mojzesom vodil Izraelce, jih je pred smrtjo nagovoril: »... danes si izberite, komu hočete služiti: ali bogovom, katerim so služili vaši očetje onstran reke ... Jaz in moja hiša pa bomo služili Gospodu« (prim. Joz 24, 14-28).

Izmikati se ni mogoče

Nihče se ne more izmakniti vprašanju svoje usode. »Naj bi nam bilo prav ali ne, všeč ali ne, ta dva zloga (Jezus) sta povezana s smislom naše usode tako v Evropi, v Amerikah, v Oceaniji, Afriki, v pokrajinah Azije.«

Drevo kreposti ali pot pregreh

»Vstopite skozi ozka vrata, kajti široka so vrata in prostorna je pot, ki vodi v pogubo, in veliko jih hodi po njej. Kako ozka so vrata in kako tesna je pot, ki vodi v življenje, in malo jih je, ki jo najdejo« (Mt. 7-13-14)

Sadovi duha:

Sad duha pa je: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost, samoobvladovanje. Zoper te stvari ni postave! (Gal, 5, 22-23).

Sadovi mesa so:

nečistovanje, nesramnost, razuzdanost, čaranje, sovraštvo, prepirljivost, ljubosumnost, jeza, častihlepnost, razprtije, strankarstvo, nevoščljivost, pijančevanje, zretje in kar je še takega. (Gal 5, 19-21).

OD KOD, ČEMU, KAM?

Od kod prihajamo, ti in jaz, od kod? Vprašaj po VZROKU, vprašaj od kod? Poglej vendar, veselje ni prazno, Za vprašanji stoji On. On je hotel, da smo.

Čemu živimo, ti in jaz, čemu? Vprašaj po SMISLU, vprašaj čemu? Poglej vendar, tvoje srce ni prazno, v vsem iskanju stoji On. On nam odpira vrata.

Kam gremo, ti in jaz, kam? Vprašaj po CILJU, vprašaj, kam? Poglej vendar, svet ni prazen, cilj vseh poti je On. On nas sprejema v svojo svetlobo.

Človek pozablja, da je v dvorani, kjer med plesalci pleše tudi smrt (F. Schubert); je na ladji, ki se že potaplja (D. Bonhoffer); pelje se z vlakom, ki je na svoji zadnji vožnji (H. Kung). Premisli

P. Zdravko

Obletnice treh mariborskih škofov

V letu 2023 se v Mariboru spominjajo obletnic treh škof: Stoletnice, ko je dr. Andrej Karlin postal lavantinski škof; stodvajsetletnice rojstva škofa dr. Maksimilijana Držečnika in stoletnice rojstva naslovnega škofa dr. Vekoslava Grmiča.

Škof dr. Andrej KARLIN je bil rojen v Stari Loki l. 1857, študiral je v Ljubljani in Rimu in vršil različne službe, med drugim je bil ravnatelj Alojzjevišča, urejal Cerkveni glasbenik, veliko pisal o glasbi, prevedel knjigo Priprava na smrt (1900), napisal knjigo o ap. Pavlu in knjigo o pomenu romanj v Kelmorajnu. Leta 1911 je postal tržaški škof, kjer je doživljal pritiske, saj je bilo težko ustreči vsem: Italijanom, Slovencem, Hrvatom in Nemcem. Ko so ga vprašali, kako je bilo v Trstu, je kratko odgovoril »Delo in bridkosti!«. Po prvi svetovni vojni se je pod pritiskom Italijanov odpovedal škofiji (1919) in prevzel vodstvo Škofovih zavodov v Ljubljani. Ko se je v Mariboru izpraznil škofijski sedež, je bil Karlin (1923) imenovan za rednega lavantinskega škofa in za apostolskega administratorja delov krške, sekavske in sombotelske škofije. Karlin je bil prvi mariborski škof, ki ga je imenoval papež, prej jih je imenoval salzburški nadškof. Leta 1924 se lavantinska škofija izloči iz salzburške metropolije in je podrejena sv. sedežu. Leta 1926 je vodil romanje v Paraj-le-Monial in tam v svetišču Srca Jezusovega izročil knjigo z 11.365 vpisanih družin. Umrli je l. 1933 in vstajenja čaka v pokopališki kapeli na Pobrežju.

Škof dr. Maksimilijan DRŽEČNIK se rodil pred 120 leti v Ribnici na Pohorju (l. 1903). Po končanem študiju v Rimu, je v Mariboru imel različne službe. Med vojno je bil izgnan na Hrvaško, od koder se je po vojni vrnil v Maribor in v Ljubljani prevzel predavanja iz Svetega pisma in etike, a je že l. 1946 imenovan za pomožnega škofa v Mariboru. L. 1949 je postal ap. administrator, kar je bil vse do leta 1960. Bil je edini slovenski škof, ki se je udeležil vseh štirih zasedanj 2. vat. koncila. Leta

1964 je uredil škofijske meje s sosednimi škofijami in delov, ki jih je prej opravljal kot administrator, se vključijo v »lavantinsko-mariborsko škofijo«. Vesel je bil, da je bilo Prekmurje l. 1964 priključeno mar. škofiji. V času 4. zasedanja koncila, je v Bombaju zastopal jugoslovanske škofove, zaključil je škofijski postopek za beatifikacijo škofa Slomška, vodil romanje v Sveto deželo

in v Lurd, obiskal ameriške Slovence, potoval v Rusijo; izdal celotno Sveto pismo »mariborska izdaja« (1959), ustanovil malo semenišče in l. 1968 obnovil bogoslovje v Mariboru. L. 1960 je postal redni škof do smrti 13. maja 1978. Zelo si je prizadeval, da bi Slomšek dosegel čast oltarja. Menda ni nobene pridige zaključil brez kakšne Slomškove misli. Nadškof Pogačnik ga je v pogrebni pridigi imenoval, da je bil »vzor čredi«. Vstajenja čaka v grobnici v stolnici, ki so jo uredili ob 750-letnici škofije.

Škof Držečnik je bil tudi na evharističnem kongresu v Bombaju v začetku dec. 1964 pred zaključkom 3. zasedanja. Tam je bilo 300 škofov, 30 škofov (med njimi tudi škof Držečnik) je birmovalo, birmancev je bilo več tisoč. Geslo kongresa je bilo 'novi človek'. Srečal se je s slovenskimi misijonarji in materjo Terezijo. Svoje vtise je razgrnil pri Materi usmiljenja pri praznovanju patrocinija (jan. 1965).

Naslovni škof dr. Vekoslav GRMIČ se je rodil pred sto leti (4. 6. 1923) v župniji sv. Jurij ob Ščavnici v družini z osmimi otroki, trije so si izbrali duhovni poklic. Življenje je bilo zelo skromno. Bil je izrazito študijski človek. Navdihovali so ga eksistencialisti, kar pove že naslov njegove doktorske teze: »Teološka vsebina strahu v eksistencializmu« (1961). Pozornost so vzbujali njegovi prvi članki, npr. Premislek po koncilu, Zgraditi je treba bolj pravični svet (razmišljanje o okrožnici Razvoj narodov), skozi dvajset knjig in številnih člankov vse do Poslednjih spisov, ki so izšli po njegovi smrti. Odlično je to povzel v pogrebnem nagovoru škof Kramberger ... »Bil je mož molitve in intelektualne ostrine«. Za njim ostaja »velika intelektualna dediščina«. Kot profesor je urejal tudi Bogoslovni vestnik, revijo Znamenje ... Njegovi prvi nastopi, npr. v Idriji, v Dragi so bili odmevni, prav tako tudi predavanja na Teoloških tečajih za laike, za katehete, ekumenskih simpozijih itd. Prišla so leta in vedno bolj je

bil osamljen. Njegova vsakodnevna pot je bila v baziliko s palico in rožnim vencem v roki. Pogosto je prosil za zakrament sprave. Zdaj bi lahko omenili tudi tisto, s čimer se z njim nismo strinjali, a naj velja pravilo de mortuis nil nisi bene!

Letos se spominjamo tudi 60-letnice smrti pomembnih osebnosti: papeža sv. Janeza XXIII., nadškofa Antona Vovka, uglednega bogoslovnega profesorja dr. Franca Grivca in uboja ameriškega predsednika J. F. Kennedyja.

P. Zdravko

Letos je tudi 55-letnica njegovega škofovskega posvečenja in bom zaradi objektivnosti napisal še tole: doživljal je tudi bojkot. Omenil bom le nekatere, ki so se zgodile po njegovem odstopu službi pomožnega škofa ob raznih poročilih. Npr. ko so v Dragi praznovali 50-letnico teh predavanj, so Grmiča komaj omenili, čeprav je imel v Dragi kot novo posvečeni škof dvojje odmevnih predavanj. Ko je izšel (2013), zdi se mi zadnji zbornik V edinosti (zdaj je revija Edinost in dialog), v katerem so naštetih znani sodelavci za edinost. Grmič, ki je imel predavanja domala na vseh ekumenskih simpozijih (od l. 1974 do razpada Jugoslavije), je omenjen le posredno. Ko je SAZU l. 1984 organiziral dialog Znanost in vera, je imel tudi Grmič predavanje, za katerega so bile ovire in v Družini je bil omenjen le z dvema stavkoma. Ob neki obletnici Teološke fakultete so bili v Družini predstavljeni njeni profesorji, Grmič sploh ni omenjen, čeprav je bil redni prof., prodekan, urednik Bogoslovnega vestnika. Ko so v njegovem rojstnem kraju ob Koroščevi obletnici naštel vse pomembne može, ki so bili tam rojeni, le Grmič je izpadel. Poročila niso bila objektivna. Samo to hočem povedati.

13. marca 2013 je bil izvoljen za naslednika apostola Petra

10. obletnica izvolitve papeža Frančiška

13. marca 2023 mineva 10 let od izvolitve papeža Frančiška na sedež apostola Petra. »Frančišek je človek miru. In tako je v moje srce prišlo ime: Frančišek Asiški: človek uboštva, miru, človek, ki ljubi in varuje stvarstvo« so bile besede, ki jih je papež Frančišek povedal tri dni po izvolitvi, 16. marca 2013 in s tem prekinil ugibanja o izvoru imena.

Frančišek je s prvimi besedami in gestami prekinil dosedanje vzorce in navade ter nakazal tudi na svoj program evangelijske preprostosti in ponižnosti. Po desetih letih njegovega pontifikata lahko zatrdimo, da so prelomni dogodki bili delo Svetega Duha.

Vse tri dni konklava sem dogajanja spremljal od blizu, od jutra do večera. Cel čas od 'sede vacante' se je na Trgu sv. Petra odvijala glasna in tiha molitev rožnega venca ter se slišala pesem. V molitvi smo pričakovali izvolitev novega papeža. Še posebej v času konklava smo na trgu glasno molili, prepevali in nestrpno pričakovali bel dim, ki bo naznanil izvolitev naslednika papeža Benedikta XVI.

Vse skozi sem spremljal priprave na konklave od postavljanja dimnika na Sikstinsko kapelo, da bomo lahko videli črn in bel dim. Srečevanje kardinalov v domu sv. Marte. Od blizu sem spremljal kardinala Cláudia Hummesa, frančiškana, saj sem ga dnevno vozil v Vatikan. Najbolj zanimivo je bilo v nedeljo, 10. marca, ko sem ga peljal v dom sv. Marte s kovčkom, kajti v času konklava so kardinali skupaj in nimajo stikov z zunanjim svetom. Kovček je šel čez detektorje in kardinal tudi. Pomahala sva si v slovo in mu zaželel, da čimprej izvolijo novega papeža. Čudovita je bila slovesnost in zaprisega ob vходу v sikstinsko kapelo ter zaprtje njenih vrat. Začela so se glasovanja. Črn dim, črn dim, črn dim in v sredo, 13. marca ob 19.06 končno bel dim in val navdušenja na Trgu svetega Petra. Cel dan je rosilo in deževalo, a v trenutku belega dima je tudi to prenehalo. Celo popoldan ob čakanju me je preveval dober občutek, da bomo dobili novega papeža. Dodatna potrditev tega je bil galeb, ki je sedel na dimnik in tam ostal precej časa in takrat sem si

rekel, nocoj bo bel dim in tako se je tudi zgodilo. Nestrpno smo čakali, kdaj se bo pojavil novi papež in kdo bo? V trenutku belega dima se je trg začel polniti in godba je že prihajala na svoje mesto pred glavni vhod v baziliko. Tudi ložo bazilike sv. Petra, kjer so bo pojavil novi papež, so hiteli pripravljati in vse oči so bile uprte tja gori in srca so močnejše bila v pričakovanju in veselju. Pa je le prišel trenutek, da je kardinal protodiakon Jean-Louis Tauran izrekel besede: »Habemus papam«. Potem je naznanil, da so kardinali na konklavu izvolili novega Petrovega naslednika – Jorgea Maria Bergoglia, ki si je izbral ime Frančišek.

Val navdušenja in kričanja je objel celotni trg. Toda vsi nismo vedeli kdo je kardinal Bergoglio. Nekdo pa je takoj zakričal: 'Argentina!' Potem smo nestrpno čakali, kakšno ime si je izbral in ko je kardinal protodiakon izgovoril ime FRANČIŠEK, se je ob meni zaslišal močan klic: 'Še obstaja Sveti Duh!' in ploskanja množice ni bilo konca. Kmalu se je že slišalo 'Francesco d'Assisi' (Frančišek Asiški). Ko smo čakali na prihod novoizvoljenega papeža se je molitev in pesem nadaljevala z veliko hvaležnostjo, da imamo novega papeža. Pa je le prišel trenutek, da smo ugledali in ploskali ter vzklikali: 'Viva papa' (naj živi papež). Potem novo izvoljeni sveti oče je nagovoril zbrano množico na Trgu sv. Petra z naslednjimi besedami: »Bratje in sestre, dober večer. Vi veste, da je dolžnost konklava dati Rimu škofa. Zdi se, da so ga šli moji bratje kardinali iskat skoraj na konec sveta. Toda tukaj smo. Zahvaljujem se vam za sprejem.«

Val navdušenja je bil neizmeren. Zatem je papež Frančišek povabil k skupni molitvi za zaslužnega papeža Benedikta XVI., nato pa nadaljeval: »In sedaj začnimo to pot: škof in ljudstvo. To pot rimske Cerkve, ki predseduje v ljubezni (karitas) vsem Cerkvam. Pot bratstva, ljubezni, zaupanja med nami. Vedno molimo za nas: drug za drugega. Molimo za ves svet, da bi živeli veliko bratstvo. ... Sedaj bi vam rad podelil blagoslov, a še prej vas prosim za uslugo: preden škof blagoslovi ljudstvo, vas prosim, da vi prosite Gospoda, naj me blagoslovi. To je molitev ljudstva, ki prosi blagoslov za svojega škofa.«

Z veliko hvaležnostjo Bogu in Mariji smo se pozno vrnili nazaj v samostan. Naslednji popoldan sem šel iskat kardinala Hummesa v Vatikan in ga peljal na kurijo. Med potjo in zvečer mi je pripovedoval, kako je potekalo glasovanje, štetje ... in da je kardinal Bergoglio, ki je sedel zraven njega, ves čas štetja molil rožni venec in ko je dosegel 2/3 glasov in so kardinali zaploskali je v smehu dejal: 'Bog vam odpusti ta greh'. Kardinal Hummes pa mu je v tem trenutku izvolitve dejal: 'Bergoglio, ne pozabi na uboge' in novo izvoljeni papež mu je samo pokimal in molil naprej. Ob teh besedah kardinala Hummesa je novoizvoljenega prešnilo, katero ime naj si izbere. Zaradi tesne povezanosti obeh ga je novoizvoljeni hotel imeti na svoji levi na loži bazilike, ko se bo prikazal množici zbrani na Trgu svetega Petra.

V petek, 15. marca, sem kardinala Hummesa zopet peljal v Vatikan, kjer se je novi papež srečal s kardinali in se jim tudi zahvalil za zaupanje. Po končanem srečanju sem prosil kardinala Hummesa, če bi se lahko srečal s papežem Frančiškom in mi je dejal, da bova poskusila in tako sva ga čakala pred domom sv. Marte. V tem času čakanja je mimo naju prišel misijonar Pedro Opeka in sem mu rekel, če se želi srečati s papežem Frančiškom saj oba izhajata iz Argentine. Tudi kardinala Hummesa je poznal, saj ga je že obiskal na Madagaskarju. Malo pred 13. uri se je papež pripeljal pred dom svete Marte, kjer je sledilo srečanje s papežem. Misijonar Pedro Opeka je takoj pred njim pokleknil in prosil, da ga blagoslovi. Izmenjala sta nekaj besed in tako se je prvo srečanje s papežem končalo.

Ob povratku na kurijo sem kardinala Hummesa vprašal, da mi ena stvar ni jasna in mi ne gre v glavo. Povedal sem mu, da sem skozi spremljal volitve dopoldan in popoldan in da je zadnje glasovanje bilo več kot debelo uro daljše, zakaj, me je zanimalo. Najprej ni hotel povedati, potem pa mi je dejal, da so morali ponoviti glasovanje, ker se je ob štetju listkov pojavil en listek preveč, ker je nekdo od kardinalov zagrabil dva listka. Teh listkov niso šteli, ampak so ponovno brali navodila in glasovanje ponovili. Zaradi tega se je glasovanje podaljšalo.

Ob vprašanju kardinalu Hummesu, kako gleda na novega papeža in kako bi ocenil zadnja dva papeža, mi je preprosto dejal: »Janez Pavel II. je poosebljal upanje, Benedikt XVI. vero in Frančišek ljubezen.«

V tem času sem imel večkrat milost, da sem se s papežem Frančiškom že večkrat srečal osebno in sva tudi izmenjala kar nekaj besed, tudi o njegovem obisku Marije Pomagaj, 26. januarja 1971. Ob 200-letnici milostne podobe Marije Pomagaj je osebno podpisal besedilo, ki smo ga prejeli ter kot prvo njegovo darilo za Slovenijo je bil mašni plašč za našo baziliko Marije Pomagaj.

Papež Frančišek je ob darilu zapisal:
»Ob drugi stoletnici milostne podobe brezjanske Marije, pomočnice ljubega slovenskega naroda, naj bo

ta mašni plašč vidno znamenje moje duhovne bližine in spomina pri evharistični daritvi v blagor vseh, ki se na Brezjah zatekajo v varstvo Odrešenikove in naše Matere. Vatikan, 24. maja 2014. Frančišek.«

Papež Frančišek nam vse skozi naroča in prosi naj molimo zanj. Naj nas molitev še naprej povezuje z voditeljem Cerkve na zemlji.

Bog Vas živi po Mariji, papež Frančišek, ob vaši deseti obletnici izvolitev na Petrov sedež.

Pripravil: p. Robert Bahčič

Pet kapelj krvi

Pred vstajenski oltar
ti v šopku prinašam
petero kapelj krvi
iz peterih odprtih ran
naših vsakdanjih bolečin.

Prva kaplja iz prve rane krvavi,
ker nas več ne vznemiriš
s svojo daritvijo
in smo se navadili,
da smo in da si.

Druga kaplja iz druge rane krvavi,
ker se več ne vznemirjamo
s svojo bližino
in smo se sprijaznili,
da živimo vsak zase, kot da drugega ni.

Tretja kaplja iz tretje rane krvavi,
ker nas več ne vznemirja
naša prihodnost,
da so prazna otroška igrišča
in da otrok za nami skorajda ni.

Četrta kaplja iz četrte rane krvavi,
ker nas več ne skrbi
tvoje stvarstvo, ki ječi,
da ne vidimo dna reke
in da zvezda nad nami ne žari.

Peta kaplja iz pete rane krvavi,
ker nas ne boli,
da vse to nismo mi niti ti,
ampak le velik ples
križanja naših praznih dni.

Polagam ti petero ran in kapelj srca
na vstajenski oltar zmagane smrti,
s svetlobo sveče in z upanjem kadila,
da iz njih vzrastejo drevesa življenja
in pritečejo žive vode ozdravljenja.

p. Pavle Jakop

Vstajenje je pravi razlog za pravo veselje

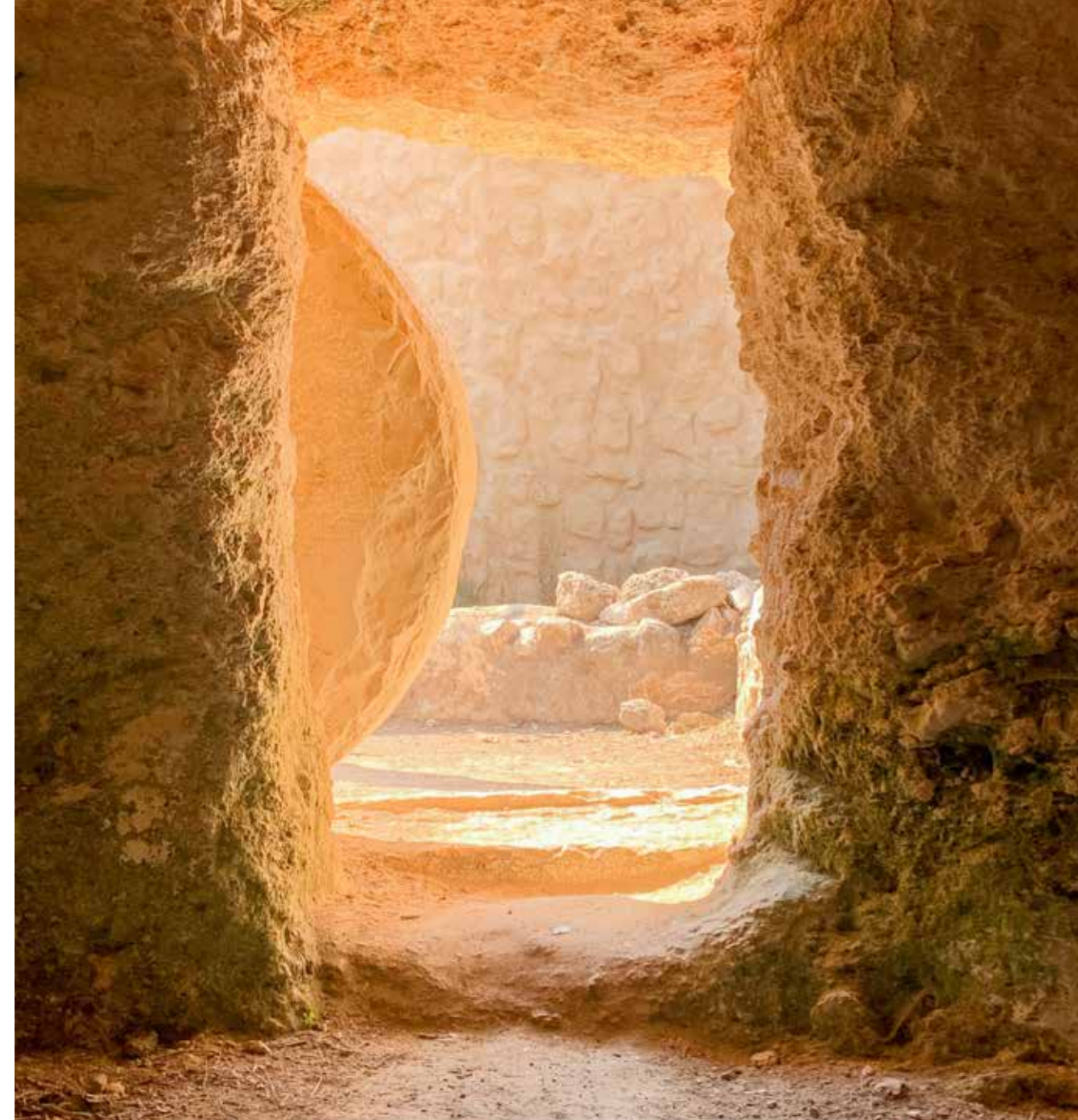
Minil je dan trpljenja – prišel je dan vstajenja

Velikonočno veselje je svetlo. Upa si vsemu pogledati v oči, tudi smrti, ker svoj pogled upira na Jezusovo življenje onstran smrti: »Kje je, smrt, tvoje želo?« Če je kje na svetu radost, je prav gotovo radost človeka s čistim srcem (Hoja za Kristusom). Krščanstvo je največja radost zaradi poslednje radosti onstran zemeljske bednosti, kjer utihnejo vsi viharji, umirijo se vse reke, kjer sije večni dan, saj ga razsvetljuje Jagnje. In zato je naše veselje neuničljivo. V bolečini, zmedenosti, tesnobi, v občutju zapuščenosti od Boga ostaja na dnu duha nekaj tega miru, neka varnost kot jedro. »In vašega veselja vam ne bo nihče vzel« (Jn 16,22).

Morda neradi priznamo, da so vse naše besede, vse naše kretnje, vse naše življenje samo boj s smrtjo. Le-ta nas spremlja povsod; navzoča je celo na plesišču in športnih arenah. Velika noč pa je velika prav zato, ker so se na veliko noč zgodile velike reči: premagana je bila smrt, prižgana je bila luč. Luč večnega življenja.

Na veliko noč so Izraelci prešli Rdeče morje, mi pa smo se s Kristusom rešili smrti. Jezus je z učlovečenjem, s smrtjo in vstajenjem sprožil toliko dogodkov, da z njimi dosega vse ljudi preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Upravičeno pišemo na velikonočno svečo: Kristus včeraj, danes, njegovi so časi in vekovi.

»Ko na svetu vse propada, neminljivo eden vlada.« Res, propadla so cesarstva, imperiji, fevdalizem, monarhije, komunizem ... Menjavajo se oblasti, politični sistemi, celo meje so se spreminjale. Slovenci smo stoletja živeli v okviru Avstrije, nekaj desetletij v Jugoslaviji, nekaj let nam je bilo dano uživati sladkost samostojnosti in zdaj smo v Evropski uniji. Cerkev pa vedno znova oznanja isto resnico, ki ni kakršna koli; Jezus Kristus »je cilj človeške zgodovine, je točka, v katero se stekajo vsa hrepenenja zgodovine in civilizacije, je središče človeškega rodu, veselje vseh src in izpolnitev vseh njihovih hrepenenj« (prim. CS 45). Odlični krščanski mož Alcide De Gasperi je veroval v Kristusovo Cerkev in trdil: »Cerkev živi in se razvija

nad strankami in političnimi režimi, ki minevajo, saj je v njej nekaj bistveno trajnega.«

Zakaj je ravno Vstali veselje vseh src in izpolnitev vseh njihovih teženj? Ker živimo na svetu, na katerem se vse spreminja in ne vemo, kaj nas čaka. Vemo pa, da nas čaka smrt. Živimo v skrivnostnem svetu – ena sama svetla luč žari pred nami, dovolj močna, da nam kaže pravo pot skozi vse težave. Brez te luči bi bili skrajno revni, saj ne bi vedeli, čemu živimo, ne bi poznali smisla življenja. V Svetem pismu pa je pribito: »Jezus Kristus včeraj in danes, isti tudi na veke« (Heb 13,8).

Kakor se sence rešimo, če stopimo v senco, tako se tudi strahu pred smrtjo – smrt se ne šali – rešimo, če se pridružimo Njemu, ki je smrt premagal in z gotovostjo kliče: »Ne boj se!« (prim. Raz 1,17).

Velika noč je torej vabilo, da razmislimo o naši veri in življenju. Čas je že, da poiščemo križe in podobe in jih zopet vrnemo na najbolj vidna mesta v stanovanju; da v izsušene kropilnike nalijemo blagoslovljeno vodo

in storimo vse, da bo mlajši rod imel v nas resnično žive priče doslednih kristjanov. Samo taki so potrebni svetu in samo s takimi lahko računata Cerkev in svet. Ne sramujmo se več svoje vere, ne bojmo se Kristusa, saj nas tako ljubeznivo in pomirjajoče pozdravlja: »Mir vam bodi, ne bojte se!«

»Ko se je zgodilo to strašno povečanje na Golgoti, se je nebo stemnilo, zemlja se je stresla v presilni grozi. In v to grozo, v to noč je vriskaje planilo novo svetlejšo sonce: zagrinjalo stare zaveze se je pretrgalo od vrha do tal in evangelij je nastopil svojo pot, da nese odrešenje od naroda do naroda« (Ivana Cankar).

Vič, marec 2023
P. Zdravko Jakop

5. 1. 1940 – 17. 1. 2023

H Gospodu je odšla Helena Pogorelc

Rad bi te vprašal, če ti je lepo, Helena? Tako zelo ti privoščim počitek. Tako zelo sem srečen, da si mi večer pred tvojim odhodom v večnost, ko sva prišla do bolniške postelje v samostanu, ki je zraven moje sobe in si tja zadnje mesece rada zavila, da si odpočiješ, nasmehnila s smehljajem, ki je bil samo tvoj in je izražal globoko hvaležnost za vsako najmanjšo pozornost, ki si bi jo bila deležna z moje strani.

V tistem večeru sem vedel, da boš malo zbolela, nikakor pa nisem slutil, da bo ob uri, ko si se vedno odpravljala v stolnico k 6. maši, prišel Gospod po tebe in te popeljal v nebeško družbo vseh misijonarjev in njihovih revežev, ki si jih celo življenje podpirala in dala samo sebe.

22 let nazaj, ko sem prišel na Tromostovje za zakristana v cerkev Marijinega oznanjenja, sem te spoznal. Nič nisem vedel o tebi, a v spominu nosim tvoje hitre korake, drobno postavo, neskončno energijo in zavzetost za pomaganje, kjerkoli bi bilo potrebno. Začela si zahajati v zakristijo, prihajala si s polnim naročjem doživeti, novic in vprašanj ... Začutil sem, da tvoje srce potrebuje razumevajoče uho in srce, s katerim bi delila svoje življenje. Hrepenela si po materinski ljubezni in sprejetosti, katere že v otroštvu nisi bila deležna, še več, doživela si zavrženost od očeta v taki meri, da zate ni bilo mesta v hiši, ampak v hlevu pri kozah in prašičih.

S teboj sta odraščala še sestra in brat. Ko si v zgodnji mladosti doživela grozoto, ki si je niti zamišljati ne moremo, si pobegnila od doma. Tvojo ranjeno dušo je pot vodila iz Spodnje Korene v Slovenskih Gorah, kjer si bila rojena 5. 1. 1940, v Maribor, kjer si se zaposlila pri gradbenem podjetju. Na ročni mešalec si mešala malto, si s ponosom pripovedovala, Tam si tudi srečala s. Alkantaro, ki ti je vero znala približati tako, da si jo vzela zares. Tvoj nemirni duh je

kmalu odneslo v Nemčijo v Bonn, kjer si se zaposlila v bolnici, ki so jo vodile sestre Boromejke. Delala si v pralnici, čistila bolnico in se učila negovati bolnike, a tudi tu nisi dolgo zdržala, saj red, ki so ga zahtevale sestre, ni bil zate.

In iz Nemčije si se 1970 podala v Ljubljano iz kate-re nisi več odšla. Za kratek čas si se zaposlila v čistilnem servisu, pa tudi tu ni šlo. Začela si z nego bolnih na domu in s čiščenjem stanovanj bolj premožnim ljudem. In tu si uspela. Veliko pohval je bilo slišati, kako skrbno in zavzeto si bolnike negovala. Komurkoli, kadarkoli in karkoli je bilo potrebno postoriti, vedno si to naredila velikodušno in popolno.

Celo na Brezovico si se vozila s kolesom in skrbela za hudo bolnega rakavega bolnika, vse do njegove smrti. In ves svoj zaslužek si vedno dajala za misijone, zase nisi zadržala niti centa. Vse si storila zanje, kar si mogla. Nikoli ne bomo izvedeli, koliko ljudi je bilo deležnih tvoji uslug. Ko si opešala si se posvetila delu na trgu in bila vsak dan pri vseh mašah, v centru, če se je le dalo. Nisi hotela misliti nase, težko te je bilo razumeti.

Pa je Bog poskrbel, da smo ti frančiškani ponudili vse kar je nujnega za življenje. Stalni naslov urejena zavarovanja, vse kar si potrebovala za dostojno življenje. Ni bilo vedno lahko najti skupnega jezika, a na koncu smo našli kompromis in šli skupaj naprej. Ko si pred dobrim letom težko psihično zbolela, ti po dobroti roki zdravnice ni bilo treba na zdravljenje v bolnico. Tako srečna si bila, da si lahko pri nas in na trgu, kjer si pomagala na vse mogoče načine.

Ostala boš v naših spominih, tvoja pripravljenost za pomoč nam bo obujala spomin na ženico, ki je gorela in izgorela v službi sočloveku in Bogu.

Z zdravili si omilila svojo bolezen, predvsem pa z veliko vero v Boga in do svetnikov. Tako rada si mela nebeško družbo. In danes se od tebe poslavljamo, prav na Žalah, kamor si tudi tako rada zahajala in skrbela za frančiškanske grobove. Ostala boš v naših spominih, tvoja pripravljenost za pomoč nam bo obujala spomin na ženico, ki je gorela in izgorela v službi sočloveku in Bogu. Ljubezen do Križanega te je priganjala, zdaj pa počivaj v miru moja draga Helena. Ne bom te pozabil Helena. Obljubim!

Br. Ksaver Babnik

Dopis urednika Poročil, p. Krizostoma:

Pokopana je bila na Ljubljanskih žalah v torek, 24. januarja 2023 ob prisotnosti duhovnikov in bogoslovcev ter lepega števila vernikov. Pogrebno sveto mašo je vodil p. Pepi Lebreht, župnik na Viču v Ljubljani, ki je bil 15 let misijonar v Togu in Beninu zato se je pokojni Heleni še posebej pristrčno zahvalil za njeno nesebično denarno pomoč: »Helena je s svojim delom podpirala in vse darovala za misijone, da so mnogi v našem misijonu v Togu in v Beninu z njeno pomočjo lahko mirneje in bolj zdravo živeli.« Sam pokop je opravil p. Krizostom, ki je kot bogoslovec vodil misijonski krožek in zbiral sredstva za misijone; tako je iz Heleninih rok dobival »denar uboge vdove« za misijone, predvsem za p. Pepija.

Legendarno kolo gospe Helene (Foto© Jože Mlinarič)

UnFoePrae Secretary

Carmen Camilleri – (Malta)

e-mail: info@unfoeprae.org

24. december 2022

Spoštovani predsedniki!

Prihodnje leto bo minilo 800 let (1223-2023), odkar je sv. Frančišek v jami v vasici Greccio blizu Rietija naredil jaslice. S tem odličnim dogodkom se je izročilo jaslic iz Italije razširilo po vsem svetu.

Predsedstvo Mednarodnega združenja ljubiteljev jaslic je pripravilo poseben logotip, ki je priložen.

Želimo si, da bi bilo naslednje leto za vse prijatelje jaslic pomembno, pomenljivo in jubilejno leto. Zato vas vabimo, da ta logotip razpošljete vsem izdelovalcem jaslic (društvom, skupinam ali posameznikom), da se bo od februarja 2023 do praznika Svetih treh kraljev 2024 v naših jaslicah, pa tudi na tečajih, tekmovanjih, razstavah, na plakatih, v brošurah in publikacijah, v revijah, na razglednicah, na spletnih mestih in družabnih omrežjih itd., poleg tradicionalnih logotipov prikazal tudi ta posebni logotip. Razpošljite ga vsem članom in prijateljem. Naj vsak pravi prijatelj jaslic prispeva svoj delež, natanko tako, kot je to storil sv. Frančišek Asiški v Grecciu pred 800 leti.

Zelo si želimo, da bi bilo leto 2023 za vse nas posebno leto, ki se bo zapisalo v zgodovini. Naj logotip v podobi jaslic virtualno zaobjame prijatelje po vsem svetu po zgledu sv. Frančiška, ki je v podobi jaslic s preprostostjo, ponižnostjo in krotkostjo želel vsem prinesti mir.

Zato smo pred nekaj meseci izvedli natečaj. Prispelo je več predlogov. Predsedstvo je izbralo tega, ki ga prilagam. Izdelan je v treh različicah: zlati, črni in beli, in sicer v formatih jpg, png in pdf v visoki ločljivosti. Poleg je tudi kratek vodnik za lažjo uporabo.

Hkrati bi radi v imenu predsednikov in predsedstva Mednarodnega združenja ljubiteljev jaslic izkoristili to priložnost, da vam in vašim družinam zaželimo vesel in svet božič ter srečno novo leto.

Vse dobro,

Albert Catala

Predsednik

Carmen Camilleri

Tajnica

Universalis Foederatio Praeseptica

VELIKA NOČ 2023	3
-----------------	---

Iz generalne kurije

V Angoli 8 bratov izreklo slovesne zaobljube v navzočnosti generalnega ministra	4
Frančiškani ostajajo v Libiji: most med religijami	6
Generalni minister v Grecciu: za božično upanje, tišino in krhkost	7
Generalni minister na obisku v Litvi	9
Misijonarji po vsem svetu	10
Prvi dan UCLAF-a v São Paulu: Sprejeti sinodalno pot	11
UCLAF: po stopinjah svetega Pavla - Izzivi za manjše brate	13
Škof Leniham OFM imenovan za nadškofa in metropolita v San Pedro Suli v Hondurasu	15
Obisk province Brezmadežnega spočetja	16
Novo obdobje za Fraternitas	17
Vandalizem v Sveti deželi: Sporočilo Kustodije in pismo generalnega ministra	18
Pismo generalnega ministra, br. Massima Fusarellija, kustosu Svete dežele po vandalizmu 2. februarja 2023	19
Potres v Siriji in Turčiji	20
Bratska pomoč žrtvam potresa v Siriji	22
Nov frančiškanski misijon v Bocvani, v južni Afriki	24
Obnova Cerkve v Laosu	26
Izjava reda manjših bratov glede aretacije br. Cosima Damiana Muratorija OFM	28
Prva obletnica vojne v Ukrajini	29
UFME – coetus XV	32

Iz provincialata

Zapisnik 6. redne seje provincialnega definitorija	34
Zapisnik 7. redne seje provincialnega definitorija	35
Obisk bratov in slovenskih izseljencev v Avstraliji	36
Pomladno zasedanje plenarnega sveta province	43

Iz življenja bratov in samostanov

Brezje	45
»Naš pesnik« - predstavitev pesniške zbirke p. Evstahija Berleca	50
Frančiškanski samostan Kamnik	55
Evangelij svete Ane	56
Kostanjevica pri Novi Gorici: obnovitev cerkvene ladje	57
Kostanjevica nad Novo Gorico - KAPELA	61
Ite, Nuntiate	62
Odkritje kipa Frančiškan z rastočo knjigo, praznik novomeške kulture in frančiškanov	64
Kaj je novega na Viču?	72
Imenovanje p. Darka Žnidaršiča	74
Iz Lemonta	75

Teološki in pastoralni izzivi

Čas in razmere	76
Neizbežna odločitve	77
Obletnice treh mariborskih škofov	78
Danes se spominjamo 10. obletnice izvolitve papeža Frančiška	80
Pet kapelj krvi	83
Vstajenje je pravi razlog za pravo veselje	84
Minil je dan trpljenja – prišel je dan vstajenja	84

... in naj molijo za rajne

H Gospodu je odšla Helena Pogorelc	86
------------------------------------	----

Vabilo k uporabi logotipa Greccio 800 let	88
---	----

Poročila leto 2023 (LXXVI) številka 1

Izdala: Slovenska frančiškanska provinca sv. Križa
Prešernov trg 4
1000 Ljubljana

Ureja: p. Krizostom Komar
Odgovarja: p. Marjan Čuden
Redni sodelavci: p. Darko Žnidaršič,
br. Janez Papa

Grafična priprava: Tina Bruno, ZBF
Tisk: Demat d.o.o., Ljubljana

Elektronski naslovi skupnosti

Provincialat	provincialni.minister@ofm.si
Definitorij	definitorij@ofm.si
Tajništvo province	tajnik@ofm.si
Prokuratura	prokuratura@ofm.si
Založba BF	zbf@ofm.si
Komisariat	komisariat@ofm.si
Generalna kurija	http://www.ofm.org
e-mail	[ime]@ofm.org [ime] je naziv urada ali oznaka osebe (npr. mingen, secgen, formgen, missgen, econgen, pax, acta, ipd.)

Elektronski naslovi bratov

Ambrož Mušič	ambroz.music@rkc.si
Andraž Arko	andraz.arko@rkc.si
Andrej Pollak	andrej.pollak@rkc.si
Andrej Vovk	andrej.vovk.ofm@rkc.si
Anton Jerman	anton.jerman@gmail.com
Benedikt Dejan Emberšič	benediktdejanemberšič@gmail.com
Bernard Goličnik	bernard.golicnik@rkc.si
Bernard Karmanocky	bernard11k@aol.com
Bernardin Sušnik	bernardin@susnik.si
Boštjan Horvat	bostjan.horvat@ymail.com
Bogdan Knavs	bogdan.knavs@rkc.si
Bogdan Rus	bogdan.rus@rkc.si
Boris Markež	boris.markez@rkc.si
Christian Gostecnik	christian.gostecnik@guest.arnes.si
Ciril A. Božič	cirilofm@gmail.com
Darko Žnidaršič	darko.znidarsic@rkc.si
David Šrumpf	p.david.ofm@gmail.com
Edvard Kovač	edvard.kovac@guest.arnes.si
Franci Seničar	franci.senicar@gmail.com
Franci Kovše	franc.kovse1@gmail.com
Gregor Kos	gregor.kos@rkc.si
Jan Cvetek	jan.cvetek@gmail.com

Jan Dominik Bogataj	jan.dominik.bogataj@rkc.si
Janko Žagar	janko.zagar@hotmail.com
Janez Papa	janez.papa@rkc.si
Krizolog Cimerman	krizolog@yahoo.com
Krizostom Komar	krizostom.komar@rkc.si
Ksaver Babnik	ksaver.babnik@gmail.com
Mari Osredkar	mari.osredkar.ofm@siol.net
Marijan Cvitak	marijan.cvitak@ofm.si
Marjan Čuden	marjan.cuden@rkc.si
Marjan Čuk	marjan.cuk@rkc.si
Marko Novak	marko.novak@rkc.si
Metod Ogorevc	metod.ogorevc@ofm.si
Mihael S. Vovk	mihael.vovk@rkc.si
Milan Kadunc	milan.kadunc@rkc.si
Miran Špelič	miran.spelic@rkc.si
Miran Vidic	miran.vidic.ofm@gmail.com
Niko Žvokelj	niko.zvokelj@rkc.si
Pavle Jakop	pavle.jakop@gmail.com
Pepi Lebreht	pepi.lebreht@rkc.si
Peter Lavrih	pater.peter@rkc.si
Peter Vrabec	peter.vrabec@rkc.si
Rafko Slejko	rafaels@libero.it
Regalat Razbočan	regalat@gmail.com
Robert Bahčič	robert.bahcic@rkc.si
Silvin Krajnc	silvin.krajnc@rkc.si
Simon P. Berlec	simon.peter.berlec@rkc.si
Tadej Inglič	tadej.inglic@rkc.si
Tadej Strehovec	tadej.strehovec@gmail.com
Tomaž Hočevlar	tomaz.hocevar@rkc.si
Tomaž Menart	tomaz.menart@ofm.si
Tomaž Pinter	tomaz.pinter@rkc.si
Vid Lisjak	pater.vid@gmail.com
Viktor Papež	viktor.papez@rkc.si
Vili Pustoslemšek	vili.pustoslemsek@rkc.si
Zdravko Jakop	zdravko.jakop.ofm@gmail.com

Universalis Fœderatio Præsepistica

